

SAN JUAN

*Jesucristo Marípuya werenírē weregu marí
irirosū dupukugū ãārīnugārīmarē gojadea*

¹ Neõgoragueta i ūmū ãārīburi dupiyuro Jesucristo Marípuya werenírē weregu ãārīsiadi ãārīmí. Marípu merā ãārīgū, Maríputa ãārīmi.

² Neõgoragueta īgū Marípū merā ãārīsiadi ãārīmí.

³ Irasirigu Marípū īgū merā i ūmuma ãārīburi ãārīpererire iridi ãārīmí. Irasiriro i ūmuma ãārīpereri Marípū īgū merā iridea ãārā.

⁴ Jesucristo, Marípū merā perebiri okarire sīgū ãārīmi. I okari merā masakare sīāgori sīgū ãārīmi. Irasirigu īgūsārē Marípūre masīmakū yámi.

⁵ Marípūre masīmerā naītīrōgue ãārīrā irirosū ãārīma. Jesucristo sīāgori sīgū ãārīgū īgūsārē Marípūre masīmakū yámi. Naītīrā sīāgorire neō yaumasībea.

⁶ Jesucristo i ūmāgue aariburi dupiyuro Marípū Juan* wāikugure iriudi ãārīmí.

⁷ Juan, Jesús masakare sīāgori sīgū ãārīgū īgū i ūmāgue aariburire weremi, ãārīpererā irire pérā īgūsārē bāremuburo, ãrīgū.

⁸ Juan masakare sīāgori sīgū ãārīgū meta ãārīmí. īgūsārē Jesucristo aariburi gapūre weredupiyudi ãārīmí.

* ^{1:6} Jesucristo i ūmāgue aariburi dupiyuro Marípū iriudi, Juan wāikugū masakare wāiyedi ãārīmí.

9 Jesucristo diayeta ããrãpererã masakare sÃägori sÃgÃ ããrÃgÃ i ûmugue ããrÃrÃrÃ MarÃpue masÃmakÃ irigÃ aaridi ããrÃmÃ.

10 Jesucristo i ûmugue ããrÃdi ããrÃmÃ. MarÃpue ïgÃ merÃ i ûmÃrÃ irikeremakÃ, i ûmÃ marÃ gapÃ ïgÃrÃ neÃ masÃbirinerÃ ããrÃmÃ.

11 ïgÃya nikÃgue aarikeremakÃ, ïgÃya nikÃ marÃ gapÃ ïgÃrÃ bokatÃrÃnÃeÃbirinerÃ ããrÃmÃ.

12 ïgÃrÃ bokatÃrÃnÃeÃ, bÃremurÃ gapÃre MarÃpue pÃrÃ ããrÃmakÃ yÃmi.

13 ïgÃsÃ pagusÃamarÃ ïgÃsÃrÃ pÃrÃkÃrÃ, MarÃpue pÃrÃ ããrÃmakÃ iribema. IrasÃ ããrÃmakÃ, ïgÃsÃ pagÃ ïgÃ gÃäamerÃ iriri merÃ ïgÃsÃrÃ MarÃpue pÃrÃ ããrÃmakÃ iribemi. MarÃpue gapÃ ïgÃsÃrÃ ïgÃ pÃrÃ ããrÃmakÃ yÃmi.

14 Jesucristo, MarÃpuya werenÃrÃrÃ weregÃ marÃ irirosÃ dupukugÃ ããrÃnugÃdero pÃru, i ûmugue gua merÃ ããrÃgÃ, masakare bÃro maÃrÃ merÃ, diaye werenÃgÃ ããrÃmÃ. Gu a ïgÃ goesesiririre ïÃbÃ. ïgÃ MarÃpue magÃ sugÃ ããrÃgÃ, ïgÃ irirosÃta turagÃ, oÃgÃ ããrÃmÃ.

15 Juan masakare wÃiyedi Jesucristore ïÃgÃ, guare ÃsÃ ãrÃ weremi:

—Í ããrÃmi yÃ mÃsÃrÃ weredi. MÃsÃrÃ ãsÃ ãrÃ werebÃ: “ÍgÃ yÃ pÃru aarikeregu, yÃ deyoaburo dupiyuro ããrÃsiadi ããrÃmÃ. Irasirigu yÃ nemorÃ ããrÃmÃ”.

16 Jesucristo marÃrÃ maÃtarigÃ ããrÃsÃ, marÃ ããrÃpererÃrÃ õÃrÃ iritamunÃkÃÃmi.

17 MarÃpue ïgÃ dorerire MoisÃs merÃ marÃrÃ pÃdi ããrÃmÃ. Jesucristo merÃ gapÃre MarÃpue ïgÃ marÃrÃ maÃrÃrÃ, ïgÃ werenÃrÃ diaye ããrÃrÃrÃ ïmumi.

18 Neõ sugu masaku Marípure ïadi mámi. Jesucristo ïgu magu sugu âarígu gapu ïgu Pagu mera âarísla, maríre ïgre masimaku yámi.

Juan masakare wayyerimasu Jesucristoyare were-dea

(Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)

19 Judío masaka opar Jerusalén âarír paíare, Levíya bumaradere Juan purogue ïgre: “¿No aarír mu? ” âri serenadorer iriuñur.

20 Ígsa irasu âri serenar ejamaku, Juan ïgsare pémasma ðaro âsu âri yujumi:

—Yu, Cristo Marípu masakare taudoregu iriudi âaríbea, ârimi.

21 Irasirre dupaturi serenama doja:

—Iro mere, ¿niíno gapu âarír? ¿Iripoeguemu Marípuya kerere weredupiyudi Elías âarír? ârima.

Juan ïgsare yujumi:

—Âaríbea, ârimi.

Ígu irasu yujumaku pera, dupaturi ïgre serenama doja:

—¿Mu, so ore masaka Marípuya kerere weredupiyugu aaribu ârayupu, ïgsa ârdi âarír? ârima.

Juan yujumi:

—Âaríbea.

22 Irasirre ïgre âsu ârima:

—¿Niíno gapu âarír? Guare iriuinaner ïgsa purogue mu yujurire gua âamaku gamema. Irasirigu wereka guare! Mu basi, ¿nasu âri gñar? ârima.

23 Irasirigu Juan iripoeguemu Isaías Marípuya kerere weredupiyudi gojadea mera ïgsare âsu âri yujumi:

—Masaka marīrōgue suga bhero bṣaro merā were gaguinígorenagū ãsū ãrī werea: “Marī Opā aariburi dupiyuro īgū aariburi maarē diayema maa ãrī maa ãmurā irirosū diayemarē irika!” ãrī werea, ãrīmi Juan.

24-25 Īgū irasū ãrī yajumakū pérā, fariseo bumarā iriuanerā īgūrē sérēñama doja:

—Mu, Cristo Marīpu o Iriudi, o Elías, o sōō ãārīdeapoe Marīpuya kerere weredupiyudi ãārā, ãrībi, ¿nasirigu masakare wāīyeri?

26 Juan īgūsārē ãrīmi:

—Yu masakare deko merā wāīyea. Sugā muśā watopeguere muśā masībi ãārīmi.

27 Īgū, yu puru aarikeregū, yu nemorō ãārīmi. Yu ubu ãārīgū, īgūrē neō sūropebirikoa, ãrīmi.

28 Juan īgū masakare wāīyenarōgue Betania wāīkuero, dia Jordán wāīkuadiya abe mārīriro gapu i ãārīpererire īgūsārē weremi.

Marīpu Jesúre oveja majīgū irirosū ãārīgūrē iriudi ãārīrīmarē Juan weredea

29 Gajinu gapu Juan, Jesús īgū puru aarimakū īāgū, guare ãsū ãrīmi:

—Ílaka! Íl Marīpu iriudi, oveja majīgū[†] irirosū ãārīmi. Īgū boari merā i ûmū marārē īgūsā ñerō iridea wajare peremakū irigukumi.

[†] **1:29** Exodus 29.38-43; Números 28.1-4,9, 16-19; 29.7-8: Iripoegue Marīpu Moisére īgū dorerire ãsū ãrī pídi ãārīmí: “Israel bumarārē ãsū ãrīka: ‘Muśā yu dorerosūta yure bāremurā, oveja majīgūrē ðāgūrē yu iñrō wējē soepeoka! Muśā irasirimakū īāgū: ‘Muśā ñerō iridea wajare opamerā ãārā, muśārē wajamoābirikoa”, ãrī īāgukumi’, ãrīka!’” ãrīdi ãārīmí.

30 Ìita ãärími yu mäsärẽ iro dupiyuro ãsü ãärími, ãrĩ weredi. “Ígã yu puru aarikeregã, yu deyoaburo dupiyuro ãärísiadi ãärími. Irasirigã yu nemorõ ãärími”, ãrĩ werebã.

31 Yude ìgürẽ: “Marípã iriudi ãärími”, ãrímasibiribã. Ìgürẽ masibirikeregã, Israel bumaraã masakare deko merã wäiyegã aarigã iribã, ìgüsã ìgürẽ masiburo, ãrígã, ãrími.

32 Irasü ãrĩ odo, Juan ãsü ãrĩ werenemomi doja:
—Óagã deyomarígã ümugasigue merã buja irirosü deyogã dijari, Cristo weka ejamakã iãbã.

33 Marípã yure masakare deko merã wäiyedoredi dupiyurogue ãsü ãrími: “Mu Óagã deyomarígã dijari, sugã masakã weka ejamakã iãgukoa. Ìgata masakare Óagã deyomarígã merã wäiyegukumi, ìgã ìgüsã merã ãäríníkõaburo, ãrígã”, ãrími Marípã yure.

34 Irasü waamakã iãgã: “Ìgata Marípã magã ãärími”, ãrĩ masibã. Irasirigã mäsärẽ irire werea, ãrími Juan.

Jesús buerã ìgã merã ãärípãroridea

35 Gajinã gapã iroguenta Juan dupaturi ãärími doja. Gua pérã ìgã buerã ìgã merã ãäríbã.

36 Jesú斯 gua puro tariamakã iãgã, Juan ãsü ãrími:
—Íaka! Ìí oveja majigã irirosü Marípã iriudi ãärími.

37 Ìgã irasü ãrímakã pérã, gua pérã Juan buerã Jesúre tuyabã.

38 Irasirigã, gua ìgürẽ tuyamakã gãmenugã ìá:
—¿Neénorẽ gãâmerí? ãrími.
Gua ìgürẽ ãríbã:

—¿Buegħ, noógue āārārī mu?

39 Īgħi guare ārīmi:

—Ārārā aarika!

Irasirirā għa īgħi merā waa, īgħi kārīrōgue nñamika
cuatro hora āārīmak ējeb. Irogue eja, iri nñamirē
īgħi merā āārīlbu.

40 Għa pērā: yu, Andrés merā Juan wereddeare
pénerā āārīsī, Jesúre tħayab. Andrés, Simón Pedro
pagħum u āārīml.

41 Gajinu gapu, Andrés īgħi tīgħi Simón Pedro re
āmapurumugħi waami. Īgħi purogue eja, īgħi rē
ārīlyupu:

—Marīpu iriudi Mesiare bokajabu, ārīlyupu.
“Mesías”, ārīrō: “Cristo”, ārīduaro yáa.

42 Irasirigu Andrés Simón rē Jesús purogue ājjami.
Jesús īgħi rē īġa, āsū ārīmi:

—Mu, Simón wāikugħu Jonás magħi āārā. Puru m
“Cefas” wāikugħukoa, ārīmi. “Cefas”, ārīrō: “Pedro”,
ārīduaro yáa.

Jesús Felipere, Natanaere siiudea

43 Gajinu gapu Jesús: “Galilea nikūgue waagħura”,
ārī, Felipere bokaja:

—Náka, yu merā! ārīmi.

44 Felipe Betsaida wāikuri makām u āārīml. Pe-
dro, Andrés āde iri makā marāta āārīmá.

45 Jesús īgħi rē: “Náka!” ārīmak pégħi, Felipe
Natanaere siiug u waami. Īgħi purogue eja, īgħi rē
ārīlyupu:

—Moisés īgħi doreri gojadea pūgue īgħi gojadire
bokajabu. Marīpyu kerere weredupi yunerāde
īgħi rēta gojanerā āārīmá. Īgħi sā gojadi Jesús
Nazaretmu, José magħi āārāmi, ārīlyupu Felipe.

46 Ígū irasū ãrīmakū pégū, Natanael gapū ígūrē ãrīyupū:

—Neõ sugū Nazaretmū ðārō irigū mámi, ãrīyupū. Felipe gapū ígūrē ãrīyupū:

—Náka, ñmusi.

47 Jesús, Natanael ígū puro ejarimakū íágū, ásū ãrīmi:

—Íí õágū, diayeta Israel bumugora, ãrīkatori marígū áãrīmi.

48 Ígū irasū ãrīmakū pégū, Natanael ígūrē sérēñami:

—¿Naásúpero merā yure masírī mū?

Jesús ãrīmi:

—Felipe, mürē siiuburi dupiyuro higueragū doka mū áãrīmakū íábū, ãrīmi.

49 Ígū irasū ãrīmakū pégū, Natanael ígūrē ãrīmi:

—Buegū, mū Marípū magū, Israel bumarā Opū áãrā, ãrīmi.

50 Jesús ígūrē ãrīmi:

—Yū mürē: “Higueragū doka mū áãrīmakū íábū”, ãrīrī ditare pésiā, yure bñremua. Puruguere i nemorō Marípū turari merā yū iri ñmurírē íágukoa, ãrīmi.

51 Ásū ãrīnemomi doja:

—Diayeta mūsârē werea. Puruguere ûmugasi tûpâmakū íäräko. Irasū tûpâmakū, Marípûre wereboerā yū áãrîpererā tígū purore mürîana, dijarina irimakū íäräko, ãrīmi Jesús.

2

Jesús Caná wãikuri makâgue mojôshadiya bosenârê íágū waadea

¹ Jesú斯 Felipere, Natanae re siiudero pāru, urenu waaro merā, Galilea nikūguere Caná wāikuri makārē sugu mojōsuadiya bosenu ãārībú. Jesú斯 pagode iri bosenurē ïāgō waamo.

² Gua Jesú斯 buerādere, ïgū merā iri bosenurē ñādorerā siuma.

³ Pāru iri bosenuma igui deko peremakā ïāgō, Jesú斯 pago ïgūrē ãrīmo:

—Igui deko preakōabu ïgūsārē.

⁴ Igo irasū ãrīmakū pégu, Jesú斯 ãrīmi:

—¿Nasirigo irire yure wereri mu? Masaka yure masiburo dūyakōāa dapa, ãrīmi.

⁵ Igo gapu, ïgū irasū ãrīkeremakū, tīāboerārē ãrīmo:

—Yu magu muśārē dorerosūta irika!

⁶ Iri wiiguere su mojōma pere gaji mojō suru pērēbejari sorori ãtāyeri merā iridea sorori ãārībú. Judío masaka Marípu dorederosū irirā ïgūsā gurari koeburi deko duripíri sorori ãārībú. Sororiku wáro deko cincuenta o setenta litros ejari sorori ãārībú.

⁷ Jesú斯 tīāboerārē ãrīmi:

—I sororire deko piusā utuudobopeokōāka! ãrīmi.

Ígū irasū ãrīmakū pérā, iri sororire piusā, utuudobopeokōāma.

⁸ Ígūsā odomakā, Jesú斯 ãrīmi:

—Mérō ãisīā, bosenu siiu irigure tīārā waaka! ãrīmi.

“Jáu” ãrī, ãiāma.

⁹ Iri bosenu siiu irigu Jesú斯 dekoreta igui deko iriadeare masibrimi. Tīāboerā dita irire masīma. Irasirigu iri bosenu siiu irigu irire iiríñagū, mojōsuadire siiu, ãsū ãrīmi:

10 —Gajirā igui deko ñārīrē tīādorephorikuma. Puru īgūsā siiuanerā wáro iiríaderō puru, igui deko ubu ñārīrē tīādorekuma pama. Mu gapu igui deko ñārīrē duripáyao guare tīātūnubu, ñārīmi.

11 Jesúz Galilea nikūma makā Caná wāikuri makāgue irire irigu, Marípua turaro merā iri ñuphororimi. Īgū irasirimakū ñārā, gúa īgū buerā: “Diayeta Marípua iriudi ñārīmi”, ñārī bñremubu.

12 Puru Jesúz Capernaum wāikuri makāgue waakōami. Īgū pago, īgū pagupúrā, gúa īgū buerāde īgū merāta waabu. Iri makāgue eja, yoaweyaripoe ñārībú.

*Jesúz Marípuya wiigue duarimasārē béowiudea
(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)*

13 Pascua bosenu mérō dñayaripoe Jesúz Jerusalén wāikuri makāgue waami.

14 Irogue ejagu, Marípuya wiigue ñajāa, wekuá, oveja, buja duarimasārē bokajami. Irasū ñārīmakū, niyeru gorawayurimasā īgūsāya kūmarī puro doarārē bokajami.

15 Īgūsā irasirimakū ñāgū, pūgubu merā tārāridari iri, īgūsārē, īgūsāyarā ovejare, wekuare makāgue tārānuruwiumi. Niyeru gorawayurimasārē īgūsāya niyeru kūmarīrē túmeépisirimi.

16 Irasiri odo, buja duarimasārē ñasū ñārīmi:
—Ísārē ñiwiriaka! Yhpuya wiire doebiri duari wii
iribirikōaka! ñārīmi Jesúz.

17 īgū irasū ñārīmakū pérā, gúa īgū buerā Marípuya werenírī gojadea pūgue ñasū ñārī gojadeare gūñabokabu:

Yu Opu, muya wiire buro maña. Ígsá iri wiire ñeró irimakú íágú, buro bujawereri merá ãärá, ãrí gojasúdero ãäríbú.¹⁸

18 Judío masaka opará Jesús irasirimakú íärá, Ígáré sérénama:

—¿Nasirigu Ígsáré béowiuari? Marípu irire muré iridoremakú, Ígú turari merá iri ïmuka, gua masíma õäró! ãäríma.

19 Jesús Ígsáré ãärími:

—I wiire musá béomakú, urenu meráta yu dupaturi odonúgúkoa doja, ãärími.

20 Ígú irasú ãärímakú pérá, ãäríma:

—I wiire irirá, cuarenta y seis bojorigora irima.

¿Nasiribu muu gapu urenu meráta odobukuri?

21 Jesús iri wiire weregu, Ígáya dúpu gapure weregu irimi.

22 Jesús boa, masádero púru, gua Ígú buerá Ígú irasú ãärídeare gúña, pémasíbu. Irasirirá Marípuya wereníí gojadea púgue Ígúré gojadeare, Ígú weredeadere: “I diayeta ãäríyo”, ãrí buremubu.

Jesús ãärípererá masaka gúñaríré ïámasídea

23 Pascua bosenu ãärímakú, Jesús Jerusalégue ãärími. Masaka Ígú Marípu turari merá iri ïmumakú ïärá, wárá: “Marípu iriudi ãärími”, ãrí buremuma.

24 Ígsá irasú buremukeremakú, Jesús gapu ãärípererá Ígsá gúñaríré ïámasíkóámi. Irasirigu Ígsáré: “Yure gúñaturari merá buremunííkóáñkuma”, ãrí ïábirimi.

25 Masaka gúñaríré õäró ïámasígú ãärísíá: “¿Naású gúñarí Ígsá? ” ãrí sérénabirikeregu, ïámasími.

¹⁸ **2:17** Sal 69:9

3*Nicodemo Jesús merā werenídea*

¹ Sugʉ judío masaka oparā merā fariseo bumʉ Nicodemo wāikugʉ ãārīmí.

² Su ñami Jesúre īāgʉ ejayupʉ. īgʉ purogue eja, īgūrē ãrīyupʉ:

—Buegʉ, Marīpʉ mʉ merā ãārīmi. Irasirigʉ īgʉ turari merā mʉ iri īumasaña. Mʉ iri īmurīrē īārā, gʉa masña. Marīpʉ mʉrē iriudi ãārīmí gʉare buedoregu, ãrīyupʉ.

³ īgʉ irasū ãārīmakʉ pégu, Jesús īgūrē ãrīyupʉ:

—Diayeta mʉrē werea. Sugʉ masakʉ dupaturi deyoagʉ irirosū ãārīgʉ dita Marīpʉ īgūyarārē dorerogue waamasīmi, ãrīyupʉ.

⁴ īgʉ irasū ãārīmakʉ pégu, Nicodemo Jesúre sērēñayupʉ:

—¿Nasiri irasū waabukuri? Sugʉ masakʉ bugʉrogue dupaturi deyoabu, īgʉ pagoya patoreguere ñajāmasibirkumi, ãrīyupʉ.

⁵ Jesús īgūrē yʉjuyupʉ:

—Diayeta mʉrē werea. Sugʉ masakʉ deko merā, Óāgʉ deyomarīgʉ merā deyoagʉ dita Marīpʉ īgūyarārē dorerogue waamasīmi.

⁶ Masaka pūrākʉmakʉ, īgʉsā pūrā masakata ãārīma. Óāgʉ deyomarīgʉ īgʉ merā deyoarā gapʉre Marīpʉ pūrā ãārīmakʉ yámī.

⁷ Irasirigʉ mʉ: “Ãārīpererā dupaturi deyoarā irirosū ãārīrō gāāmea”, ãrīrīrē pégu, pégu kabirkōaka!

⁸ Mirū noó gāāmerō wējāpuwāgāa. Iri busurire péa. Irire pékererā, sōō merā aara, iro waaro yáa,

ãrī masiñā máa. Irasūta ãārā, Õāgū deyomarīgū Ígū merā deyoarārē Marīpu pūrā ãārīmakā iriri ãsū waaró yáa, ãrī masiñā máa, ãrīyupu Jesús.

9 Ígū irasū ãārīmakā pégu, Nicodemo ãsū ãrī sērēñayupu Jesúre doja:

—¿Nasiriro irasū ãārībukuri? ãrīyupu.

10 Jesús ígūrē yujuyupu:

—¿Mū Israel bumarārē Marīpu yare buegu ãārīkeregū, ire masíberi?

11 Diayeta mūrē werea. Gua masírīrē, gua iādeare mūsārē werea. Mūsā gapu irire buremubea.

12 Yū i ûmūma ubu ãārīrīrē weremakā mañurē buremubea. ¿Nasirimurā ûmugasimarē yū wereri gapure buremubukuri?

13 'Neō sugu masaku ûmugasiguere mūrīa, puru dijaridi mámi. Yū suguta ãārīpererā tīgū ûmugasigue ãārīdi õō i ûmugue dijaribu.

14 'Iripoegue masaka marīrōgue Moisés kōme merā ãña keori irideare yukague ãísui, ãiwāgūnúdi ãārīmí. I ãña keorire yukague ãísui, ãiwāgūnúderosū masaka yure ãārīpererā tīgūrē curusague pábiatú, ãiwāgūnúrākuma.

15 Irasirirā ãārīpererā yure buremurāno perebiri peamegue waabirikuma. Ùmugasigue perebiri okari gapure oparākuma.

Jesús Nicodemorē: "Marīpu i ûmū marārē buro mañmi", ãrī weredea

16 'Marīpu i ûmū marārē buro mañsiā, Ígū magu sugu ãārīgūrē iriudi ãārīmí. Ígūrē buremurāno perebiri peamegue waabirikuma. Ùmugasigue Marīpu merā perebiri okari gapure oparākuma.

17 Marípu Ígū magūrē masakare peamegue waabonerārē taudoregu i Úmuguere Ígūrē iriudi ãärímí. Masakare wajamoādoregu meta i Úmuguere Ígūrē iriudi ãärímí.

18 'Marípu Ígū magūrē b̄remurārē neō wajamoābirikumi. Ígūrē b̄remumerā gapure: "Wajamoāgūra", ãrī weresiami. Ígū magūrē suguta ãärígūrē b̄remubiridea waja Ígūsārē wajamoāgukumi.

19 Marípu magū i Úmuguere aarimí, masakare Marípue masimakū iribu. Irasirigu Ígūsārē sīāgori sīgū ãärímí. Ígūrē b̄remumerā gapu Ígūrē gāāmebema. Ígūsā ñerī iriri gapure buro gāāmemma. Irasirirā boyorogue ãärímerā, naītīrōgue ãärídūarā irirosū ãäríma. Irasirigu Marípu Ígūsārē wajamoāgukumi.

20 Ñerō irirā Marípu magūrē gāāmebema. Boyorogue ãärídūamerā irirosū ãäríma, gajirā Ígūsā ñerō iririre masibirkōāburo, ãrīrā.

21 Maríphyare keoro irirā gapu Ígū magūrē gāāmemma. Boyorogue ãärídūarā irirosū ãäríma, gajirā Ígūsā õärīrē irimakū ïärā: "Marípu Ígūsārē iritamumi", ãrī masiburo, ãrīrā, ãrī wereyupu Jesús.

Juan masakare wāiyerimasă Jesúyare weredea

22 Puru Jesús guare Ígū buerārē Judea nikūgue siiuwāgāmi. Irogue eja, iro marā merā yoaweyaripoe ãrī, Ígūsārē wāiyerā iribu.

23 Juāde masakare Enón wāikuri makāgue wāiyeyupu. Enón, Salim wāikuri makā phro ãrībú.

Irogue dia wádiya ãäríbú. Irasirirã masaka ïgú purogue wãiyedorerã waanañurã.

24 Gajirã ïgúrẽ peresu iringuri dupiyuro ãäríyuro.

25 Iripoere surãyeri Juan buerã sugú judío masakú merã ïgúsa koerikúri merã guaseopuroriñurã.

26 Púru Juan purogue waa, ïgúrẽ ãsú ãrí wereñurã:

—Buegu, dia Jordán wãíkudiya gaji koepugue mú merã ãärídi, guare mú weredi, dapagorare masakare wãiyegú iriami. ãärípererã ïgú purogue waarañ iriama, ãrñurã.

27 Ígúsa irasú ãrñmakú pégu, Juan ãríyupu:

—Sugú masakú Marípu turari merã õärírẽ iriri, Marípu ïgúrẽ pídea ãärã.

28 Músá yú weredeare pébu. “Marípu iriudi Cristo ãäríbea yú”, ãrñbu. Yú Cristo ãäríbirikeremakú, Marípu gapu Cristo aariburi dupiyuro yure ïgúyare weredupiyudoregu iriumi.

29 Ñsú ãärã. Sugú mojósamakú, nomeõ ïgú merã ãärígõ waakumo. Ígú merámu, mojósamakú íágú, ïgú werenímakú pégu, buro usuyakumi. Irasirigú mojósadi merámu usuyaderosúta masaka Cristo merã waamakú íágú, yude usuyari opataria.

30 Masaka Cristore tuyaro gáamea. Yú gapure tuyaduükõärõ gáamea, ãríyupu Juan.

Jesucristo ümugasigue merã dijaridi ãärími, ãrí weredeua

31 Irasú ãrí odo, Juan ñsú ãrínemoyupu doja:

—Ümugasigue merã dijaridi ãärípererã nemorõ masigú ãärími. Sugú masakú i ümumú, i ümumaré

wereníkumi. Úmagasigue merā dijaridi gapu
ãärípererā nemorō masígū ãärími.

32 Ígū ñádeare, ígū pédeare weremi. Ígū
irire werekeremakū, neõ sugu ígū wererire
buremubemi.

33 Ígū wererire buremurā gapu: “Marípu
diaye ãärírīmarē ãríkatori marírō ãrígū ãärími”, ãrī
ímuma.

34 Marípu Cristore ígū iriudire Õágū
deyomarígrē opatarimakū iridi ãärími. Irasirigū
Cristo Marípuya werenírīrē weremi.

35 Marípu ígū magu Cristore buro maími.
Irasirigū ígūrē ãärípereri, ãärípererārē doregu
ãärímakū iridi ãärími.

36 Marípu magurē buremurā úmagasigue
ígū merā perebiri okarire opama. Ígū
magurē buremudamerā gapu iri okarire
neõ opabirkuma. Marípu ígūsārē buro
wajamoágukumi, ãríyupu Juan.

4

Jesús Samaria nikūmo merā werenídea

1 Jesús buerā, Juan buerā nemorō wárā ãärírī
kerere, Jesús, Juan nemorō masakare wāiyeri
kerere, fariseo bumarā péñurā.

2 Ígūsā iri kerere pékeremakū, Jesús gapu ígū basi
masakare wāiyebirim. Guá ígū buerā gapu ígūsārē
wāiyebu.

3 Fariseo bumarā iri kerere péadeare masígū,
Jesús Judea nikügue ãärādi, Galilea nikū gapu
guare siiu, goedujáami.

4 Galileague goedujáagh, Samaria nikügue tariwágämi.

5 Iro tariwágägū, iri niküma makā Sicar wāikuri makägue ejami. Iri makā, Jacob iripoeguemū īgū magū Josére sīdea nikū puro ãärībú.

6 Iroguere deko gobe Jacob iridea gobe ãärībú. Jesús yoaro aaradi, garibore, iri gobe puro siñajā eja doami. Goeripoe ejaburi dupiyuro ãärībú.

7.8 Īgū irogue doaripoeta għa īgū buerā makägue baari wajarirā waabu. Għa waadero puru, iri gobeguere sugo nomeō Samariamo deko wágo ejayupo.

Igo irogue ejamakū īāgū, Jesús igore ãrīyupu:

—Yure deko tħiġi!

9 Īgū irasū ãrīmakū pégo, īgħur ē ãrīyupo:

—¿Nasirigu mu judío masakuh ãärīkeregħu, yure Samariamorē: “Deko tħiġi!” ãrī sēr ērī? ãrīyupo. Iripoere judío masaka Samaria marā merā neo għamesħu ribirima. Irasirigo irasū ãrīyupo īgħur ē.

10 Igo irasū ãrīmakū, Jesús ãrīyupu:

—Mu Marīpu masakare sħiħiżi masiġo, yedere masiġo, yure: “Okari sħiħiżi dekore sħiġa*”! ãrī sēr ēboakuyo. Mu sħeremakū, yu iri dekore sħiħoakuyo, ãrīyupu.

11 Īgū irasū ãrīmakū, īgħur ē ãrīyupo doja:

* **4:10** Jn 11.25: Jesús ãrīmi: —Yu boaner ē masāmakū irigu, īgħis-sār ē okari sħiġu ãärā. Yure baremugħi bħadid u okagħukumi. Jn 14.6: Jesús ãrīmi: —Yu dita Yuhu pħrogħ waarrí maa irirosu ãärā. Yu diayema ãärīr ē masakare masimakū irigu, īgħis-sār ē okamakū irigu ãärā. Yu merāta Yuhu pħrogħ waarrākuma.

—M_u deko ãiburi sorore opabea, i gobe ãkũãgoráa. ¿Noógue m_u i okari sîrî deko bokagukuri?

¹² Iripoegue marî ñekâ Jacob i gobema dekore iirídi ãärîmí. Ígû pûrâ, ígûyarâ ejorâde iirínerâ ãärîmá. Ígû marîrê i gobere pídi ãärîmí. ¿M_u gap_u Ígû nemorô masigû ãärîrî? ãrîyupo.

¹³ Jesús igore y_ujuyup_u:

—Ãärîpererâ i gobema deko iirírâ, dupaturi ñemesiburi oparâkuma.

¹⁴ Y_u sîburi gap_ure iirírâ, neõ ñemesiburi opabirikuma. Ígûsârê Ígûsâya y_ujupûrârîguere deko ûmayoro irirosû ãärîroko. Irasirirâ i merâ perebiri okari oparâkuma, ãrîyupo.

¹⁵ Ígû irasû ãrîmakâ pégo, Ígûrê ãrîyupo:

—Iri dekore sîka y_ure! M_u y_ure sîmakâ, y_u neõ dupaturi ñemesiburi opabirikoa. Irasû ãärîmakâ, i gobeguere neõ dupaturi deko wágó aaribirikoa pama, ãrîyupo.

¹⁶ Jesús igore ãrîyup_u:

—M_u marâp_ure siiego waaka! Ígûrê siiu, õõgue Ígû merâ dupaturi aarika! ãrîyupo.

¹⁷ Igo Ígûrê y_ujuyupo:

—Y_u, marâp_u marîgô ãärâ.

Jesús igore ãrîyup_u:

—M_u y_ure: “Marâp_u marîgô ãärâ”, ãrîgô, diayeta y_ujua.

¹⁸ M_u su mojõmarâ ûma merâ marâp_uk_usiadib_u. Dapagora m_u merâ ãärîgû m_u marâp_u diaye ãärîbemi, m_u Ígûrê neõ mojõs_uabirib_u. Irasiriro m_u y_ujuri diayeta ãärâ.

¹⁹ Ígû irasû ãrîmakâ pégo, ãrîyupo:

—“Mu Maríphaya kerere weredupiyurimasă ãārīko”, ãrī gūñáa yu.

20 Gua ñeküsamară Samaria mară sigu ûtâägue Maríphare bñremuneră ãärímá. Muñsă judío masaka gapu għare: “Jerusalēgue Maríphare bñremurō ãärā. Irogue Maríphare bñremură waaka!” ãrā għare muñsă, ãrīyupo.

21 Igo irasū ãrīmakū pégħu, Jesús ãsū ãrīyupu:

—Yu werenír īrē péka! Purugue muñsă i ûtâäguere, Jerusalēguedere Maríphare bñremură waabirikoa. Muñsă irasiriburo mérōgā duxxáa.

22 Muñsă Samaria mară muñsă bñremugħrē masibea. Għa judío masaka gapu għa bñremugħrē õārō masiā. ļigħi masakare taħbi judío masak u ãärīmi.

23 Maríphare diayeta bñremură ļigħsāya yujhūpūrār īgue bñremurākuma. Maríphu ļigħrē bñremurār āsūta bñremurō għām-memmi. ļigħrē āsū bñremuripoe ejaro, dapagorare ejasiáa.

24 Maríphu deyomar ļigħi ãärīmi. Irasirigħu ļigħrē bñremurāya yujhūpūrār īgue ãärīmi. Irasirirā ļigħsāya yujhūpūrār īgue diayeta ļigħrē bñremurō għām-memmi ļigħsār ē, ãrīyupo.

25 ļigħi irasū ãrīmakū, ļigħrē ãrīyupo:

—Yu masiā. Mesías, Maríphu iriudi Cristo aarigħukumi. ļigħi aarigħu, marīr ē ãärīpererire weregħukumi, ãrīyupo.

26 Igo irasū ãrīmakū pégħu, ãsū ãrī deyoromuyupu:

—Yu mu meră werenigħu Maríphu iriudita ãärā, ãrīyupu Jesús.

27 ļigħsā irasū weretamuripoe għa baari wa-jarirā ejaneră Jesús pħrogue goedu jajabu. ļigħi

sugo nomeõ Samariamo merã werenímakã ñãrã, ñãgukakõâbã. Ígürẽ neõ: “¿Ñeénorẽ gããmeari? o ¿Ñeénomarẽ igo merã wereníari?” ãrã sêrëñabiribã Jesúre.

28 Purã nomeõ igo deko wárisorore irota béodobokõä, makãgue waakõämo. Irogue ejago, masakare wereyupo:

29 —Náka, mûsâde ñãrã aarika! Sôõ sugu ãmúu ããrãmi. Ígã ããrîpereri yu irideare masípeokõämi, irire werepeokõämi yure. ¿Ígã Cristo, Marípã iriudi ããrîkuri? ãrãyupo igoya makã marãrẽ.

30 Igo irasû ãrîmakã pérã, Jesús purogue Ígürẽ ñãrã waañurã.

31 Ígusã Ígã puro aariburi dupiyuro gua Ígürẽ ãrlibã:

—Buegu, gua mûrẽ ãíriadea baarire baaka! ãrã sñadibã.

32 Jesús gapu guare ãrîmi:

—Yu baari opáa, irire mûsã masíbea.

33 Ígã irasû ãrîmakã pérã, gua basi ãsû ãrã gãme sêrëñapuroribã:

—¿Gajipoe irirã gajirã Ígürẽ baari ejoayuri? ãrlibã.

34 Jesús gapu guare ãrîmi:

—Yure iriudi gããmerîrẽ irigu, Ígã yure moãdorededeare iriyuwarikugu, baayapigu irirosû ããrã.

35 Mûsã ãsû ãrã: “Wapikurã abe dñyáa, Ígusã otedeia dñka sñburo”. Yu gapu mûsârã ãsû ãrã: “Ígusã otederore ñaka! Dñka borerire searipoe ejasiáa”.

36 Sugu otedeia dñkare searimasû Ígã moãdea wajare wajatami. Marípuya werenírîrẽ weregu Ígã irirosû ããrîmi. Ígã wererire pérã, yure

buremuma. Irasirirā ūmugasigue perebiri okarire oparākuma. Īgūsā, īgū otedea duka seari irirosū āārīma. Irasirirā oterimasū, īgū otedea dükare searimasū irirosū āārīrā, ushyama, masaka yure buremumakū īārā.

³⁷ Masaka ūsū ārī werewuakuma: “Sugū masakū otekumi. Purū gajigū i otedea dükare seakumi”, ārīkuma. Īgūsā irasū ārī werewuadea diayeta āārā.

³⁸ Iripoegue Marīphya werenírīrē weredupiyunerā oterimasā irirosū āārīnerā āārīmá. Dapagora yu mūsārē iriua. Mūsā īgūsā iripoegue otedea dükare searimasā irirosū āārā. Irasirirā īgūsā moādea wajare mūsā wajatarā irirosū āārā. Īgūsā moāderoguere moāwekabejarā irirosū irirā yáa, ārīmi Jesús.

³⁹ Samariamo makāgue ejadero purū: “Sōō āārādi āārīpereri yu irideare masīpeokōāmi”, ārīmakū pérā, wárā iri makā marā Jesúre buremuñurā.

⁴⁰ Irasirirā Jesús purō aarirā, īgūrē: “Gua merā dujaka!” ārī sērēma. Īgūsā irasū ārīmakū pégu, Jesús īgūsā merā penu dujami.

⁴¹ īgū wererire pérā, gajirāde wárā īgūrē buremuma.

⁴² Irasirirā nomeōrē ārīma:

—Gua mu wereadea ditare pérā, Jesúre buremuadabu. Dapagora tamerārē gua basi īgū wererire pésiā, īgūrē buremua. Gua masiā. īgū diayeta Marīphu iriudi, i ūmu marārē peamegue waabonerārē taugū āārīmi, ārīma.

Jesús Galilea nikū marā opu dokamū magūrē taudea

43 Jesús penu Samariague ãärädi, Galilea nikügue waami.

44 Iro dupiyuro Jesús ãsū ãrïdi ãärïmí: “Marípuya kerere weredupiyugure ïguya nikü marã ïgürë bùremubema”, ãrïdi ãärïmí.

45 Galileague ejamaku, iro marã ïgürë õärõ bokatïñeäma. Iro dupiyuro ïgüsäde Jerusalëgue pascua bosenu ïärä ejanerä ãärïmá. Irasirirä ãärïpereri Jesús irogue irideare ïänerä ãärïmá.

46 Jesús Galileague ejadero puru, Caná wâikuri makägue ïgu dekoreta igui deko iridea makägue goemi. Iri makäguere sugu Galilea marã opu dokamu ãärïmí. ïgu magu Capernaum wâikuri makägue ãärïgu, pûrïrikugu iriyupu.

47 Irasirigu opu dokamu, Jesús Judeague ãärädi ïgu Galileague ejari kerere pégu, Jesús puro aarimí. ãsú ãrï sêrëmi ïgürë:

—Yu magu boabu iriami. ïgürë taubosagu aarika! ãrïmi.

48 ïgu irasú ãrïmaku pégu, Jesús ãrïmi:
—Marípu turari merä yu iri ïmurïrë ïäbirikererä, neõ yure bùremubea musã, ãrïmi.

49 Opu dokamu gapu Jesûre ãrïmi:
—Gua Opu, yu magu boaburo dupiyuro aarika!

50 Jesús ïgürë ãrïmi:
—Muya wiigue dujáaka! Mu magu okagukumi, ãrïmi.

Opu dokamu, ïgu irasú ãrïrïrë pégu, bùremurï merä ïguya wiigue dujákõämi.

51 ïguya wiigue ejawágäriripoe ïgürë moâboerä bokatïñ wereñurä:

—Mu magu okami, ãrïñurä.

52 Ígūsā irire ãrīmakū pégu: “¿Naásū ããrīmakā õãrī?” ãrī sērēñayupu. Ígūsā ígūrē ãrīñurā:

—Ñamika goeripoe p̄urugāta nimak̄ri tariabu Ígūrē, ãrīñurā.

53 Irasū ãrīmakū pégu, ígū pagu ãrīyupu: “Jesús yure: ‘Mu magu okagukumi’, ãrī wereripoeta nimak̄ri tariakuyo”, ãrīyupu. Irasirigu, ããrīpererā Ígūya wii marā merā Jesúre b̄remuyupu.

54 Jesús Judea ããrādi dupaturi Galileague ejadero p̄uru, opu dokamu magūrē ígū tauadea merā Caná wāik̄ri makāgue pea Marípu turari merā iri ïmumi.

5

Jesús d̄pu buadire taudea

1 P̄uru Jesús Jerusalēgue judío masaka bosenu ïágū waami.

2 Iri makā turo sārīrōgue su makāpuro “Oveja” wāik̄ri makāpuro p̄aro wári gobe deko gobe ígūsā iridea gobe ããrībá. Iri gobe hebreo ya merā “Betzata” wāik̄ubu. Iri gobe t̄roguere su mojōma taridupabu tiiaña marīrī ããrībá.

3-4 Iri taridupabugue wárā masaka p̄urīrikurā oyama. Koye ïāmerā, waamasímerā, guburi buasūnerā ããrīmá. Gajipoere Marípore wereboegu iri gobegue dijajanayupu. Irogue dijajagu, dekore gāmeñamakū irinayupu. Ígū irasiriadero p̄uru, iri gobegue buañajāp̄ororiguño ígū sīrīrīrē tarisūnayupu. Irasirirā deko gāmeñaburire yúrā irogue oyama.

5 Irogue sugu d̄pu buadi oyami. Ígū treinta y ocho bojorigora p̄urīrikugu ããrīyupu.

6 Jesús iri gobe t̄ero tariwāgāgū, ñī buadi oyagure ñāmi. “Yoaripoe pūrīrikugū ãārīmi”, ãrī masikōāmi. Irasirigu ïgūrē ãsū ãrī sērēñami:

—¿Mū pūrīrikurire taumakā gāāmerī? ãrīmi.

7 Ígū Jesúre yujumi:

—Yū Opū, sugū yure iritamugū neō mámi. Deko gāmeñamakū, yū iri gobe ñajādhamakū, gajirā yū dupiyuro ñajāpūrorinama, ãrīmi.

8 Jesús ïgūrē ãrīmi:

—Wāgānugāka! Mū oyarore ãīaka! ãrīmi.

9 Irasū ãrīmakēta, ïgū pūrīrikuri taribu. Irasirigu wāgānugā, ïgū oyarore tuútürā, ãīkōāmi. Jesús ïgūrē tauadeanū judío masaka siñajārīnū* ãārībū.

10 Irasirirā judío masaka oparā Jesús tausūadi ïgū oyarore ãīamakū ñārā, ïgūrē ãrīñurā:

—Dapagā marī siñajārīnū ãārā. Mū oyarore kōāgū, marī dorerire tarinugāgū yáa, ãrīñurā.

11 Ígū ïgūsārē yujuyupū:

—Yure tauadi: “Mū oyarore ãīaka!” ãrāmi.

12 Ígū irasū ãrīmakū pérā, ïgūrē ãsū ãrī sērēñāñurā:

—Irire mūrē irasū ãrādi, ¿noāno ãārārī?

13 Jesús buadire tauadero purū, iro ãārīrā masaka wárā watopegue waakōāmi. Irasirigu buadi ãārādi ïgūrē tauadire: “Ígūta ãārīmi”, ãrī masibiriypū.

14 Purū Jesús Marípuya wiigue ïgūrē bokajagū, ãrīmi:

* **5:9** Judío masaka siñajārīnū, sábado ãārā.

—Pémasíka! Dapagorare mu pururikuri marígu ããrã. Irasirigu ñeríre irinemobirkóõka! Dupaturi ñeríre irigu, mu pururikudero nemoro ñero tarigukoa, ãrimi.

15 Ígu irasu ãrádero puru, buadi ããrádi judo masaka opará purogue waa, Ígusáre wereyupu:

—Yure tauadi Jesús wálkugu ããrimi, ãríyupu.

16 Irire pérá, judo masaka opará Ígusá siñajãrínu ããrimaku Jesús buadire tauadea waja Ígure ñero iripurori, wéjéduadiñurá.

17 Ígusá Ígure ñero iriduamaku ïágu, Jesús Ígusáre ãrimi:

—Yupu piriro maríro moágu yámi. Yude moáa, ãrimi.

18 Ígu irire ãrimaku pérá, judo masaka opará dupiyuro Ígure wéjéduadero nemoro wéjéduadiñurá. Ígusá siñajãrínu ããrimaku buadire Ígu tauadea waja, Ígu Marípure: “Yupu”, ãrírí waja Ígure irasu wéjéduadiñurá. “Ígu: ‘Yupu’, ãrígu, Ígu basi: ‘Yu Marípu suro merá ããrá’, ãrígu yámi”, ãríguññañurá.

Jesús Ígu Pagu Ígure dorerosúta Ígu iririre were-dea

19 Irasirigu Jesús Ígusáre ãsu ãrí weremi:

—Diayeta musáre werea. Yu Marípu magu yu gããmero neõ iribea. Yupu iririre ïágu, iri ditare yáa.

20 Yupu yure Ígu magure maõimi. Irasirigu ããrípereri Ígu iririre yure ïmumi. I dapagorare Ígu turari merá yu iridea nemoro gajire yure iridoregukumi. Ígu turari merá irire yu iri ïmumaku ïáraá, ïágukarákoa musá.

21 Yuhu boanerärë masü, okari sñrösüta yude yu
okari sñduarärë sñgukoa.

22 Yuhu masaka ñerö iridea waja ïgüsärë wa-
jamoäbemi. Yu gapuare ãärípereri ïgü turarire pími,
ïgüsärë wajamoäbure.

23 Ñärípererä ïgürë bñremurösüta yudere
bñremuburo, ãrígü, yure irasiridoremi. Yure
ïgü magürë bñremumerä Yuhudere bñremubema.
Ígü yure iriudi ãärími.

24 'Diayeta mäsärë werea. Yu werenírë pérä,
yure iriudire bñremurä, ñmugasigue Yuhu merä
perebiri okari opama. Wajamoäsbirikuma. Ígüsä
perebiri peamegue waabonerä tarisiama.

25 Diayeta mäsärë werea. Peamegue waabonerä
yu Marípu magü werenímakü péripoe dapagorare
ejasiää. Yu wererire pérä, yure bñremurä Marípu
merä okaräkuma.

26 Yuhu masakare okari sígü ãärími. Irasirigü yu
ïgü magürë ïgü irirosüta ïgüsärë okari sñmakü yámi.

27 Yu ãärípererä tígü ãärä. Irasirigü Yuhu yure
masaka ñerö iridea waja ïgüsärë wajamoädoremi.

28 Mäsä ire pérä, pégu kabiriköäka! Sunu boanerä
ãärípererä yu werenímakü péräkuma.

29 Ígüsä, yu werenímakü pérä, masägoberigue
ãärínerä masä, wiripreaköäräkuma. Õärlírë
irinerä masäräkuma, ñmugasigue perebiri okari
opamurä. Ñerí irinerä gapu masäräkuma, perebiri
peamegue wajamoäsmurä.

30 'Y_u gāāmerō neō irimasībea. Y_up_u y_ure iriudi gāāmerīrē, īgū y_ure masakare wajamoādorerosūta yáa. Irasirig_u īgūsārē wajamoāg_u diayeta yáa.

31 Y_u basi: "Y_u Marīp_u magū īgū iriudi āārā", ārī weremak_u: "M_u werenírī neō diaye āārībea", ārlbukoa m_usā.

32 Gajig_u āārīmi yaamarē weregu_u. īgū Y_up_u āārīmi. īgū yaamarē wereri diayeta āārā. Irire y_u õārō masīa.

33 M_usā gajirārē Juārē masakare wāīyerimasūrē yaamarē sērēñadorerā iriub_u. īgūde yaamarē diayeta weremi.

34 Y_u gap_u sug_u masakure y_ure: "Marīp_u iriudi āārīmí", ārī werebure neō āmabea. Irasū āmabirikeregu_u, Juan yaamarē weredeare: "Diayeta āārā", ārī werea, m_usā y_ure b_uremu, peamegue waabirikōāburo, ārīg_u.

35 Juan m_usārē sīāgodiru irirosū āārīmí. īgū wereri sīāgodiru ăjăgoro irirosū āārīb_u. īgū wererire pérā, yoaweyaripoe m_usā usayadib_u.

36 Juan weredea nemorō y_u iriri merā y_u āārīrik_urire masīsūa. Y_up_u turari merā īgū y_ure iriyuwarik_udoredeare irig_u yáa. I merā y_ure īgū iriudi āārīrīrē masīsūa.

37 Y_up_u y_ure iriudi, yaamarē õārō weremi. īgū irasū werekeremak_u, īgū werenírīrē m_usā neō pébea. īgū deyorire neō īābea.

38 Y_ure Y_up_u iriudire m_usā neō b_uremubea. Irasirirā īgūya kerere neō péduripíbea.

39 Y_up_uya werenírī gojadea pūrē m_usā õārō bueníkōāa. "Gua i pūrē buerā, Marīp_u merā perebiri okarire bokarākoa", ārī gūñáa m_usā. Iri

pūguere yaamarēta gojasūdero ãārībú.

40 Iri pūguere yaamarē irasū gojasūkeremakā, mūsā gapu yure gāāmebea. Irasirirā i okari yu sīrīrē opabirikoa.

41 'Masakare yaamarē õārō werenímurārē ãamabea.

42 Yū mūsā masaka ãārīrikurire masīa. Mūsā Marīpure maīrā meta ãārā.

43 Yūpū gāāmerōsūta yu aarikeremakā, mūsā yure gāāmebea. Gajigū gapu īgū basi īgū gāāmerō aarimakā, mūsā īgūrē gāāmerākooa.

44 ¿Nasirirā yure būremubukuri mūsā? Mūsā basi: “Óārō yáa”, ãārī gāme werenírīrē gāāmea. Marīpu sugu ãārīgū mūsārē: “Óārō yáa”, ãārī werenírī gapure gāāmebea.

45 Mūsā yure gāāmebiri waja: “Ígū Paguguere guare weresāgukumi”, ãārī gūñabirikōāka! “Moisés dorerire irirā, Marīpu merā õārō ãārīrākooa”, ãārī gūñakeremakā, Moisés gapu mūsārē weresāgukumi.

46 Moisés īgū gojadea pūgue yaamarē gojadi ãārīmí. Irasirirā īgū gojadeare būremurā, yudere būremuboayo mūsā.

47 Moisés gojadeare mūsā būremumerā, ¿nasirirā yu wereri gapure būremubukuri? ãārīmi Jesús.

6

Jesús cinco mil ñamarē baari ejodea

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)

1 Jesús Jerusalēgue dūpu buadire taudero pūru, gua īgū buerā īgū merā Galilea wāikuri ditaru gaji koepugue taribujabu. Iri ditaruta “Tiberias” wāikubu.

² Masaka Jesú斯 īgū turari merā pūrīrikurārē tau-makū īāsīā, wárā īgūrē tuyama.

³ Ditaru gaji koepugue īgū ejadero pūru, gua merā ūtāggue mūriā, doami.

⁴ Irinu judío masaka bosenu, pascua bosenu ejaburo mérōgā dūyabu.

⁵ Jesú斯 wárā masaka īgū pūro aarimakū īāgū, Felipere sērēñami:

—¿Noógue marī īīsā masaka ãārīpererā baaburire wajarirākuri? ãrīmi.

⁶ Jesú斯 īgū basi īgū iriburire masíkeregū: “Felipe yure, ¿naásū yujugukuri?” ãrīgū, irasū ãrīmi.

⁷ Felipe īgūrē yujumi:

—Marī dosciento nūrī moādea waja wajataropa pā duparu wajari, masakare marī gueremakū, neō ejabirikoa, ãrīmi.

⁸ Īgū irasū ãrīmakū pégu, gua merāmu Andrés, Simón Pedro pagumu Jesúre ãrīmi:

⁹ —Óō īī majīgū su mojōma pā duparu, pērā waaí opami. Masaka gapu wárāgora ãārīma. Irasiriro īgūsārē baari neō ejabirikoa.

¹⁰ Īgū irasū ãrīmakū pégu, Jesú斯 guare īgū buerārē ãrīmi:

—Masakare ãārīpererārē doadoreka! ãrīmi.

Iro õārō tákuro ãārībū. Irasirirā iri weka doama. Ùma ditare keomakū, cinco mil gora ãārīmá.

¹¹ Īgūsā eja doaperemakū īāgū, Jesú斯 pā duparure ãī, Marípure: “Óāa”, ãrī, usuyari sīmi. Irasiri odo, guare ãārīpererā iro doarārē irire gueredoremi. Waaídere gueredoremi. Irasirirā ãārīpererārē īgūsā baaduaropa guereyobu.

12 Ígūsā̄ yapimakū̄ īāgū̄, Jesús ḡare Ígū̄ buerārē̄ ārīmi:

—Ígūsā̄ baaduáarire seaka! Ubugorata kōmobukoa, ārīmi.

13 Su mojōma pā̄ duparure masaka baaduáadeare seasārā, pe mojōma pere su gubu peru pērēbejari puuirigora ūtudobobu.

14 Masaka Jesús Marīp̄a turari merā̄ Ígūsārē̄ baari sīmakū̄ īārā, āsū̄ ārīma:

—Diayeta āārā. “Íī Marīp̄aya kerere weredupiyurimasū̄ ī ūm̄gue aaribu āārāyupu”, Ígūsā̄ ārīdita āārīmi.

15 Irasirirā̄ Jesúre turaro merā̄ āāia, Ígūsā̄ Op̄ā āārībure sóoduāarā̄ iriadima. Ígū̄ gapu irire masīkōāmi. Irasiriḡa dupaturi suḡta ūtā̄gue mārīlākōāmi.

*Jesús deko weka waadea
(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)*

16 Nañtīwāgārīripoe āārīmakū̄, ḡua Ígū̄ buerā̄ ditarugue buabu.

17 Buaja, doódirugue ñajāa, Capernaugue taribujap̄oribu. Nañtīrōgue iribu. Jesús ḡua p̄rogue ejabirimí dapa.

18 Ḡua taribujamakū̄, mirū̄ b̄ero wējāpuwāgāribu. Pagari makūrī wāgābu.

19 Su mojōma kilómetro ḡua waadero p̄ru, ḡuayaru p̄ro Jesús deko wekague aarimakū̄ īābu. Ígū̄ irasū̄ aarimakū̄ īārā, b̄ero güibu.

20 Jesús gapu ḡare ārīmi:

—Yuta āārā. Güimerāta!

21 Ígū irasū ãrīmakū pérā, gúa ígūrē õärō bokatírī ñajādorebh. Ígū ñajādero púrh, mata gúa waaderoguere ejabh.

Masaka Jesúre ãmadea

22 Gajinb gapb masaka ditaru gaji koepbgue dujanerā iri ñamirē guayaru suru dujadiru merā gúa taribujamakū, Jesús gúa merā waabirideadere masíñurā.

23 Irogue ígūsā ãäríripoere gaji doóriduparu Tiberias wäikbri makāgue ãärādea duparu, Jesús Marípure: “Óaa”, ãrī, usayari sī, masakare baari gueredero púroweyague ejayuro.

24 Irasirirā Jesús, gúa ígū buerā marīmakū ïärā, iri doóriduparugue ñajāa, Capernaugue taribujañurā Jesúre ãmarā waara.

Jesús pā irirosū Ígū ãärírīmarē weredea

25 Ditarure taribuja, Jesúre bokajarā, ígūrē sérēñama:

—Buegb, ¿naásū ãärīmakū õõguere aarari mu? ãrīma.

26 Jesús ígūsārē ãrīmi:

—Diayeta mu:sārē werea. Yb Marípū turari merā iri ïmurírē ïákererā, ígū iriudi yb ãärírīrē bùremubea. Irasirirā, yb mu:sārē ejodeare baayapinerā dita ãäríñā, yure ãmáa.

27 Mu:sā baari pereburi gapb ditare wajatamurā, moãbirikðaka! Gaji baari yb ãärípererā tīgū siburi gapbure ãmaka! Iri baarire ãmarā, Marípū merā perebiri okari oparāko. Ybpb yure irire mu:sārē siboregb ãärīmi. Ígū iriudi yb ãärírīrē mu:sārē ïmusiami, ãrīmi.

28 Ígū irasū ãrīmakū pérā, ígūrē sérēñama:

—¿Nasirirākuri Marīpu iridorerire ñārō
iriyuwarikumurā?

²⁹ Jesús ñgūsārē yuhumi:

—Marīpu mūsārē iridoreri ñāsū ñārā. Yure ñgū
iriudire bñremudoremi, ñrīmi.

³⁰ Ígū ñrasū ñrīmakū pérā, ñgūrē ñrīma:

—Guare mūrē bñremudoregu, ¿ñeeñorē mū
turari merā iri ñmugukuri? ¿Naásñperire iri
ñmugukuri?

³¹ Masaka marīrōgue marī ñekusāmarā maná
wāikurire baanerā ñrīmá. Marīpuya werenírī go-
jadea pūgue ñrīderosūta ñmugasima baarire ñgūsārē
sīdi ñrīmí, ñrīma Jesúre.

³² Ígūsā ñrasū ñrīmakū pégū, Jesús ñgūsārē ñrīmi:

—Diayeta mūsārē werea. Moisés ñmugasima
baarire mūsārē sibiridi ñrīmí. Yuhuta baari
ñmugasima, diayemarē mūsārē sīgū ñrīmi.

³³ Yuh ñmugasigue ñrīdi Marīpu iriudi, ñgū baari
irirosū ñrīgū, i ñmū marārē okari sīgū ñrā, ñrīmi.

³⁴ Ígū ñrasū ñrīmakū pérā, ñgūrē ñrīma:

—Gua Opū, iri baarire guare sínikōåka!

³⁵ Jesús ñgūsārē ñrīmi:

—Yuh okarie sīgū, baari irirosū ñrīgū ñrā. Yure
tuyagū, neõ uaboabi irirosū ñrīgukumi. Yure
bñremugū, neõ ñemesibubi irirosū ñrīgukumi.

³⁶ Dupiyuro yuh mūsārē ñrīderosūta, mūsā gapū
yure ñäkererā, bñremubea dapa.

³⁷ Ñrīpererā Yuh yure sínere yure tuyarākuma.
Ígūsārē yuh neõ béobirikoa.

³⁸ ñmugasigue ñrīdi yuh gāamerīrē irigū aarigū
meta iribū. Yure iriudi gāamerī gapure irigū
aaribū.

39 Yure iriudi ãsũ gãämemi. Ígã yure sñerãrẽ neõ sugure yu dedeubirimakã gãämemi. I ãmã peremakã, yu ïgãsãrẽ masãmakã gãämemi.

40 Yupu yure iriudi ãärípererã yure ïgã magãrẽ ïärã, yure bãremurã ïgã merã perebiri okari opamakã gãämemi. Irasirigu i ãmã peremakã, ïgãsãrẽ masãgukoa, ãrãmi Jesús.

41 Jesús: “Yu ãmãgasigue merã dijaridea baari irirosü ãärígã ãärã”, ãrãrãrẽ pérã, judío masaka oparã ïgãrẽ werewuama.

42 ãsã ãrãma:

—¿Íí Jesús, José magã ãäríberi? Marí ïgã pagu, ïgã pagore masãa. ¿Nasirigu ïgã: “Ùmãgasigue ãärídi dijaribu”, ãrãrã?

43 Ígãsã irasã ãrãmakã pégu, Jesús ãsã ãrã yu jumí:

—Müsã yure werewuarire pirika!

44 Neõ sugu ïgã gãämero yure tuyabirikumi. Yupu gapu yure iriudi masaka yure bãremumakã irigu ãrãmi. I ãmã peremakã, yure bãremurãrẽ masãgukoa.

45 Marípuya kerere weredupiyunerã ãsã ãrã gojanerã ãärímá: “Marípua ãärípererãrẽ buegukumi”. Irasirirã ãärípererã Yupuya buerire pé bãremurã, ïgãyare masãrã yure tuyarãkuma.

46 Neõ sugu masaku Yupure ïágã mámi. Yu suguta ïgã merã ãärídi ïgãrẽ masãa.

47 Diayeta müsãrẽ werea. Yure bãremugu Yupu merã perebiri okari opami.

48 Yu baari irirosü ãärígã okari sãgã ãärã.

49 Müsã ñekësãmarã masaka marírõgue manárẽ baanerã ãärímá. Irire baakererã, boanerã ãärímá.

50 Yu ūmgasigue merā dijaridea baari gapure werea. Irire baagu, neō boabirikumi.

51 Yu ūmgasigue merā dijaridea baari okari sīrī irirosū āārīgū yata āārā. I baarire baagu, Yupu merā okanígukumi. I baari yu sīrī, yaa dupu āārā. I ūmu marā Yupu merā okaníkōāburo, ārīgū, yaa dupure sīguko, ārīmi Jesús.

52 Ígū irasū ārīmakū pérā, judío masaka oparā Ígūsā basi gāme guaseo, ãsū ārīma:

—¿Nasirigu marīrē Ígūya dupure baadoregu sībukuri?

53 Ígūsā irasū ārīmakū pégu, Jesús ārīmi:

—Diayeta musārē werea. Yu āārīpererā tīgū āārā. Musā yaa dupure baamerā, yaa díre iirímerā okari opabea.

54 Yaa dupure baagu, yaa díre iirígu, Yupu merā perebiri okari opami. I ūmu peremakū, Ígūrē masūguko.

55 Yaa dupu diayema baari āārā. Yaa dí diayema iiríri āārā.

56 Yaa dupure baagu, yaa díre iirígu yu merā õārõ āārīmi. Yude Ígū merā õārõ āārā.

57 Yupu yure iriudi okanígū āārīmi. Ígū okanígū āārīsīā, yudere okanímakū yámi. Irasirigu yure baagure yu irirosū okanímakū iriguko.

58 Yu irire ārīgū, ūmgasigue merā dijaridea baarire werea. I baari, maná musā ūnekūsāmarā baadea irirosū āārībea. Ígūsā irire baakererā, boanerā āārīmá. Ūmgasigue merā dijaridea baari gapure baaguno, okaníkōāgukoumi, ārīmi Jesús.

59 Jesús Capernaugue judío masaka nerērī wigue buegu, irire weremi.

Jesús werenírīrē pérā perebiri okari opaburire weredea

60 Ígū irasū ãrī buemakū pérā, wárā Jesúre t̄yayarā ãsū ãrī gâme wereníma ígūsā basi:

—Ígū wereri marī pémakū, diasagoráa. ¿Noā ire bokatūbukuri? ãrīma.

61 Ígūsā werenírīrē Jesús pékōāmi. Irasirigū Ígūsārē sērēñami:

—¿Yū wererire péduhabirikuri?

62 Yū ãārīpererā t̄igū yū ãārīderogue murīāmakū ïārā, ¿naásū gūñabukuri m̄usā?

63 Óágū deyomarīgū masakare okarire sīmi. Ígūsāya dūpu gapu Ígūsārē okamakū irimasīña máa. Yū wererire pérā Óágū deyomarīgū okari sīrīrē opama.

64 Irasū ãārīkeremakū, gajirā m̄usā merāmarā gapu yure b̄remubema dapa, ãrīmi Jesús.

Neõgoraguere Ígūrē b̄remumerā ãārīmurārē, irasū ãārīmakū Ígūrē wējēd̄harāguere Ígūrē ìmubure masīsiayupu.

65 Æsū ãrīmi:

—Æsū ãrī wereabu m̄usārē. Neō sugu Ígū gâāmerō yure t̄yabirikumi. Yūpu, yure b̄remumakū irigū ãrīmi. Ígū irasiribirimakū, neō suguno yure b̄remubiribukumi, ãrīmi Jesús.

66 Ígū irasū ãrīrīrē pérā, wárā Jesúre t̄yanerā neō t̄yanemobirima.

67 Ígūsā irasirimakū ïāgū, Jesús ḡhare pe mojōma pere su gubu Peru pērēbejarā Ígū buerārē sērēñami:

—¿M̄usāde yure t̄yaduúrā yári? ãrīmi.

68 Ígū irasū ãrīmakā pégū, Simón Pedro Ígūrē yajumi:

—Gua Opū, ¿noārē gua tuyabukuri? Mu wereri, guare Marípu merā perebiri okari opamakā yáa.

69 Gua mürē buremusiáa. Gua ire masísiáa. Mu ñágū, Marípu íriudi ãārā, ãrīmi.

70 Ígū irasū ãrīmakā pégū, Jesús guare ãrīmi:

—Yu masārē pe mojōma pere su gubu Peru pérēbejarāre beyebū. Yu irasirikeremakā, sugū masā merā ãārīgū wātīyagū ãārīmi.

71 Jesús irasū ãrīgū, Judare Simón Iscariote magárē ãrīgū iriyupū. Judas pe mojōma pere su gubu Peru pérēbejarā gua merā ãārīkeregū, Jesúre wējēduarāguere Ígūrē ñimubu ãārīmi.

7

Jesús pagupūrā Ígūrē buremudhabiridea

1 Jesús masakare irire buedero purū, Galilea nikūgue naagū waami. Judío masaka oparā Ígūrē wējēduarire masīgū, Judea nikūguere ãārīduabirimí.

2 Iripoere judío masaka ñeküsāmarā masaka marírōgue ãārīrā, wiirigā irideare gūñarī bosenū ejaburo dupiyuro ãārībū.

3 Irasirirā Jesús pagupūrā Ígūrē ãrīma:

—Óõrē dujabita, Judeague bosenurē ñágū waaka! Irasirirā irogue mu buerā mu turari merā iri ñimurīrē ñārākuma.

4 Masaka mürē masīmakū gāāmegū, mu turari merā iri ñimurīrē ãārīpererā ñürō iri ñimugū waaka! Ígūsā ñäberogue iribirikōõka! ãrīma.

5 Ígū pagupūrā ãārīkererā, Jesúre buremubirima.

6 Irasirigu Jesús īgūsārē ãrīmi:

—Masaka īgūsā yure masiburo duyakōāa dapa. Musārē iri bosenurē īārā waaduamakū õāgoráa.

7 I ūmu marā musārē īāturibema. Yū gapure īgūsā ñerō irideare yū weremakū īāturima.

8 Musā bosenurē īārā waaka! Yure yū waaburo duyakoa dapa. Irasirigu iri bosenurē īāgū waabea dapa, ãrīmi Jesús.

9 Īgū irire ãrādero pūru, Galileague dujami.

Jesús īgūsā wiirigā iriri bosenurē īāgū waadea

10 Īgū pagupūrā bosenurē īārā waaderro pūru, Jesúde masaka īmurō marirō waami, īgūsā īgū waarie masibirkōāburo, ãrīgū.

11 Iri bosenurē judío masaka oparā īgūrē ãmarā iriñurā. Åsū ãrī sereñañurā:

—¿Noógue ãäríkuri īgū? ãrīñurā.

12 Wárā masaka Jesúyamarē werenírā iriñurā. Gajirā: “Óagū ãärīmi”, ãrīñurā. Gajirā gapu: “Óagū meta, masakare ãrīkatorikugū ãärīmi”, ãrīñurā.

13 Judío masaka oparārē güirā, ãärípererā péurogue: “Jesús åsū ãärīmi”, ãrī werebiriñurā.

14 Jesús irogue eja, iri bosenu dekokuaripoe Marípuya wiigue ñajāa, masakare buemi.

15 Īgū buemakū pérā, judío masaka oparā péguka, åsū ãrīma:

—Íí buebiridi ãäríkeregū, ¿nasirigu õārō masírī?

16 īgūsā irasū ãrīmakū pégu, Jesús īgūsārē ãrīmi:

—Yū bueri, yaa meta ãärā. Yure iriudiya bueri gapu ãärā.

17 Marípu gããmerírẽ iriduarã yu buerire pérã: “Marípu Ígûrẽ buedorerosúta buemi. Ígû gããmerõ werebemi”, árrakuma.

18 Sugu Ígû gããmerõ weregu, gajirãrẽ: “Ígû õârõ weremi”, ári buremumaku iriduagu áârimi. Gajigu Marípu Ígûrẽ iriudi gããmerírẽ weregu gapu masakare: “Marípu õâtarimi”, ári buremumaku yámi. Ígû árrkatori marírõ diayeta weregu áârimi.

19 Moisés Marípu doreri gojadea pûrẽ musârẽ pídi áârimi. Musâ gapu neõ sugu iri dorerire iribeia. ¿Nasirirã musâ yure w  ejeduari? árimi.

20 Masaka Ígûrẽ árima:

—Mu w  t   ñaj  s  ndi áâr  . ¿No   mur   w  ej  duari?

21 Jes  s Íg  s  r   áârimi:

—Su  nar   si  nj  j  r  n   áârimaku yu sugu p  r  rikugure taumaku í  r  , musâ áâriperer   i  gukak    bu.

22 Iripoegue Mois  s musâ p  r     mar   Íg  s  ya d  puma gasirog  r  * wiiridoredi áârimi. Ígû irire doreburo dupiyuro musâ   nek  s  mar   irasirisianer   áârim  . Irasirir   musâ maj  r  g  r   su moj  ma pere gaji moj     reru p  r  bejarin  r   wa  r   mer   Íg  s  a deyoaderu p  ru si  nj  j  r  n   áârikeremak  , Íg  s  r   irasirin  a.

23 Irasirir   Mois  s dorederos  ta irir  , si  nj  j  r  n   áârikeremak   musâ maj  r  g     mar   Íg  s  ya

* **7:22** Gn 17.1-14: Iripoegue Marípu Abrah  r   Íg   p  r     mar  : “Ya  r   áârburo”, árig  , Íg  s  ya d  puma gasirog  r   wiiridoredi áârimi. P  ru iri dorerire Mois  re pídi áârimi. Irasirir   jud  o masaka Abraham par  mer   áârituriar   iri dorerire irir  , Íg  s  a p  r     mar   su moj  ma pere gaji moj     reru p  r  bejarin  r   wa  r   mer   Íg  s  a deyoaderu p  ru iras   y  ma.

dupama gasirogārē wiiria. Siñajārīnh āārīmakā yu sugure āārīpereri īgūya dypumarē ñāmakā iribu. ¿Nasirimurā yu merā guari māsā?

24 Māsā yu irideare īādero pāru: “Ñerō irimi”, ārī werewuabirikōāka! Yu irideare ñārō keoro pémasí odorāgue wereníka! ārīmi Jesús.

Jesús ñumgasigue merā aaribú, ārī weredea

25 Ígū irasū āārīpoere gajirā Jerusalén marā ñasū ārī wereníma:

—¿Lí marī oparā wējēduagü meta āārīrī?

26 Ígū āārīpererā ñūrōgue buegu yámi. Sugano gaputa ñgūrē gajino neō ñārbema. Gajipoe irirā marī oparā: “Íl diayeta Cristo, Marípü iriudi āārīmi”, ārī gūñabukuri?

27 Marí ñí aariderore masña. Cristo, Marípü iriugü gapure aarimakā, Ígū āārīderoguere masibirkaoa. Irasirigu Cristo ñārībirikumi ñí, ārīma.

28 Jesús Marípuya wiigüe bueripoe ñgūsā irasū ārī werenímakā pégu, buro bāsuro merā ñasū ārī weremi:

—Māsā yure masña, ñrā. Ígū aariderodere masña, ñrā. Yu gāāmerō aaribiribü. Yure iriudi keoro irigu āārīmi. Māsā ñgūrē masibea.

29 Yu ñgū pārogue āārīdi āārīsñā, ñgūrē masña. Ígūta yure iriumi, ārīmi Jesús.

30 Ígū irasū āārīmakā pérā, ñgūrē peresu iriduakererā, ñeābirima. Ígū ñerō tariburinü duyabü dapa. Irasirirā ñgūrē ñeābirima.

31 Gajirā wárā masaka ñgūrē bāremuma. Ñasū ārīma:

—Neō sugʉ, ɻ̄ nemorō Marípʉ turari merā iri ñrugʉ mámi. Irasirigʉ ɻ̄ Cristo, Marípʉ iriudi aārīmi.

Fariseo bumarā Jesúre peresu iridoredea

32 Fariseo bumarā, masaka Jesúre: “ɻ̄ Marípʉ iriudi aārīmi”, aārīrē pénurā. Irasirirā ñgūsā paía oparā merā Marípʉya wiire korerā surarare ñgūrē ñeā, peresu iridorerā iriuadiñurā.

33 Irasirigʉ Jesúis masakare ñsū aārīmi:

—Yoaweyaripoe mʉsā merā aārīgukoa. Purʉ yure iriudi purogue waagukoa.

34 Yʉ aārīburore mʉsā waamasibirkoka. Irasirirā yure aāmakererā, neō bokabirkoka.

35 Ígū irasū aārīmakū pérā, judío masaka oparā ñgūsā basi ñsū aārī gāme sérēñama:

—Ígū marírē: “Yure mʉsā neō bokabirkoka”, aārīgū, ¿noógue waagukuri? ¿Ígū judío masaka griego aārīrōgue makārī waanerā purogue griego masakare buegʉ waabukuri?

36 Ígū marírē: “Yʉ aārīburore mʉsā waamasibirkoka. Irasirirā yure aāmakererā, neō bokabirkoka”, aārīrī, ¿naásū aārīduaro iriayuri? aārīma.

Jesús okari sīrī dekomarē weredea

37 Ígūsā bosenʉ iritūnurñʉ dupanʉgora aārīmakū, Jesúis wāgānʉgā, buro bʉsuro merā masakare ñsū aārī weremi:

—Nemesiburā yʉ purogue iirírā aarika!

38 Marípʉya werenírī gojadea pūgue ñsū aārī gojasūdero aārībú: “Yure bʉremuraya yʉjʉpūrārīguere okari sīrī deko ümayoro irirosū aārīnīkōaārokaoa”, aārī gojasūdero aārībú, aārīmi.

39 Jesús irire ãrīgū: “Yare b̄remurā Ōāgū deyomarīgūrē oparākuma”, ãrīgū irimi. Jesús ãmugasigue m̄rīaburo dupiyuro Ōāgū deyomarīgū ejabirimi dapa.

Masaka d̄ukawaridea

40 Jesús ãrīrīrē pérā, gajirā ãsū ãrīma:

—Íi diayeta Marīp̄ya kerere weredupiyurimasū: “Marī p̄ro aaribu ãārāyupu”, ïgūsā ãrīdi ãārīmi.

41 Gajirā ãsū ãrīma:

—Íi, Cristo Marīp̄u iriudi ãārīmi.

Gajirā gapu:

—Cristo, ¿nasiribu Galileam̄ ãārībukuri? ãrīma.

42 Marīp̄ya werenírī gojadea pūgue ãsū gojasūdero ãārībú: “Cristo Marīp̄u iriubu, opu David parāmi ãārīturiagh ãārīgukumi. David deyoadea makā Belén wāik̄ari makāgue deyoagukumi”, ãrī gojasūdero ãārībú.

43 Irasirirā Jesúre surosū gūñabirisīā, gāme d̄ukawariakōāma.

44 Surāyeri Jesúre ñeā, peresu iridhakererā, iribirima.

Judío masaka oparā Jesúre b̄remubiridea

45 Irasirirā Marīp̄ya wiire korerā surara Jesúre ñeādorerā iriunerā, paía oparā, fariseo bumarā p̄u rogue goedujáañurā. ïgūsā goedujajamakū ïārā, ïgūsārē sērēññañurā:

—¿Nasirirā Jesúre ñeā, ãrībirari?

46 Surara ïgūsārē yujuñurā:

—Neō sugu ïgū irirosū werenígū mámi.

47 ïgūsā irasū ãrīmakū pérā, fariseo bumarā ïgūsārē ãrīñurā:

—¿M̄asāde īgū ãr̄ikatori merā weremakā: “Di-
ayeta weremi”, ãr̄i b̄uremuri?

48 Neō sugu marī oparā, neō sugu gua fariseo
bumarā īgūrē b̄uremugū māmi.

49 S̄isā masaka gapu īgū wererire b̄uremurā,
Marīpū Moisérē doreri pídeare masibema. Wa-
jamoāsūmurā ãārīma.

50 Nicodemo fariseo bumu iro dupiyuro ñami
merā Jesúre īágū ejadi, īgūsā merā ãārīyupu. īgūsā
irasū ãr̄imakū pégu, īgūsārē ãr̄īyupu:

51 —Marīrē doreri ãsū ãrā. Sugu masakū īgū
irideare weremakā marī péburo dupiyuro īgūrē:
“Ñerō iribū”, ãr̄i wajamoāmasibea, ãr̄īyupu.

52 īgū irasū ãr̄imakū pérā, ãsū ãr̄i yujunurā:
—¿M̄ude īgū irirosū Galileamū ãārīrī? Marīpuya
werenírī gojadea pūrē bueka! Iri pūrē
buegu: “Neō sugu Galileamū Marīpuya kerere
weredupiyurimasū māmi”, ãr̄i masigkhoa.

Umáu merā ñerō irigore weresādea

53 īgūsā irasū ãrādero puru, īgūsāya wiirigue
dujáakōñurā.

8

1 Jesús gapu ãtāu Olivos wāikudigue waami.

2 Gajinu gapu boyoripoe ãārīmakū, Marīpuya
wiigue waami doja. īgū ejamakū ñārā, masaka
ãārīpererā īgū puro nerēma. Irasirigu eja doa,
īgūsārē buenugāmi.

3 Moisés gojadeare buerimasā, fariseo bumarā
sugo nomeōrē gajigu igo marāpu ãārībi merā igo
ñerō irigore bokajañurā. Irasirirā Jesús bueripoe

iri wiigue ãärípererã masaka ūrõ igore ãñajãnú, Jesúre ãríma:

⁴ —Buegu, igo marãpukugo ãäríkerego, gajigu merã ñerõ irigore bokajabu.

⁵ Moisés Marípu doreri gojadea pügue igo nomeõ irirosü irigonorë ûtäyeri merã dea wëđoredi ãärími. Mukoa, ¿naásü ãríri?

⁶ “¿Naásü yujugukuri?” ãríra, ïgürë irasü ãrí sérëñadima. “Ígä keoro yujubirimakü, marí oparaguere weresarâko”, ãrí gũñañurä. Ígüsä irasü sérëñamakü pégu, Jesús gapu muúbia doaja, nikügue íguya mojósürü merã gojami.

⁷ Ígüsä ïgürë sérëñaduúbirimakü pégu, Jesús wágänugä, äsü ãrími:

—Muásä merämä ñerõ iribino igore ûtäye merã deapuroriburo.

⁸ Irasü ãrí odo, dupaturi muúbia doaja, nikügue gojami doja.

⁹ Ígä irasü ãrímakü pérä, ïgüsä ñerí irideare pémasi, guyasíriri merã, mürä sugu puru, gajigu puru wiriapurorima. Irasirirä Jesúre suguta nomeõ iro dujago merã píkõä, waakõäma.

¹⁰ Jesús wágänugä, igore ãrími:

—¿Noógue ãäríri mürë wereśánerä? ¿Neõ sugu mürë wajamoădoregu mári?

¹¹ —Mámi, yu Opu, ãrí yujumo.

Igo irasü ãrímakü, Jesús igore ãrími:

—Yude mürë wajamoădorebea. Irasirigo waaka! Dupaturi ñeríre neõ irinemobirikõäka!

Jesús i ümu marärë sîägori sîgû ãärímarë were-dea

¹² Jesús dupaturi masakare äsü ãrí weremi:

—Y_u i ûm_u marârë sîâgori sîg_u âârâ. Y_ure t_uyarâ naîtîärögue âârîrâ irirosû âârîbema. Boyorogue âârîrâ irirosû âârîma. Irasirirâ y_u okari sîrîrê oparâkuma.

13 Ìg_u irasû ârîmak_u pérâ, fariseo bumarâ âârîma:

—M_u basi m_u âârîrikurire werea. Irasiriro m_u werenírî neõ wajamáa.

14 Jesús ìgûsârë âsû ârî y_uj_umi:

—Y_u aariderore, y_u waaburodere y_u masîa. Mûsâ gap_u irire neõ masîbea. Irasirigu y_u basi y_u âârîrikurire werekeremak_u, y_u werenírî diayeta âârâ.

15 Mûsâ i ûm_u marâ irirosû y_ure werew_uáa. Y_u gap_u neõ sug_ure mûsâ irirosû werew_uabea.

16 Y_u masaka âârîrikurire: “I gap_u òâa, i gap_u òâbea”, ârîg_u, keoro ârâ. Y_u sug_uta y_u gââmerô irire ârîbea. Y_up_u y_ure iriudi merâ irire irasû yáa.

17 Mûsârë doreri gojadea pûgue âsû ârâ: “Pêrâ masaka ìgûsâ iâdeare surosû weremak_u: ‘Diayeta âârâ’, ârî bûremurô gââmea”, ârî gojasûdero âârîbá.

18 Y_u basi y_u âârîrikurire werea. Y_up_u y_ure iriudide y_u âârîrikurire weremi, ârîmi.

19 Ìg_u irasû ârîmak_u pérâ, ìgûrë sêrëñama:

—¿NoÓgue âârîrî m_up_u?

Jesús ìgûsârë y_uj_umi:

—Mûsâ y_ure, Y_up_udere masîbea. Y_ure masîrâ, Y_up_udere masîboayo.

20 Jesús irasû ârî weregu, Marîpuya wiigue âârîmí. Masaka niyeru sîrâ, ìgûsâ sârî kûmarî puro âârîmí. Ìg_u ñerô tariburin_u ejabirib_u dapa. Irasirirâ neõ sug_u ìgûrë ñeã, peresu iribirima.

Jesús: “Yu waaburore m̄asā waamasibirikoa”, ārī weredea

21 Jesú dupaturi judío masaka oparārē weremi:

—Yu āārīderogue waagukoa. Yu waadero p̄urū, m̄asā yure āmarāko. M̄asā ñerī iridea waja, waja oparā boarāko. Yu waaburoguere m̄asā waa-masibirikoa.

22 Igū irasū ārīmakū pérā, gāme sērēñama:

—¿Nasirigu: “Yu waaburoguere m̄asā waamasibirikoa”, ārīrī? ¿Igū basi wējē boagukuri irasū ārīgū?

23 Jesú igūsārē ārīmi:

—M̄asā gapu i ūmugue āārīrā, i ūmū marā āārā. Yu gapu ūmugasigue āārīdi, i ūmumū meta āārā.

24 Irasirigu m̄asārē: “M̄asā ñerī iridea waja, waja oparā boarāko”, ārābu. M̄asā: “Yu igū āārā*”, ārī wereadeare b̄uremubirisīā, m̄asā ñerī iridea waja, waja oparā boarāko.

25 Irasū ārīgū pérā igūrē sērēñama:

—¿Noāno āārīrī m̄u?

Jesú igūsārē yuhumi:

—Buenugāgūgueta m̄asārē: “Yu igū āārā”, ārī weresiabu.

26 Yu m̄asāyamarē, m̄asā ñerō iridea waja m̄asārē wajamoāburire wereduari, wári āārā. Yure iriudi

* **8:24** Exodo 3.13-15: Iripoegue Moisés Marípore sērēñadi āārīmí: “Israel bumarā yure: ‘Mu iriudi wāi, ¿naásū āārīrī?’” ārī sērēñamakū, ¿naásū ārī weregukuri?” Marípore igūrē ãsū ārīdi āārīmí: “Yu wāi ‘YO SOY EL QUE SOY’ āārā. Irasirigu Israel bumarārē ãsū ārī wereka: ‘YO SOY yure m̄asāguere weredoregu iriumi’, ārīka!” ārīdi āārīmí. “YO SOY EL QUE SOY”, ārīrō: “Yu āārīnígūta āārā, o Igāta āārā yu”, ārīdhuaro yáa.

gapu diaye weremi. Irasirigu ïgu weremaku yu pédea ditare musa i ûmu marâre werea, ãrimi.

27 Jesús: “Yure iriudi”, ãrigu, ïgu Pagureta werenigu irimi. ïgusa gapu irire pemasibirima.

28 Irasirigu Jesús ïgussare ãrimi:

—Yure ãariperera tigûre musa curusague pabiatú ãiwâgunúrâkoa. Musa irasu irira: “Yu ïgu ãarra”, ãri wereadeare: “Diayeta ãarra”, ãri masirrâkoa. Yu gâamero neo iribi, irasu ãarrimaku Yupu yure buueda ditare yu weregu ãarrirre masirrâkoa.

29 Yure iriudi yu mera ãarrimi. ïgu gâameri ditare irinia. Irasirigu ïgu yure neo béobemi.

30 Jesús irasu ãarrimaku péra, wára masaka ïgure buremuma.

Jesús Marípu pürayamare, ñero iririmasâyamare weredea

31 Jesús, judío masaka: “Marípu iriudi ãarrimi”, ãri buremurre ãsu ãrimi:

—Yu werenirre buremuduúmera, diayeta yu buera ãarra.

32 Irasirira diayema ãarrirre masirrâkoa. Irire masirra, ñero iririre pirirâkoa. Moâboeanera musa opure wirianera irirosu ãarrrâkoa.

33 ïgu irasu ãarrimaku péra, ïgure ãrima:

—Gua Abraham parámera ãarrituriarâgue ãarra. Irasirira neo gajirâyara ïgussare moâboera ãarribea. Irasirigu: “Moâboeanera musa opure wirianera irirosu ãarrrâkoa”, ãrigu, ¿naásu ãriduagu irasu ãriri mu?

34 Jesús ïgussare ãrimi:

—Diayeta mussare werea. ãariperera ñerire irira, ñerire iridoreguyara ïgu dokamara irirosu ãarrima.

35 Sugʉ moāboegʉ wii opʉ magʉ irirosū neō ãārībemi. Wii opʉ magʉ gapʉ īgʉ paguya wiimʉ ãārīnīkōākumi.

36 Yʉ, ûmʉgasigue ãārīgʉ magʉ ãārã. Irasirigʉ mʉsārē ñerīrē iridoregʉyarã irirosū ãārībirimakʉ irigʉ, diayeta moāboeanerã mʉsã opʉre wirianerã irirosū ãārīmakʉ irigʉkoa.

37 Yʉ mʉsã Abraham parāmerã ãārīturiarire masĩa. Irasū ãārīkererã, mʉsã yʉ wererire péðʉabea. Irasirirã yʉre wẽjẽduáa.

38 Yʉpʉ yʉre masīmakʉ irideare mʉsārē werea. Mʉsã gapʉ mʉsãpʉ dorerire yáa.

39 Ígʉsã ëgʉrē ãrīma:

—Abraham gʉa ñekʉ ãārīdi ãārīmí.

Jesús gapʉ ëgʉsārē ãrīmi:

—Mʉsã diayeta Abraham parāmerã ãārīturiarã ãārīrã ëgʉ iriunaderosūta iririkʉboayo.

40 Yʉpʉ yʉre diaye wererire mʉsārē yʉ werekeremakʉ, yʉre wẽjẽduáa. Abraham gapʉ mʉsã irirosū neō irasiribirdi ãārīmí.

41 Mʉsã mʉsãpʉ irirosūta yáa.

Ígʉ irasū ãrīmakʉ pérã, ãrīma:

—Gʉa, pagʉ marīrã irirosū ãārībea. Marīpʉ sugʉta gʉapʉ ãārīmi.

42 Jesús ëgʉsārē ãrīmi:

—Yʉpʉ diayeta mʉsãpʉ ãārīmakʉ, mʉsã yʉre mañboayo. Yʉ ëgʉ merã ãārīdita õõ mʉsã pʉrogue aaribʉ. Yʉ gãāmerõ aaribiribʉ. Yʉpʉ yʉre iriumi.

43 ¿Nasirirã yʉ wererire pémasíberi mʉsã? Mʉsã yʉ wererire péðʉabirisã, pémasíbea.

44 Mʉsãpʉ wãtī ãārīmi. Mʉsã ëgʉyarã ãārã. Irasirirã ëgʉ gãāmerīrã iridʉáa. Neōgoragueta

masakare wējēbēodi ãārīgū yámi. Ígūguere diayema neō máa. Irasirigu Ígū neō diayemarē werebemi. Neōgoraguere masakare ãrīkatopuroridi ãārīmí. Irasirigu Ígū irasū ãrīkatorikugu ãārīsīā, ãrīkatori ditare weremi.

45 Yu gapu diayemarē werea. Irasirirā yu wererire pérā, msā irire buremubea.

46 ¿Noā yure: “Mu ãsū irigu, ñerō iriabu”, ãrī masibukuri? Yu msārē diayemarē werekeremaku, ¿nasirirā yu wererire buremuberi?

47 Yupu pūrā Ígū werenírīrē péma. Msā gapu Ígū pūrā ãārībirisīā, irire péduabea, ãrīmi Jesús.

Cristo Abraham dupiyuro ãārīdeamarē weredea

48 Jesús irasū ãrīmaku pérā, judío masaka Ígūrē ãrīma:

—Gua: “Mu Samariamu, wātī ñajásūdi ãārā”, ãrīrā, diayeta ãrīrā yáa.

49 Jesús Ígūsārē ãrīmi:

—Yu wātī ñajásūdi ãārībea. Yu iriri merā masaka Yupu: “Óātaria mu”, ãrīmaku yáa. Msā gapu yu iririre ïākererā: “Ñerīrē irigu ãārīmi”, ãrā.

50 Yure: “Óārō yáa”, ãrī buremurārē ãmabea yu. Yupu gapu masakare yure buremumaku gāāmemi. Ígūta yu iririre ïāgū, yure: “Óārō yáa”, ãrīmi.

51 Diayeta msārē werea. Yu wererire irigu neō boabirkumi.

52 Ígū irasū ãrīmaku pérā, Ígūrē ãrīma:

—Dapagora gua ire masīa. Mu wātī ñajásūdi ãārā. Abraham iripoegue boakōādi ãārīmí. Marīpuya kerere weredupiyunerāde boakōānerā ãārīmá. Mu gapu: “Yu wererire irigu neō boabirkumi”, ãrā.

53 ¿Gua ñekë Abraham nemorõ ãärírõ mu? Ígë, Marípuya kerere weredupiyuneräde boakõänerã ãärímá. ¿Noã ãärírõ mu irasú ãrõ weregu?

54 Jesús ígësärë ãrõmi:

—Yu, yu basi õärõ werenírõ wajamáa. Yüpü gapu mäsä: “Guaapu ãärími”, ãrígë gapu yure õärõ weremi.

55 Mäsä gapu Yüpüre neõ masïbea. Yu ígürë masïa. Yu: “Ígürë masïbea”, ãrígë, mäsä irirosú ãrïkatorikugü ãärïbukoa. Yu gapu ígürë õärõ masïa. Irasú ãärímakü, ígë wererire yáa.

56 Mäsä ñekë Abraham yu i ûmägue aariburire masïdi ãärími. Irasirigu yu aarimakü íágë, buro usuyari merä ãärïdi ãärími.

57 Ígësäa Jesúre ãrõma:

—Mu cincuenta bojori opabirikeregü, ¿nasirigu Abrahärë ïädi ãärïbukuri?

58 Jesús ígësärë ãrõmi:

—Diayeta mäsärë werea. Abraham dupiyuro ãärïdi yuta ãärã.

59 Ígë irasú ãärímakü pérä, ígësäa ûtäyeri ãi, ígürë dea wëjëdëamakü, Marípuya wiigue ãärädi ígësäa watope duriwiriakõämi.

9

Deyoagügueta koye ïämasïbire Jesús taudea

1 Gajinu Jesús maague waagü, deyoagügueta koye ïämasïbire bokajami.

2 Gua ígürë ïära, Jesúre sérëñabu:

—Buegu, ¿noã ñerõ iridea waja ígë koye ïämasïbi deyoayuri? ¿Ígë pagusämarã ñerõ iridea waja, o

Ígū basi ígū ñerō iridea waja ígūrē irasū waayuri?
ãrlbu.

³ Jesús ghare ãrīmi:

—Ígū ñerō iridea, ígū pagusāmarā ñerō iridea
ígū deyoagugueta koye íamasibí ãärīmakū iribiribu.
Marípu ígū turari merā ígūrē õārī iririre masakare
ímugukumi. Irasirigū ígū koye íamasibí deyoami.

⁴ Ùmu merā masaka moāmasírā irirosū da-
pagora Marípu yure iriugū pídeare marīrē iriro
gāâmea. Ñami merā moāmasímerā irirosū purugue
ígū pídeare irimasibirkoa pama.

⁵ Yū i ûmugueré ãärígū, masakare sīägori sīgū
ãärā. Irasirigū ígūsārē Marípurre masimakū yáa,
ãrīmi.

⁶ Irasū ãrī odo, nikūgue síkure eomeépí, iri merā
morē, koye íamasibya koyegueré túwukāmi.

⁷ Irasiri odo, ígūrē ãrīmi:

—Siloé wāikuri deko gobegue ígūsā iridea gob-
egue māya koyere koegū waaka! ãrīmi. “Siloé”,
ãrīrō: “Iriugū”, ãrīduaro yáa.

Ígū irasū ãrīmakū pégu, koye íamasibí irogue
ígūya koyere koegū waakdāmi. Koe odo, koye
íamasígūgue dujariyupu.

⁸ Ígūya wiigue dujajamakū, ígūya wii puro ãärīrā,
iro dupiyuro ígū niyeru sérēdi ãrīmakū ínerā,
sérēñurā:

—¿Í dupiyuro niyeru sérē doanídita ãärīrī?

⁹ Gajirā ãrīñurā:

—Ígūta ãärīmi.

Gajirā gapu ãrīñurā:

—Ígū ãärībemi. Ígū irirosū deyogu ãärīmi.

Ígūsā irasū ãrīmakū pégħ, koye īāmasib i ãārādi gapu ãsū ãrīyupu:

—Ígħata ãārā yu.

10 Ígħi irasū ãrīmakū, masaka īgħurē sērēñanurā:

—Mu īāmasibradi ãārīgħu, qnasirigu dapagorare irasū īāmasirī?

11 Ígħusārē yuħjuypu:

—Jesús wāikugħu īgħya síku nikū merā moāmor ē, yu koyere túwākāmi. Túwākā odo, yure: “Siloé wāikħi deko gobegue īgħusā iridea gobegue muха koyere koegħu waaka!” ãārāmi. Yu irogue waa, koyere koe odo, īāmasipħuriabu.

12 Ígħi irasū ãrīmakū, īgħurē sērēñanurā doja:

—Mu rē irasiriadi, qnoógue ãārārī?

—Masibrikoa. Noó ãārīgħu ãārīkumi, ãrīyupu.

Fariseo bumarā koye īāmasib i ãārīdire sērēñadea

13 Paru īgħusā koye īāmasibridire fariseo bumarā pħarrogue āiāñurā.

14 Jesús īgħya síku nikū merā moāmor ē, koye īāmasibire taudeanu judío masaka siñajārīn u ãārībū.

15 Irasirirā fariseo bumarā koye īāmasibridire sērēñanurā:

—Q-Nasirigu dapagorare oħarrō īārī?

Ígħusārē yuħjuypu:

—Sugħi īgħya síku nikū merā moāmor ē, yaa koyere túwākāmi. Irasirigu yaa koyere koeaderu pħar, īāmasipħuriib.

16 Ígħi irasū ãrīmakū, surāyeri fariseo bumarā merāmarā ãrīñurā:

—Ígħurē irasiridi, marī siñajārīnha dorerire iribi ãārīmi. Irasirigu Marīpu īriudi ãārībemi.

Gajirā gapu ãrīñurā:

—Ígū ñerō irigupu ããrīgū, i iri ñimurīrē irimasibiriboayupu. Irasirirā Ígūsā surosū gūñabirisā, dökawariñurā.

17 Irasirirā dupaturi koye ñāmasibiridire sērēñāñurā doja:

—Mukoa, ¿naásū ãrīrī mūrē koye ñāmasimakū iridire?

Ígū yujuyupu:

—Ígū Marípu kerere weredupiyugu ããrīmi, ãrā yu, ãrīyupu.

18-19 Judío masaka oparā gapu: “Íi koye ñāmasigū, dupiyuro koye ñāmasibi ããrīdi ããrībemi”, ãrī gūñadiñurā. Irasirirā Ígū pagusāmarārē siiu, sērēñāñurā:

—“¿Íi mu magū neō deyoagugueta koye ñāmasibi ããrīdi ããrīmi”, ãrīrī? Ígū diayeta koye ñāmasibiridi ããrīgū, ¿nasiri dapagorare õärō ñāmasirī?

20 Ígū pagusāmarā yujuyurā:

—Ire gua masia. Íi gua maguta ããrīmi. Ígū deyoagugueta koye ñāmasibiridita ããrīmi.

21 Ígū dapagora koye ñāmasirī gapure, Ígūrē ñāmakū irididere masibea. Ígūrē sērēñaka! Buguro ããrīmi. Ígū basi musārē yujuymasimi.

22 Judío masaka oparā dupiyurogue ãsū ãrīñurā:

—Jesúre: “Marípu iriudi Cristo ããrīmi”, ãrīgūnorē marī nerērī wiirigue neō ñajādorebirikōärā! ãrīñurā. Irasirirā, Ígūsā ãrīdeare pénerā ããrīsā, koye ñāmasibiridi pagusāmarā Ígūsārē güigorañurā.

23 Irasirirā īgūsārē: “Buguro aārīmi. īgūrē sērēñaka!” aārīñurā.

24 Judío masaka oparā irire pérā, dupaturi koye īamasibridire siiu, īgūrē aārīñurā doja:

—Marīpū mu wererire pémi. Irasirigū īgū péurogue għare diaye wereka! Għa ire masīa. Jesúš ñerō irigū aārīmi.

25 īgūsā irasū aārīmakū pégħu, īgūsārē aasū aārī yuċċu yuypu:

—Jesúre īgū ñegħu, o oħġi aārīñir īħażżeek. I ditare masīa. Yu dupiyuroguere koye īamasib aārībū. Dapagorare īħa, aārīyupu.

26 īgū irasū aārīmakū pérā, dupaturi īgūrē sērēñāñurā doja:

—¿Nasiriri īgū mħarē? ¿Nasirigū īgū mħarē koye īamasimakū iriri?

27 īgū yuċċu yuypu īgūsārē:

—Irireta mħasārē weresiabu. Yu irasū aārī werekeremakū, mħasā gapu yu wererire pédħabirabu. ¿Nasirirā dupaturi yu irire weremakū pédħari? ¿Mħasāde īgū buerā aārīdħakuri?

28 īgū irasū aārīmakū pérā, īgūrē turiñurā:

—Mu īgū buiegħu aārā. Għa gapu Moisés gojadeare buerā aārā.

29 Ire għa masīa. Marīpū Moisére weredi aārīmī. Jesúre iriudi gapu re għa masībea.

30 īgūsā irasū aārīmakū, īgūsārē aasū aārī yuċċu yuypu:

—Mħasā irasū aārīmakū, pégħukakōakoa. īgū yure koye īamasimakū irikeremakū, mħasā īgūrē iriudire masībea, aārā.

31 Marī ire õārō masīa. Marīpū ñerō irirā īgūrē sērēmakū pēbemi. īgūrē būremugū, īgū dorerire irigūre īgū sērērī ditare pēmi.

32 Marī neō sugū deyoagūgueta koye īāmasībire īāmakū irigu ãārīrīrē pēbea.

33 Marīpū Jesúre iriubirimakū, yare koye īāmasīmakū iribiriboañumi, ãrīyupū.

34 īgū irasū ãrīmakū pérā, ãrīñurā:

—Mu deyoagūgueta ñerī merā deyoadi ãārīkeregū, ¿irire weredūari gūare buebu? ãrīñurā.

Irasirirā judío masaka nerērī wiigue īgūrē ñajādorebiriñurā.

Jesús īgūyare pémerā koye īāmasīmerā irirosū ãārīma, ãrī weredea

35 Jesús koye īāmasībiridire īgūsā bēowiuadeare pēmi. Irasirigu īgūrē bokajagu, sērēñami:

—¿Marīpū magū ãārīpererā tīgūrē būremurī mu?

36 īgū Jesúre ãrīmi:

—Yū Opū, ¿noā ãārīrīrē īgū? Wereka yare! īgūrē masīgū, būremugūra.

37 Jesús īgūrē ãrīmi:

—Mu īgūrē īāsiáa. Yū mu merā werenígū, īgūta ãārā.

38 Irire ãrīmakū pégū, Jesús puro ñadukupuri merā ejamejā, īgūrē:

—Yū Opū, mūrē būremua, ãrīmi.

39 Purū Jesús ãsū ãrīmi:

—Yū masaka irideare: “I gapū õāa, i gapū õābea”, ãrīgū, i ûmuguerre aaribá. Yūpu gāāmerīrē masīmerā, koye īāmasīmerā irirosū ãārīma. Irasirigu koye īāmasīmerā irirosū ãārīrārē īgū gāāmerīrē masīburo, ãrīgū, “Gūa õārō masīa”, ãrī

gūñarā gapare koye īāmasīmerā irirosū waaburo, ārīgū aaribú.

40 Ígū irasū ārīmakū pérā, surāyeri fariseo bu-marā Ígūrē ārīma:

—¿Mu irire ārīgū, guadere: “Koye īāmasīmerā irirosū āārā”, ārīgū yári?

41 Jesús Ígūsārē ārīmi:

—Muasā koye īāmasīmerā irirosū Yupu gāāmerīrē masīmerā āārīrā, muasā ñerī iridea wajare opabiribukoa. “Gua ðārō masīa”, ārīrā āārīsīā, muasā ñerō iridea wajare opáa dapa, ārīmi.

10

Jesús oveja korerimasă iririkuri keori meră weredea

1 Jesús irire ārī odoaderopurū, keori merā āsū ārī weremi:

—Diayeta muasārē werea. Oveja korerimasă Ígūsārē duripíri sārīrō makāpūrore ñajāgū irirosū iribino, yajarimasă āārīkumi. Makāpūro marīrōgue ñajākumi.

2 Makāpūro ñajāgū gapu oveja korerimasă āārīkumi.

3 Makāpūrore koregu tūpākumi, oveja korerimasārē ñajāridoregu. Oveja korerimasă ñajāmakū, oveja Ígū werenimakū pékuma. Ígūyarārē Ígūsā wāi merā oekumi. Irasū oegu, Ígūsārē siiu wiukumi.

4 Ígūyarā āārīpererārē oe, siiu wiu odo, Ígūsārē dupiyuwāgākumi. Oveja Ígū werenirīrē masīrā āārīsīā, Ígūrē tħayakuma.

5 Gajigʉre ïgʉsā ïāmasibire tuyabirikuma. ïgʉ werenírīrē masímerā ãārīsīā, ïgʉrē güi ümaduriwāgākōākuma.

6 Jesú斯 iri keori merā ïgʉsārē weremakā pérā gapʉ pémasibirima. “Ãsū ãrīdʉaro irikoa i”, ãrīmasibirima.

Jesú斯 ovejare õārō koregʉ irirosū ãārīrīmarē weredea

7 Irasirigʉ Jesú斯 ïgʉsārē werenemomi doja:

—Diayeta mʉsārē werea. Yʉ ovejare duripíri sārīrō makāpʉro irirosū ãārā.

8 ãārīpererā ñerā yʉ dupiyuro aarinerā, yajarimasā irirosū ãārīma. Yaarā oveja irirosū ãārīrā gapʉ ïgʉsārē pébema.

9 Yʉ makāpʉro irirosū ãārā. Yʉre bʉremurā iri makāpʉrore ñajārā irirosū ãārīma. ïgʉsārē peamegue waabonerārē taugukoa. Oveja güiro marīrō ïgʉsārē duripíri sārīrō makāpʉrore ñajārā, wirirā ïgʉsā baaburi bokarā irirosū ãārīrākuma.

10 'Yajarimasā ovejare yajamurā, wējēmurā, poyanorēmurā aaríma. Yʉ gapʉ ïgʉsārē okarire opamakā irigʉ aaribʉ. ãārīpereri õārīrē opaburo, ãrīgū, aaribʉ.

11 Yʉ ovejare õārō koregʉ irirosū ãārā. Ovejare õārō koregʉ wējēsūbu ãārīkeregʉ, ïgʉsārē béobirikumi. ïgʉsā õārō ãārīburire boabosagukumi.

12 Gajigʉ moãrīmasʉ gapʉ ïgʉ moãwajatari ditare güñami. Ovejare õārō koregʉ irirosū ãārībemi. Oveja ïgʉyarā ãārībema. Irasirigʉ makānúumʉ diayée ovejare ñeā wējēgʉ aarimakā ïāgū, ovejare béo, güi ümaduriwāgākōāmi. ïgʉsārē béowāgādero

puru, makānūmʉ diayée ovejare ñeāmakã īārã, gajirã oveja ūmasiriwāgākōāma.

13 Moārīmasü īgū moāwajatari ditare gāāmemi. Irasirigʉ ovejare īgūsā ūārō āārīburire gūñabemi.

14-15 Yʉ ovejare ūārō koregu irirosū āārã. Yʉpʉ yure masīmi. Yude Yʉpʉre masīa. I irirosū yaarã ovejare yʉ masīa. Yaarāde yure masīma. Irasirigʉ yʉ okarire mañbea. īgūsā ūārō āārīburire boabosagukoa.

16 Gajirã oveja gaji duripíri sārīrō marã irirosū āārīma. īgūsāde yaarã āārīma. īgūsādere āigʉko. Yʉ werenīrē pérākuma. Irasirirã yaarã āārīpererā su buta āārīrākuma. Yʉ sugʉta īgūsārē koregʉko.

17 Yaarã ūārō āārīburire boabosagukoa. Yʉ okarire mañbi āārīsīā, irasirigʉko masā, dupaturi okabu. Yʉ irasiribu āārīmakã, Yʉpʉ yure mañmi.

18 Yʉ gāāmebirimakã, neō sugʉ yure boamakã irimasībiribukumi. Yʉ gāāmerō merã boagukoa. Yʉ turaro merã yʉ gāāmerīrē irimasīgū āārīsīā, yʉ gāāmerō merã boa, puru masāgukoa. Yʉpʉ yure irireta iridoremi, ārīmi Jesús.

19 īgū irasū ārīmakã pérā, judío masaka dupaturi surosū īgūrē gūñabirisīā, dūkawarima.

20 Gajirã wárā īgūsā merāmarārē īgūyamarē ārīma:

—īgū wātī ñajāsūdi, niāsūgū yámi. ¿Nasirirã īgūrē pérī mūsā?

21 Gajirã gapʉ ārīma:

—Wātī ñajāsūdi, īgū irirosū ūārō werenībiribukumi. Koye īāmasībidere īāmakã irimasībiribukumi, ārīma.

Judío masaka Jesúre gāāmebiridea

22 Puibh ããrõmakh, Jerusalégue judío masaka bosenh irima. Iripoegue marã Mariphya wiire iripeodeare gûñarh bosenh ããrõbh.

23 Iri bosenhré Jesús, Pórtico de Salomón wãikhri taribu Mariphya wii táro biaña marãrh taribugue waagorenami.

24 Irogue ñgh ããrõmakh ñárh, judío masaka oparh ñgh páro nerh, ñghré sérénama:

—¿Naásh ããrõmakh guare õárh diaye weregukuri?
¿Mu Cristo, Mariphu iriudita ããrhrh?

25 Jesús ñghsárh yájúmi:

—Muásárh werestiabh. Muásá gaph yá wererire buremubea. Yáh, Yáph yáre doreroshta ñgh turari merã iri ñmurhré irinagh yáa. I merã yá ããrhrikhrire masásá.

26 Yáh ñgh turari merã iri ñmurhré ñákererh, muásá gaph yáre buremubea. Muásá yaarh ããrhbirisih, yáre buremubea. Yáh dupiyuro werederoshta muásá gajighyarh oveja irirosh ããrh.

27 Yaarh oveja yá werenírhré masáma. Yáh ñghsárh masáma. Irasirirh yáre tuyama.

28 Yáh ñghsárh ûmágasigue perebiri okari opamakh yáa. Irasirirh perebiri peamegue neñ waabirikuma. Yáh ñghsárh korea. Gajirh ñghsárh neñ yáre ëmamashbema.

29 Yáph ñghsárh yáre sídi ããrhmí. ñgh ããrhpererh nemorh turagu ããrhmi. ñghde ñghsárh koremi. Gajirh ñghsárh neñ ñghdere ëmamashbema.

30 Yáh, Yáph merã sughta ããrh, ããrhmi Jesús.

31 ñgh irash ããrhmakh pára, dupaturi judío masaka ûtáyeri ãíma, ñghré dea wéjéduarh.

32 ñghsá irasiridhamakh ñágh, Jesús ñghsárh ããrhmi:

—Y_u, Y_{upu} y_{ure} dorederos_{ta} wári Íg_ã turari merā iri Ímurírē irib_u. M_{usā} irire Íab_u. ¿Ñeéno y_u iridea waja m_{usā} y_{ure} Útāyeri merā dea wējēduari?

33 Íg_ãsā Íg_ãrē ãrīma:

—Mu õärō iriri waja gua m_{urē} Útāyeri merā dea wējēduabea. Mu Marípu_{re} ñerō werenírī waja m_{urē} Útāyeri merā dea wējēduáa. Mu masak_u ãäríkereg_u: “Marípu ãärā y_u”, ãrī werenía.

34 Íg_ãsā irasū ãrīmak_u pégu, Jesús Íg_ãsārē ãrīmi:

—Marípu ãsū ãrīdi ãärími Íg_ã m_{usārē} doreri gojadea p_ügue: “M_{usā} y_u irirosū ãärā”, ãrīdi ãärími.

35 Maríire masñā. Marípu Íg_ãya werenírī gojadea p_ügue ãrīrī diayeta ãärā. Marírē neõ irire: “Diaye ãäríbea”, ãrī masñña máa. Irasiriro iri p_üguere Íg_ãya kerere pérarē: “Y_u irirosū ãärīma”, ãrīrī diayeta ãärā.

36 Marípu y_{ure} beyesñā, i Úm_{aguere} iriumi. Irasū ãäríkeremak_u: “Y_u Marípu magū ãärā”, ãrīdea waja m_{usā} gap_u y_{ure}: “Marípu_{re} ñerō wereními”, ãrā. ¿Nasirā y_{ure} irasū ãrīrī m_{usā}?

37 Y_{upu} y_{ure} doreros_{ta} Íg_ã turari merā y_u iri Ímubirimak_u Íärā, y_u wereri gap_ure b_üremubirikōäka!

38 Y_{upu} y_{ure} doreros_{ta} y_u iri Ímumak_u Íärā, y_u wererire b_üremubirikererā, y_u iriri gap_ure: “Marípu turari merā iriri ãärā”, ãrī b_üremuka! M_{usā} irire ãrī b_üremurā, Y_{upu} y_{uguere} õärō ãärírīrē, irasū ãärīmak_u y_u Íg_ã merā sug_uta ãärírīrē masñrāko.

39 Íg_ã irasū ãrīmak_u, Íg_ãrē peresu irid_uarā ñeäd_uarā iriadima doja. Íg_ã gap_u Íg_ãsārē duriwiriakōämi.

40 Wiria, Juan masakare wāiyep̄oriderogue dia Jordán wāik̄adiya gaji koep̄gue dupaturi waa, irogue dujami.

41 Masaka wárā īgūrē īārā ejama. Āsū ārīma:

—Juan masakare wāiyedi Marīp̄a turari merā iririre iri īmubirkeregu, āārīpereri Jesúyamarē were-dea diayeta āārā, ārīma.

42 Irasirirā wárā iroguere Jesúre buremuma.

11

Lázaro boadea (Lc 10.38-42)

1-2 Iripoere Betania wāik̄ari makāmu Lázaro wāik̄ugu pūrīrikugu iriyup̄. Iri makā, īgū tīrā nome María, Marta wāik̄arāya makā āārībá. María mari Op̄u Jesúya gubure sārōrī merā piupeo, igo poari merā túkoeko āārīmó.

3 Lázaro pūrīrikumakā īārā, īgū tīrā nome gajirā merā Jesúre kere iriuñurā:

—Gua Op̄u, mu maīgū pūrīrikugu yámi, ārī kere iriuñurā.

4 Jesús iri kerere pégu, ārīmi:

—Iri pūrīrī īgūrē boamakā iriburi āārībea. Iri merā Marīp̄a masakare īgū turarire īmugukumi. īgū irire īmugū, yu īgū magū āārīrīrē, īgū turari opaḡu āārīrīdere īmugukumi.

5-6 Irasiriḡu Jesús Martare, igo paḡumorē, Lázaro re buro maīsīā, Lázaro pūrīrikuri kere péaderop̄u, penu īgū āārīrīdguere dujanemomi.

7 Penu p̄uru guare īgū buerārē ārīmi:

—Náka, dupaturi Judea nikūgue waarā doja!

8 Gua īgūrē ārību:

—Buegu, irinague marī irogue ãārīmakū, judío masaka mure ūtāyeri merā dea wējēduama. ¿Nasirigu mū irogue dupaturi waaduari?

⁹ Gua irasū ãārīmakū, Jesús keori merā ḡare ãsū ãrī weremi:

—Sun̄rē pe mojōma pere su gubu Peru pērēbejari horagora ãārā. Irasirirā, i ūmuguere sīāgori ãārīyumakū, iri boyori merā masaka noó waaro waara, gubutuabirikuma.

¹⁰ Ñami merā sīāgori marīrō waara gapu gubutuama.

¹¹ Ígū irire ãrī odo, ḡare ãrīmi:

—Marī merāmu Lázaro kārīlakōāmi. Yū Ígūrē yobegu waaḡkoao.

¹² Gua Ígūrē ãrību:

—Gua Opu, Lázaro kārīmakū, Ígū sīrīrī tarirokaoa, ãrību.

¹³ Jesús: “Kārīlakōāmi”, ãrīgū, Ígū kōmoadeare weregu iridi ãārīmí. Gua gapu: “Ígū kārīrīrē weremi”, ãrī gūñadibu.

¹⁴ Irasirigu Jesús pémasīma ðārō ḡare weremi:

—Lázaro boakōāmi.

¹⁵ Yū usuyáa, yū marīrō boami. Ígū boari merā masāa yure būremunemorākoao. Náka, marī Ígūrē ïārā! ãrīmi.

¹⁶ Jesús irire ãārīmakū pégū, Tomás “Suduadi” Ígūsā ãrīgū ḡare ãrīmi:

—Marī Jesús merā waara! Ígū irogue boamakū, marīde Ígū merāta boakōārā!

Jesús boanerārē masāmakū irigū, okari sīgū ãārīrīmarē weredea

¹⁷ Jesús Betaniague ejamakū, iro marā Ígūrē werema:

—Wapikurinu taria, Lázaro dagure īgūsā yáaderoparua, ãrīma.

¹⁸ Betania, Jerusalén parogā, pe kilómetro gaji kilómetro deko yoaro ãärībá.

¹⁹ Irasirirā judío masaka wárā Lázaro boadea kerere pérā, Marta, Maríare ïärā waañurā, īgūsārē ïā gūñaturaburo, ãrīrā.

²⁰ Jesús īgūsā puro ejaburi kerere pégo, Marta īgūrē bokatírgō aarimó. María gapu wiigueta dujakōādeo ãärīmó.

²¹ Marta Jesús puro ejago, īgūrē ãrīmo:

—Yu Opu, mu ñōgue ãärīmakū, yu pagumu boabiri-boadi ãärāmi.

²² Yu masīa. Mu Marípore sērēmakū, ãärīpereri mu sērērōsūta irigukumi.

²³ Jesús igore ãrīmi:

—Mu pagumu dupaturi okagukumi.

²⁴ Igo īgūrē ãrīmo:

—Yu masīa. I ûmua peremakū ãärīpererā boanerā masāmakū, īgude dupaturi okagukumi.

²⁵ Igo irasū ãrīmakū, Jesús ãsū ãrīmi:

—Yu boanerārē masāmakū irigu, īgūsārē okari sīgū ãärā. Yure bñremugū boadigue ãärīkeregū, okagukumi.

²⁶ Irasirirā okarā yure bñremurāno neō boabirkuma*. ¿Mu ire bñremurī?

²⁷ Igo īgūrē ãrīmo:

—Yu Opu, mürē bñremua. Mu, Cristo Marípu magū, i ûmugue aarigukumi, īgūsā ãrīdi ãärā.

* ^{11:26} Jesús: “Okarā yure bñremurāno neō boabirkuma”, ãrīgū, īgūsā ûmugasigue perebiri okaburire, perebiri peamegue neō waabiriburire werenigū irimi.

Jesús Lázaroya dupure yáadea maságobe puro oredea

²⁸ Marta irasū ãrĩ odo, igo pagamo Maríare siiugo waamo. Gajirā péberogā igore ãsū ãrãyupo:

—Marírē buegu ejasiами. Mure siiuami.

²⁹ Igo irasū ãrímakū pégo, mata María īgū purogue mumurō merā aarimó.

³⁰ Jesús makāgue ejabirimī dapa. Marta īgūrē bokatiríaderogueta ãärímí.

³¹ Judío masaka wiigue Maríare īā gūñaturaburo, ãrīrā, igo merā ãärānerā, igo mumurō merā waa-makū ëärā, igore tuyawāgāñurā. “Igo pagumū yáa maságobegue oregeo waagó irikumo”, ãrī gūñañurā.

³² María Jesús purogue ejago, īgūrē īā, īgū guburi puro ñadukupuri merā ejamejā:

—Yu Opū, mu ñögue ãärímakū, yu pagumū boabiri-boadi ãärāmi, ãrīmo.

³³⁻³⁴ Igo, igore tuyanerā merā oremakū ëägū, Jesús buro bopoña, bujawereri merā īgūsārē īā:

—¿Noógue īgūrē yáari musā? ãrī sērēñami.

Ígūsā īgūrē ãrīma:

—Gua Opū, ëägū aarika!

³⁵ Jesús oremi.

³⁶ Ígū oremakū ëärā, judío masaka ãrīma:

—Íäka! Noópagora īgūrē mañayuriye!

³⁷ Gajirā īgūsā merāmarā gapu ãrīma:

—Koye ëamasibire ëämakū iridi ãärīmi. ¿Lázaro boaburi dupiyuro īgūrē ëägū taukõaboayuri?

Jesús Lázarore masúdea

³⁸ Jesús buro bujawereri merā maságobe puro waami. Iri gobe ñtätore ãärībá. Iri gobe ñajärörē wári mají ñtā mají merā biasübū.

39 Jesús ãrĩmi:

—Utā majīrē ãi weanúka!

Ígū irasū ãrīmakă pégo, Marta boadi tīgō ãrīmo:

—Yu Opu, Ígūya dūpu daro ûrīasiakuyo.

Wapikurină tarisiáa, Ígū boadero pūru.

40 Jesús gapu igore ãrīmi:

—Mūrē wereabu: “Yure būremugō Marīpu tu-rarire iāgokoa”, ãrābu.

41 Ígū irasū ãrī odomakă, Ígūsā utā majīrē ãi weanúma. Jesús ûmugasigue iāmu, Marīpu re ãsū ãrīmi:

—Au, yu sērērīrē mū pésiabu. Irasirigü mūrē: “Óaa”, ãrī, ushayari sīa.

42 Yu masīa. Yu mūrē sērērīrē irasū péníkōāa. Yu irire masīkeregü, õõ nírā yu mū iriudi ããrīrīrē masīburo, ãrīgū, Ígūsā péurogue mūrē: “Yu sērērīrē mū pésiabu”, ãrī werea.

43 Irasū ãrī odo, Jesús buro bušaro merā ãrīmi:

—Lázaro, iroke wirika!

44 Ígū irasū ãrīmakăta, masāgobegue wiririmí. Ígūya mojōrī, guburire surí gasiri merā dūrasūdi, Ígūya diapure suríro gasiro merā õmasūdi ããrīmí. Irasirigü Jesús Ígūsārē:

—Kuranoka Ígū waamakă! ãrīmi.

Judío masaka oparā Jesúre ñeādhadea

(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)

45 Wárā judío masaka María merā masāgobegue wapikuerā Jesús iriadeare iārā, Ígūrē būremuma.

46 Gajirā Ígūsā merāmarā gapu fariseo bumara purogue waa, Jesús iriadeare Ígūsārē wereñurā.

47 Irasirirā fariseo bumarā, irasū ãärīmakū paía oparā gajirā judío masaka oparā merā nerē, ãsū ãrī wereníñurā:

—¿Nasirirākuri marī? Jesús wári turari merā iri ñrugū yámi.

48 Marī ñgūrē: “Iropata irika!” ãrbirimakū, ãärīpererā masaka ñgūrē bñremurākuma. Irasirirā romano marā oparā aarirākuma, Marīpuya wiire béo, marīrē marīya nikürē ñemamurā, ãrīñurā.

49 Sugū ñgūsā merāmh, Caifás wāikugū iri bojorire paía opa ãärīmí. Ñgūsā irire irasū ãrīmakū pégu, ñgūsārē ãrīyupu:

—Musā irima ãärīpererire neō masībea.

50 Ire pémasībea. Suguta marī judío masakaya ãärīburire boabosamakū ñórokua. Ñgū boabirimakū, marī ãärīpererā judío masaka gapu pereakōäbukoa.

51 Ñgū Jesús judío masakaya ãärīburire boabosaburire weregu, ñgū basi gūñarī merā irasū ãrbiriyupu. Iri bojorire ñgū paía opa ãärīmakū, Marīpu ñgūrē irire ãrīmakū iriyupu.

52 Jesús boagu, judío masakaya ãärīburire, irasū ãärīmakū ãärīpererā Marīpu pürā ãärīperero ãärīrādere ñgūsāya ãärīburidere boami, su buta ãärīburo, ãrīgū.

53 Caifás ñgūsārē irasū ãrādero puru: “¿Nasiri Jesúre wējérākuri marī?” ãrī werenírā iriñurā.

54 Jesús, ñgūsā ñgūrē wējēdharire masikōämi. Irasirigu judío masaka oparā ñürōgue neō waagorenabirimi. Judea nikūma makā, masaka marīrō puro ãärīrī makā Efraín wāikuri makāgue waakōämi. Irogue gua ñgū buerā merā dujami.

55 Iripoere pascua bosenu gaa judío masaka bosenu ããr**iburo** mérögä duyabu. Irasirirä bosenu dupiyuro masaka wárága jai makãrï marâde Jerusalëgue iri bosenumarë baaburo dupiyuro Marípu dorederosüta koerä waama ïgu ïgsärë: “Ñerï opamerä, õârâ ããrima”, ãrï ïâburo, ãrïrä.

56 Ígsä irogue ejarä, Jesúre ãmagorenañurä. Marípuya wiigue ããrïrä, ãsu ãrï gãme wereníñurä:

—¿Naásu gûñarï? ¿Bosenurë ïágu aarigukuri, o aaribirkuri?

57 Paía oparä, fariseo bumarä masakare doreñurä. ãsu ãrïñurä:

—Jesús ããrïrõrë masírä, guare wereka! Ígurë ñeä, peresu iriduarä irasu ãrïñurä.

12

María Jesúya guburire sãrõrï piupeodea (Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)

1 Su mojõma pere gaji mojõ suru pẽrẽbejarinurï pascua bosenu waaburi dupiyuro Jesú Betaniague waami. Iri makã, Lázaro boadiguere Jesú masüdiya makã ããr**ibu**.

2 Irogue Jesúre bosenu iripeoma. Marta baarire gueremo. Lázaro ïgu merä baa doami. Guade Ígsä merä baabu.

3 Gua Ígsä merä baaripoe María suru sãrõdiru wádiru su litro deko opadirure Jesú puro ãija, ïguya guburire piupeomo. Iri sãrõrï “nardo” wãikuri sãrõrï, gajino merä morëña marírï, wajapari sãrõrï ããriyuro. Irire piupeo odo, igoya poañapu merä ïguya guburire túkoemo. Iri wii ããriperero sãrõseyakóabu.

4 Igo irasirimakă ñāgū, għa Jesús bueră watopem u Jesúre wējēduarāguere īgħur īmubu Judas Iscariote ãsū ãrīmi:

5 —¿Nasirigo i sārōr īgħi? Irire duago, trescientos nhar ġo mōdea wajare wajataropa wajataboakuyo. Irasirigo iri niyerure boporār īsħabuak, ãrīmi.

6 Yajarik u sīħi, irasū ãrīmi. Boporār īritamud u agħi meta ãrīmi. Īgħi guaya niyeru ajurore koregħi ãrīmi. Iri ajurogue għa niyeru duripíri re yajanok āġġi.

7 Jesús īgħur īrīmi:

—Iropata ãrīka! Igo iri sārōr īduripia deare yure piupeogo, īgħis-sa yure yáaburi dupi yuro iriburi irasū yámo.

8 Boporā mħsā meră ãrīn ikkōd ārīkuma. Yie gapu mħsā puro ãrīn ibrik.

Judío masaka oparā Lázaro wējēdu adea

9 Jesús Betaniague ãrīr kerere pérā, judío masaka wárā irogue īgħur īrā aarir īrā, īgħi ditare īrā aarib irima. Lázaro boadiguere Jesús masūdidere īrā aarimá.

10-11 Jesús īgħur īmasumakă īħadher pħarru, wárā judío masaka paia oparā bueri gapu tħyanemobiri, Jesúre bħrem uporor iñurā. Irasir īrā paia oparā Jesúre wējēdu arrosūta Lázarodere wējēdu añurā.

Jesús Jerusalēgue ejadea

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.28-40)

12 Gajinu gapu wárā masaka Jerusalēgue passu boseni rē īrā ejanerā, Jesús irogue waaburi kerere pēñurā.

13 Irasirirā beje pū diți ãiñwāgā, īgūrē ãsū ãrī gaguiní bokatīrīrā aarimá:

—Marī Opure usuyari sīrā! Í Marīpū marīrē taugū iriudi ðārō aariburo. Ígū marī Israel bumarā Opūta ãärīmi, ãrīma.

14 Jesús burrore bokaja, ìgū weka mūrībejami. Irasirigū Marīpuya werenírī gojadea pūgue ãrīderosūta irimi. Æsū ãrī gojasūdero ãärībú:

15 Jerusalén marā güibirikōåka!

Íaka! Musā Opū burro weka peyawāgārimi, ãrī gojasūdero ãärībú. [✳]

16 Gúa ìgū buerā iri gojadeare pémasibribu. “Dapagora Jesús iri gojaderosūta irigū yámi”, ãrī gūñabribu. Ùmugasigue ìgū mūrīladero pūru, iri gojadeare gūñaboka, pémasibu. “Marīpuya werenírī gojadea pūgue ãrīderosūta Jesúre waabu”, ãrī gūñabu.

17 Jesús Lázaro ñigūsā yáadea gobere wiridore, ñigūrē masūmakū ñānerā gajirārē ñigūsā ñādeare wererā irima.

18 Irasirirā wárā masaka Lázaro Jesús masūdea kerere pénerā ãärīsīä, Jesúre bokatīrīrā aarimá.

19 ñigūsā irasirimakū ñārā, fariseo bumarā ñigūsā basi ãsū gāme ãrī wereníñurā:

—Íaka! Ñäärīpererā ìgū merā dita waara yáma. Marī neõ ñigūsā iririre kāmutamasibea.

Surāyeri griego masaka Jesúre ñāduadea

20 Jerusaléngue pascua bosenū ãärīmakū, Marīpure bùremurā ejanerā watopere surāyeri griego masaka ãärīmá.

[✳] **12:15** Zac 9.9

21 Ígūsā Jesúre ūādharā, Felipere wererā aarimá. Felipe Betsaida wāikuri makāmū ãārīmí. Betsaida, Galilea nikūgue ãārīrī makā ãārībá. Ásū ãrīma ñgūrē:

—Jesúre ūādharakoa gúa.

22 Ígūsā irasū ãārīmakū pégu, Felipe Andrére weregu waami. Irasirirā Ígūsā pērāgueta Jesúre wererā waama.

23 Jesús, griego masaka ñgūrē ūādharire pégu, guare ãrīmi:

—Mérōgā duyáa yu ãārīpererā tīgū boa, masā, ûmugasigue mūrīaburo.

24 Diayeta mūsārē werea. Oteri yere otebiri-makū, suyeta dujarokoa. Iri yere otedero pūru, yeba poekague boa, pūru puri wiri, wári duka sīko.

25 Sugú ñgū i ûmugue okarire mañgūno, perebiri peamegue waagukumi. Ígū i ûmugue okarire mañbi gapu ûmugasigue perebiri okari opagukumi.

26 Yu dorerire iridhagú, yure tħyaburo. Yure tħyagú, yu ãārīburoguere yu merā ãārīgukumi. Yuhu yu dorerire irigħure: “Óārō irigħu yámi”, ãrī, ñgūrē õārō irigħukumi.

Jesús ñgħi boaburire weredea

27 Dapagorare yu bħro bħajawereri merā ãārā. ¿Naásū ãrīgħukuri? “Aħ, yu n'erō tariburore tauka!” õrīgħukuri? Irire ãrībea. N'erō taributa i ûmuguer aaribbá, ãrīmi.

28 Irasū ãrī odo, ñgħi Pagħure: “Aħ, mha turagħu ãārīrīrē masakare īmuka!” ãrīmi.

Ígħi irasū ãārīmakū, Marīpu ûmugasigue ãārīgħu werenirīrē pébu. Ásū ãrīmi:

—Yu turagu ããrîrîrê masakare ïmusiabu. Irire dupaturi ïmugura doja.

²⁹ Masaka irogue ããrîrâ ïgû werenírîrê pérâ, ãrîma:

—Bupu bûsûkumi.

Gajirâ ãrîma:

—Marîpûre wereboegu Jesúre wereníami.

³⁰ Jesú gapu ãsû ãrîmi:

—Yuþu irire werenígû, yure pédoregu meta wereníami. Musâ gapûre pédoregu wereníami.

³¹ Dapagorare waarí merâ, i ûmu marâ ïgûsâ ñerî iridea waja wajamoásûrâkuma. Irasû ããrîmakû, ñegû i ûmu marârê doregu beosûgukumi.

³² Curusague ïgûsâ yure pábiatû, ãwâgûnûmakû, ããrîpererâ masakare siiugukoa, yu merâ ããrîburo, ãrîgû.

³³ Irasû ãrîgû, ïgû curusague boaburire weregu irimi.

³⁴ ïgû ãrîrîrê pérâ, masaka ïgûrê ãrîma:

—Marîpuya werenírî gojadea pûgue ïgûsâ bue ïmumakû pébu. “Marîpu iriudi Cristo okaníkôágukumi”, ãrî bue ïmuma. ¿Nasirigu mu gapu: “Ããrîpererâ tîgûrê curusague pábiatû, ãwâgûnûrâkuma”, ãrîrî? ¿Noã ããrîrî ããrîpererâ tîgû?

³⁵ ïgûsâ irasû ããrîmakû, Jesú ãrîmi:

—Yu masakare sîâgori sîgû ããrâ. Yoaweyaripoe muhsâ pûrogue ããrîgukoa dapa, Marîpûre masiburo, ãrîgû. Irasirirâ sîâgori merâ õârõ waamasîrâ irirosû ããrîka! Naïtiârôgue waagorenagûno, ïgû waaburore neõ masibikumi.

³⁶ Yu muhsârê sîâgori sîgû ããrîgû muhsâ merâ ããrâ, Marîpûre masiburo, ãrîgû. Irasirirâ, muhsâ

merā yu ããrñtñnuburo dupiyuro yure buremuka! Yure buremurã, boyorogue ããrñrã irirosu, yaarã ããrñrakoa.

Irasu ãri odo, ïgüsãre duriwägäköãmi.

Judío masaka Jesúre buremubiridea

37 Jesus wári Marípu turari mera iri ñumakü ñákerera, ïgürẽ buremubirima.

38 Marípuya wereníri gojadea pügue Isaías gojaderosuta irima. ãsu ãri gojadi ããrñmi Isaías:

Gua Opu, masaka gua muya kere wererire pékerera, buremubema. Mu turari mera mu iri ñuríre ñákerera: “Gua Opu iriri ããra i”, ãrbema, ãri gojadi ããrñmi.[☆]

39 ïgüsã Marípure buremumasñbirideadere Isaías gajirogue Marípuya wereníri gojadea pügue ãsu ãri gojadi ããrñmi:

40-41 Marípu ïgüsãre koye ñámasñmera irirosu ããrñmakü iridi ããrñmi. ïgüyare pémasñbirimakü iridi ããrñmi.

Irasirira ïgü turari mera iri ñuríre ñákerera, irire neõ ñámasñbema. ïgüyare pékerera, irire neõ pémasñbema. ïgürẽ neõ buremuduabema.

ïgürẽ buremumakü, ïgüsãre taubukumi, ãri, Isaías Jesus turarire, ïgü goesisiririre ñädi ããrñsä, irasu ãri gojadi ããrñmi.[☆]

42 Gajira Jesúre buremubirikeremakü, wárajudío masaka, ïgüsã oparagueta ïgürẽ buremuñura. Irasu buremukerera, fariseo bumarare güisä, gajirare Jesúre ïgüsã buremuríre werebiriñura. Fariseo bumara ïgüsãre: “Neõ mari judío masaka

[☆] **12:38** Is 53.1 [☆] **12:40-41** Is 6.10

nerērī wiigue ñajānemobirikōāka!” ārībukuma, ārīrā, irasiriñurā.

⁴³ Irasirirā Jesúre bāremukererā, gajirā masaka, Marīpū nemorō īgūsārē: “Ōārā āārīma”, ārīmakū gāāmeñurā.

Masaka Jesúis wererire péduabiri waja wajamoāsūrākuma, ārī gojadea

⁴⁴ Jesúis masaka péburo, ārīgū, bāro bāsuro merā āsū ārī weremi:

—Yure bāremugū yā ditare bāremubemi. Yāpū yure iriudidere bāremumi.

⁴⁵ Yure īāgū, yure iriudidere īāmi.

⁴⁶ Yā sīāgori sīgū āārīgū i ūmāguere yure bāremurā yure iriudire masīmerā irirosū āārībirikōāburo, ārīgū aaribú. Irasirirā naītīārōgue āārīrā irirosū āārībirikuma.

⁴⁷ Yā wererire pékererā, irire irimerārē yā wajamoābirikoa. Yā i ūmāguere masakare wajamoāgū aaribiribū. Ubu gapū taugū aaribú, īgūsā perebiri peamegue waabirikōāburo, ārīgū.

⁴⁸ Yure gāāmemerā, yā wererire péduamerā wajamoāsūrākuma. īgūsārē wajamoābu, Yāpū āārīmi. I ūmā peremakū, yā īgūya werenīrī wererire pébiridea waja īgūsārē wajamoāgūkumi.

⁴⁹ Yā gāāmerō werebea. Yāpū yure iriudi īgū weredorerosūta werea. īgū yure buedorerosūta buea.

⁵⁰ Yāpū dorerosūta irigūno, ūmāgasigue perebiri okarire opagūkumi. Irasirigū Yāpū yure weredorerosūta māsārē werea, ārīmi Jesúis.

13

Jesús īgū buerāya guburire koedea

¹ Pascua bosenu waaburo mérōgā duyabu. Jesús i umurē wiri, īgū Pagu puro waaburo mérōgā duyarire massiami. īgūyarā i umugue āārīrārē neō manduúbirimi. īgūsārē buro marīrē īmuburo mérōgā duyabu.

²⁻⁴ Wātī Judare Simón Iscariote magärē īgūya gūñarīgue Jesúre wejēduarāguere īgūrē īmudoresiadi āārīmī. Jesús īgū Pagu puro merā aarideare, purū īgū irogue waaburire masmī. Marīpu īgū Pagu āārīpererārē dorebure pideadere masmī. Irasirigu gua īgū buerā merā baa doaníadi, wāgānugā, īgūya suríro wekamañerē túwea, túkoeri gasiro merā īgūya yujurure shami.

⁵ Sua odo, soropa merā deko piusā, guare īgū buerārē guaya guburire koenugāmi. Suguya guburire koe odo, īgū saadea gasiro merā túkoemi. Gajirāya guburidere irasū dita irimi.

⁶ īgū Simón Pedroya guburire koebu irimakū īagū, Pedro īgūrē ārīmi:

—Yu Opu, ¿yaa guburire koeri mu?

⁷ Jesús īgūrē ārīmi:

—Dapagora yu iririre mu pémasībea. Purugue pémasīgukoa.

⁸ Pedro īgūrē ārīmi:

—Yaa guburire mu neō koebirikoa.

Jesús īgūrē ārīmi:

—Marē yu koebirimakū, yaagu āārībirikoa.

⁹ īgū irasū ārīmakū pégu, Simón Pedro īgūrē ārīmi:

—Yü Opü, yaa guburi ditare koebiriköäka! Yaa guburire koegü, yaa mojörö, yaa dipurudere koeka!

¹⁰ Igü irasü ãrïmakü, Jesús äsü ãrïmi:

—Sugü masakü õärö guuadigue dupaturi guuabirkumi. Naagorena odoaderö purü, ïgüya guburi ditare koekumi. Äärïpererä müsä gürari marïrää irirosü ãärää. Irasü äärïkeremakü, sugü müsä merämü ñegü, gürarikugü irirosü ãärïmi.

¹¹ Jesús, Judas ïgürë wëjëduaräguere ïgürë ïmuburire masïsiami. Irire masïsiä: “Sugü müsä merämü ñegü, gürarikugü irirosü ãärïmi”, ärigü irimi.

¹² Guaya guburire koe odo, ïgüya wekamañerë sña, ïgü doaderogue dupaturi eja doaja, güare äsü ãrïmi:

—¿Yü müsärë dapagora iririre pémasïrï müsä?

¹³ Müsä yüre: “Guare buegu, güü Opü ãärää”, ärïrää, keoro werea. Diayeta yü müsärë buegu, müsä Opü ãärää.

¹⁴ Yü müsärë buegu, müsä Opü äärïkeregü, müsäya guburire koeabü. Irasirirää müsädere müsäya guburire gäme koero gäâmea.

¹⁵ Müsä gäme iritamumakü gäâmegü, müsärë irasiri ïmuabü, yü müsärë iriaderosüta iriburo, ärigü.

¹⁶ Diayeta müsärë werea. Neõ sugü moäboerimasü, ïgü opü nemorö äärïbirikumi. Sugü iriusüdi, ïgürë iriudi nemorö äärïbirikumi.

¹⁷ Müsä ire pémasïrää, ire irirää, usuyari merä ãärïrääko.

¹⁸ 'Yü irire ärigü, müsä äärïpererärë ärïbea. Yü beyenerärë masia. Marïphaya werenírï gojadea

pūgue ãrīderosūta keoro waarokoa. Åsū ãrī gojasūdero ãārlbú: “Yü merā baagūta yure īāturigū dujami”, ãrī gojasūdero ãārlbú.

19 I waaburi dupiyuro yü mūsārē werea. Irasirirā yü weredea keoro waadero puru: “Ígū ãārā yü*”, ãrīdeare būremurāko.

20 Diayeta mūsārē werea. Yü iriunerārē õārō merā bokatīrīñeāgūno, yudere bokatīrīñeāmi. Yure õārō merā bokatīrīñeāgū, yure iriudidere bokatīrīñeāmi, ãrīmi Jesús.

Judas Jesúre wējēdūarāguere Ígūrē ìmuburire were-dea

(Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)

21 Irasū ãrī odo, Jesús būro būjawereri merā ãārīmí. Guare pémásima õārō åsū ãrī weremi:

—Diayeta mūsārē werea. Sugü mūsā merāmu yure wējēdūarāguere yure ìmugukumi.

22 Ígū irasū ãrīmakü pérā, gúa: “¿Noārē irasū ãrīrī?” ãrīrā, gāme ïā oya doanibü.

23 Yü Juan, Jesús buegü Ígū maísügü, Ígū purrogā doabü.

24 Simón Pedro Ígūya mojō merā yure soepumi, Jesúre Ígū irasū ãrīrīrē sērēñadoregu.

25 Irasirigu yü Jesús purrogā gāme doaweya, Ígūrē sērēñabü:

—Yü Opü, ¿noā ãrīrī Ígū?

* **13:19** Exodus 3.13-15: Iripoegue Moisés Maríphre sērēñadi ãārīmí: “Israel bumarā yure: ‘¿Mü iriudi wāi naásü ãrīrī?’ ãrī sērēñamakü, ‘¿naásü ãrī weregukuri?’” Maríphre Ígūrē åsū ãrīdi ãārīmí: “Yü wāi ‘YO SOY EL QUE SOY’ ãrīrā. Irasirigu Israel bumarārē åsū ãrī wereka: ‘YO SOY yure mūsāguere weredoregu iriumi’, ãrīka!” ãrīdi ãārīmí. “YO SOY EL QUE SOY”, ãrīrō: “Yü ãārīnígüta ãrīrā, o Ígū ãārā yü”, ãrīdūaro yáa.

26 Jesús yahre ãrihmi:

—Yah pãrûrẽ moãwa, yosa, ïgûrẽ sîgakoa. Ígûta ããrihmi yahre ïmubu.

Irasû ãrih odo, pãrûrẽ moãwa, yosa, Judare Simón Iscariote magûrẽ sîmi.

27 Judas ire ñeãmakuh, mata wâtî ïgûguere ñajâdi ããrihmí. Irasiriguh Jesús Judare ãrihmi:

—Mu iriburire iripurumuka!

28 Jesús ïgûrẽ irasû ãrîrîrẽ pékererâ, gúa irogue baa doanírâ irire pémasibiribuh.

29 Surâyeri gúa ãsû ãrih gûñabuh: “Judas gúa niyerure koregu ããrihmi. Irasiriguh Jesús ïgûrẽ gúa bosenuh baaburire wajaridoregu iriuami, o bo-porârẽ niyerure sîdoregu iriuami”, ãrihbuh.

30 Judas iri pãrûrẽ moãwa, yosadeare ñeã odoguhta gúa puhrogue ããrihdi wiriakõâmi. Íguh wiriaripoe ñamigue ããrihbuh.

Jesús maama dorerire weredea

31 Judas waadero puhru, Jesús guhare ãrihmi:

—Dapagora Marîpuh yah ããrihpererâ tîguh yah turaguh ããrîrîrẽ masakare ïmugukumi. Irasû ããrihmakuh, yah merâ ïguh turaguh ããrîrîdere ïmugukumi.

32 Yah merâ ïguh turaguh ããrîrîrẽ ïmuguh, yah turaguh ããrîrîdere ïmugukumi. Dapagorata iripurumugukumi.

33 Yaarâ, yahre péka! Yoaweyaripoeta muhsâ merâ ããrígukoa. Muhsâ yahre ãmarâkaoa. Irasiriguh yah judío masakare dupiyurogue ãrîderosûta dapagora muhsâdere: “Yah waaburore muhsâ waamasibea”, ãrih werea.

34 Maama dorerire muhsârẽ pígura. Æsû ãrâ. Gâme maïka! Yah muhsârẽ maïrõsûta gâme maïka!

35 M̄asā gāme maīmakū īārā, ãārīpererā masaka m̄asārē yu buerā ãārīrīrē masīrākuma, ãrīmi Jesús.

Jesús Pedrore: “Yure masīkeregū: ‘Masībea’, ãrlgukoa”, ãrī weredea

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Lc 22.31-34)

36 Simón Pedro Jesúre sērēñami:

—Yu Opū, ¿noógue waagukuri mū? ãrīmi.

Jesús īgūrē ãrīmi:

—Yu dapagora waaburoguere mū yu merā waa-masībea. Pūru yu pārogue waagukoa.

37 Īgū irasū ãrīmakū pégu, Pedro īgūrē ãrīmi:

—Yu Opū, ¿nasiribu dapagorata yu mū merā waa-masībirikuri? Īgūsā yure wējēdūakeremakū, yu mūrē bēobirikoa. M̄aya ãārīburire boabosagukoa.

38 Jesús īgūrē ãrīmi:

—“M̄aya ãārīburire boabosagukoa”, ãrā mū. Ñārīrōta yure iribosagukuri? Diayeta mūrē werea. Āgābo wereburo dupiyuro mū yure urea gajirārē: “Īgūrē masībea”, ãrīgukoa, ãrīmi.

14

Jesúre būremurā Marīpū pūro waaburire were-dea

1 Jesús gūare ãsū ãrīmi:

—Buro gūñarikhabirkōäka! Marīpūre būremuka! Yudere būremuka!

2 Yūpū pārogue su wii wári taridupabu opari wii irirosū ãrā. Irogue m̄asā ãārīburore ãmuyugū waagukoa. Iri diaye ãārībirimakū, m̄asārē irire werebiriboayo.

3 Msã ãäríburore ãmu odo, dupaturi aarigkoa msãrẽ ãíabu. Irasirirã msãde yu purogue yu merã ãärírãko.

4 Msã yu waaburore, yu irogue waaburi maarẽ masia, ãrími Jessú.

5 Tomás ïgûrẽ ãrími:

—Ga Opu, mu waaburore masibea. ¿Nasiri mu waaburi maarẽ ga masrãkuri?

6 Jessú ïgûrẽ ãrími:

—Yu dita Yupu purogue waari maa irirosu ãärã. Yu diayema ãärírrẽ masakare masmaku irigu, ïgûsãrẽ okamaku irigu ãärã. Yu merãta Yupu purogue waarãkuma.

7 Msã yure masrã, Yupudere masiboayo. Dapagora merã ïgûrẽ masisia. ïgûrẽ ïásiáa.

8 ïgû irasu ãrímaku, Felipe ïgûrẽ ãrími:

—Ga Opu, Marípure ïmuka guare! Iropata gãamea ga.

9 Jessú ïgûrẽ ãrími:

—Felipe, yu yoaripoe msã merã ãäríkeremaku, ¿yure masiberi? Sugu yure ïágáno, Yupudere ïámi. ¿Nasirigu mu yure: “Marípure ïmuka guare!” ãríri?

10 ¿Yupu yuguere ãärírrẽ, irasu ãärímaku yu ïgû merã ãärírrẽ buremuberi? Yu msãrẽ weregu, yu gãamerõ werebea. Yupu yuguere ãärígú yu merã iri ïmugu yámi.

11 Yu msãrẽ: “Yupu yuguere ãrími, irasu ãärímaku yu ïgû merã ãärã”, ãrí wererire: “Diayeta ãärã”, ãrí buremuka! Msã yu wererire pédero puru buremumerã, Yupu turari merã yu iri ïmurí gapure güñaka! Irire güñarã, yu wereridere buremuka!

12 Diayeta musārē werea. Yure buremugu, yu iriderosuta irigukumi. Yu, Yupu purogue waabu yáa. Yu waamaku, yure buremugu yu nemoro wári Yupu turari mera iri ñumurire irigukumi.

13 Musā yure buremumaku, ããrípereri musā yu wái mera yure séréríre pégukoo. Irasirigu musā yure sérérósuta irigukumi. Yu irasiriri mera musārē Yupu turagu ããríríre masimaku irigukumi.

14 Musā yu wái mera yure sérérósuta irigukumi.

Jesús: “Óágu deyomarígure musārē iriugura”, arí wereda

15 Musā yure maírā, yu dorerire irirákoa.

16 Yupure musāya ããríburire sérébosagukoa. Irasirimaku, Yupu gajigure iriugukumi, musārē iritamuburo, ããrígu. Ígu iriubu musā mera ããríníkóágukumi.

17 Ígu Óágu deyomaríg musārē diayemare masimaku irigu ããrími. I ûmu mara yure buremumera gapu Ígure masibema. Irasirira Ígure bokatíríñeamasibema. Ígu musā mera ããrími. Irasu ããrímaku, musāguere ããríníkóágukumi. Irasirira Ígure masla.

18 Yu musārē béowágábirikoo. Musā meráta ããrígu aarigukoo doja.

19 Mérogá dúyáa yu waaburo. Yu waadero puru, i ûmu mara yure buremumera neo ñábirkuma. Musā gapu yure ñárákoa. Yu okáa. Irasirira musāde okarákoa.

20 Yu aariburinare yu, Yupu mera suguta ããríríre masirákoa. Irasu ããrímaku, musā yu mera ããríríre, yu musāguere ããríríre masirákoa.

21 Y_u dorerire masīgū irire irig_u y_ure maīgūta ãārīmi. Y_up_u y_ure maīgūrē maīgūkumi. Y_ude īgūrē maīgūko. īgūrē yaamarē õārō masīmakū irig_uko, ãārīmi Jesús.

22 īgū irasū ãārīmakū, gajig_u Judas wāīkug_u Jesúre sērēñami. Judas Iscariote meta ãārīmi.

—Gua Op_u, ¿nasirigu g_ua ditare m_u ãārīrik_urire masīmakū irig_ukuri? ¿Nasirigu i ūm_u marā gap_ure irire masīmakū iribirkuri?

23 Jesús īgūrē ãārīmi:

—Y_ure maīgū y_u dorerire irig_ukumi. Y_up_u īgūrē maīgūkumi. Y_up_u, irasū ãārīmakū y_u īgū merā ãārīrā aarirāko.

24 Y_ure maībi gap_u y_u dorerire iribemi. Y_u m_usārē wereri, yaa werenírī ãārībea. Y_up_u y_ure iriudiya gap_u werenírī ãārā.

25 Y_u m_usā merā ãārīgū, i ãārīpererire m_usārē werea.

26 Y_u sērēmakū, Y_up_u Õāgū deyomarīgūrē m_usāguere iriug_ukumi. Irasirigu Õāgū deyomarīgū m_usārē iritamubu ãārīsīā, ãārīpererire bueg_ukumi. ãārīpereri y_u m_usārē weredeare gūñamakū irig_ukumi.

27 Y_u m_usārē siñajārī merā ãārīmakū irig_uko. Y_u siñajārī merā ãārīgū irirosū m_usādere siñajārī merā ãārīmakū irig_uko. Y_u m_usārē siñajārī merā ãārīmakū iriri, i ūm_uma irirosū ãārībea. Buro gūñarik_u, güibirkōāka!

28 Y_u m_usārē: “Waa, dupaturi m_usā merāta ãārīgū aarig_uko doja”, ãārī weremakū pébu m_usā. Y_up_u y_u nemorō ãārīmi. Irasirirā īgū p_urogue y_u

waaburire pédero p̄ur̄, m̄asā ȳre diaye mañrā, usuyari merā ãär̄boayo.

29 Ȳ m̄asār̄ ire wereyuḡ iriab̄. Irasirirā ire keoro waamakā, ȳ m̄asār̄ weredeare: “Diayeta ḡare weremi”, ãr̄ b̄remurāko.

30 I ãmu marār̄ doreḡ ñeḡ ãär̄imi. Íḡ aaribu yámi. Irasirigu ȳ m̄asār̄ mérōgā werenínemogura. Íḡ ȳre neõ doremasib̄emi.

31 Ȳ, Ȳp̄ gap̄re maña. Irasirigu Íḡ ȳre doreri gap̄re yáa, ȳ ñḡr̄ mañr̄r̄ i ãmu marār̄ masib̄uro, ãr̄ ñḡ. Wāgānugāka! Náka waara! ãr̄imi Jesús.

15

Jesús iguida keori merā weredea

1 Jesús keori merā ḡare ãsū ãr̄ weremi:

—Ȳ diayeta iguida irirosū ãär̄a. Ȳp̄ iridare koreḡ irirosū ãär̄imi.

2 Yaarā iridama d̄up̄ri irirosū ãär̄ima. Ȳp̄ iguidare koreḡ d̄uka marīr̄ d̄up̄rire ditibéoḡ irirosū yámi. Gaji d̄ukak̄ri d̄up̄ri gap̄re ditiwea ñamuḡ irirosū yámi d̄ukak̄unemoburo, ãr̄ ñḡ.

3 M̄asā ȳ weredeare b̄remurā ãär̄a. Irasirigu Ȳp̄ m̄asār̄ ñer̄ opamerā ãär̄imak̄ irisiами.

4 Ȳ merā õärō ãär̄ika! Irasirigu m̄asāguere õärō ãär̄inikōäḡko. Su iguidama d̄up̄u iridaguere marīr̄ ñri d̄up̄u seyaro d̄ukak̄ubirikoa. I irirosūta ȳ merā õärō ãär̄imerā neõ õär̄ ñuka s̄ibiri d̄up̄ri irirosū ãär̄ima.

5 Ȳ iguida irirosū ãär̄a. M̄asā yaarā iridama d̄up̄ri irirosū ãär̄a. Ȳ merā õärō ãär̄inírāno, ȳde ñḡsāguere õärō ãär̄inimak̄, ñḡsā õärō d̄ukak̄ri

düpəri irirosū ãārīma. Mʉsā yʉ merā ðārō ãārīmerā, ðārīrē neō irimasībea.

6 Yʉ merā ðārō ãārīmerā ditibéodea düpəri bogue ñaï oyanírī düpərire sea, peamegue soebéoro irirosū ãārīrākuma.

7 'Mʉsā yʉ merā ðārō ãārīnīrā, yʉ buerire kātimerā, mʉsā gāāmerīnorē Yʉpʉre: "Sīkal!" ãrī sērēmakū, sīgukumi.

8 Mʉsā wári ðārī dükakʉri düpəri irirosū ãārīmakū ïārā, gajirā masaka Yʉpʉre: "Óātarigʉ ãārīmi", ãrī masīrākuma. Irasirirā mʉsā wári ðārī irirā, diayeta yʉ buerā ãārīrē gajirārē masīmakū yáa.

9 Yʉpʉ yʉre mañrōsūta yʉde mʉsārē mañia. Irasirirā yʉ mʉsārē mañgū merā ãārīníka, yʉ mañrīrē masīmurā!

10 Yʉ, Yʉpʉ yʉre mañgū dorerire irigʉ, ïgū merā ðārō ãārīníkōā. Irasūta mʉsāde yʉ dorerire irirā, yʉ mʉsārē mañgū merā ðārō ãārīníkōā.

11 'Ire mʉsārē werea mʉsā yʉ merā ushayaburo, ãrīgū. Irasirirā ushayari opatarirākao.

12 Yʉ doreri ãsū ãrā. Yʉ mʉsārē mañrōsūta gāme mañka!

13 Sugʉ masaku ïgū merāmarārē boabosagʉ, gajirā nemorō ïgūsārē mañmi.

14 Mʉsā yʉ dorerire irirā yʉ merāmarā ãārā.

15 Dapagorare yʉ mʉsārē: "Yʉre moāboerā ãārā", ãrībirikoa. Moāboerā ïgūsā opʉ iririre masībirikuma. Yʉ gapʉ Yʉpʉ yʉre weredeare mʉsārē werepeobʉ. Irasirigʉ mʉsārē: "Yʉ merāmarā", ãrā.

16 Mʉsā yʉre beyebiribʉ. Yʉ gapʉ mʉsārē beyebʉ wári ðārīrē irirā waaburo, ãrīgū. Mʉsā ðārī iriri, ðārī duka neō boabiri irirosū ãārā. Irasirirā mʉsā

yure b̄remumak̄, Ȳp̄ m̄sā ȳ wāī merā īgūrē s̄rērōs̄ta m̄sārē s̄igukumi.

17 Ȳ m̄sārē dorea. M̄sā basi gāme mañka!

I ñm̄ marā Jesúre, īgūyarārē ñāturiburire weredea

18 'I ñm̄ marā m̄sārē ñāturimak̄ ñārā, yure ñāturip̄rorideare mas̄ka!

19 M̄sā diayeta i ñm̄ marā ãārīmak̄, īgūsā merāmarārē mañrōs̄ta m̄sādere mañbukuma. Ȳ m̄sārē i ñm̄ marā watopegue ãārīrārē beyeb̄. Irasirirā i ñm̄ marāgora ãārībea. M̄sā īgūsā irirosū ãārībirimak̄ ñārā, i ñm̄ marā m̄sārē ñāturima.

20 Ȳ m̄sārē ãārīdeare gūñaka! "Neō suḡ moäboerimasū, īgū op̄ nemorō ãārībirikumi", ãārīb̄. īgūsā yure ñerō irirā, m̄sādere ñerō irirākuma. Ȳ buerire pérā, m̄sā bueridere pérākuma.

21 I ñm̄ marā yure iriudire mas̄bema. Irasirirā m̄sā yure b̄remumak̄ ñārā, m̄sārē ãārīpereri ñerī irirākuma.

22 'Ȳ īgūsārē wereḡ aaribirimak̄, neō ñerī iridea wajare opabiribukuma. Dapagorare ȳ īgūsārē weredero p̄r̄: "Ñerī iridea wajare opabea gua", ãārīmas̄bema.

23 Yure ñāturigu Ȳp̄udere ñāturimi.

24 Ȳ, Ȳp̄ turari merā iri ñmuḡ, gajirā neō iribirideare irib̄. Ȳ īgū turari merā iri ñmubirimak̄, neō waja opabiribukuma. īgūsā ȳ iri ñmurīrē ñāma. Irire ñādero p̄r̄, yure, Ȳp̄udere ñāturima.

25 I ñāturiri, Marīp̄uya werenírī gojadea p̄gue gojaderos̄ta keoro waaró yáa. Åsū ãārī gojas̄dero

ãārībú: “Ígūsā yure: ‘Ñerō yámi’, ãārīmasibirikererā, ñāturima”, ãrī gojasúdero ãārībú.

26 'Óagū deyomarígū, mūsārē iritamugū aarigukumi. Ígū mūsārē diayema ãārīrīrē masimakū irigukumi. Yū Ígūrē Yūpu merā ãārīgūrē mūsārē iriugukoa. Ígū yaamarē weregukumi mūsārē.

27 Yū mūsārē buepurorimakūgueta yū merā ãārībú. Irasirirā mūsāde yaamarē wererāko, ãrīmi Jesús.

16

1 Jesús ghare ãsū ãrīnemomi doja:

—Yū mūsārē irire wereabū, yure piribirikōāburo, ãrīgū.

2 Judío masaka ígūsā nerērī wiirigue mūsā ãārānerārē béowiurākuma. Gajipoe gajirā mūsārē wējērā: “Marípū gāāmerīrē yáa”, ãrī gūñarākuma.

3 Yure, Yūpudere masímerā ãārīsīā, irasirirākuma.

4 Yū irire werea mūsā, ígūsā irasirimakū ñārā: “Jesús ghare irireta weremi”, ãrī gūñaburo, ãrīgū.

Jesús, Óagū deyomarígū iririmarē weredea

'Yū neōgorague mūsā merā ãārīsīā, ire werebiribū.

5 Dapagorare yure iriudi p̄rogue waagukoa. Yū mūsārē ire werekeremakū, neō sugū yure: “¿Noógue waagukuri?” ãrī sērēñabea.

6 Irasirirā yū waaburire weremakū pérā, yū waaburo gapure sērēñabirisīā, būro bujawereri merā ãārā.

7 Diayeta mssārē werea. Yu waadero puru, õärokoa mssārē. Yu waabirimakü, Õägü deyomarü mssārē iritamubu aaribiribukumi. Yu irogue waagü, ïgürē mssārē iriugükoa, mssā merā ãärüníköâburo, ãärigü.

8 ïgü aarigü, i ümü marārē ïgüsā ñerō irirü ãärürürü, yu diayema irigü ãärürü, ïgüsā ñerō iridea waja Marüpü ïgüsārē wajamoâburire masimakü irigükumi.

9 ïgüsā yure büremubirisü, ñerā ãärüma.

10 Yu, Yupü purogue waamakü, mssā yure ïñanemobirküoa. Yu irogue waamakü, Õägü deyomarü aarigükumi, i ümü marārē yu diayema irigü ãärürü masimakü iribu.

11 I ümü marārē doregu ñegü ïgüsārē ñerüridoreri waja, Yupü ïgürē wajamoâdoresiamü. Irasirigü Õägü deyomarü aarigü, ïgüsārē Yupü ïgürē wajamoâdoredeare masimakü irigükumi.

12 'Wári ãärā mssārē yu wereburi. Dapagorare yure weremakü, mssā pémasibüribuküoa.

13 Õägü deyomarü gapü aarigükumi. ïgü mssārē diayema ãärürü masimakü irigükumi. Irasirigü mssārē i ãärüpererire buegükumi. ïgü gäamerü werebirikumi. Yupü ïgürē weredorerire, purugue waaburidere mssārē weregükumi.

14 Yu ïgürē wererire pédeare mssārē masimakü irigü, yu õärü ãärürü masimakü irigükumi.

15 ãärüpereri Yupü opari, yaa ãärā. Irasirigü yu mssārē: "Õägü deyomarü mssārē yaamarē masimakü irigükumi", ãärübü.

Büjawenerü, usuyari merā ãärüburire weredea

16 'Mérōgā p̄uru m̄sā yure īānemobirikoa. Yoaweyaripoe p̄uru yure īārākaoa doja. I Ȳp̄u p̄rogue waaderō p̄uru, irasū waarokoa, ārīmi.

17 Ígū irasū ārīmakū pérā, ḡua surāyeri āsū ārī gāme werenib̄u:

—¿Naásū ārīduaro irikuri Ígū irasū ārīrī? Ígū marīrē: "Mérōgā p̄uru m̄sā yure īānemobirikoa. Yoaweyaripoe p̄uru yure īārākaoa doja". Ire ārī odo: "I Ȳp̄u p̄rogue waaderō p̄uru, irasū waarokoa", ārīmi.

18 Ígū marīrē: "Mérōgā p̄uru", ārīmakū, ¿naásū ārīduaro irikuri? Ígū irasū ārīrīrē marī pémasib̄ea, ārību.

19 Jesús Ígūrē ḡua sērēñaduarire masikōāmi. Irasiriḡu ḡuare ārīmi:

—Ȳu m̄sārē: "Mérōgā p̄uru m̄sā yure īānemobirikoa. Yoaweyaripoe p̄uru yure īārākaoa doja", ¿ārī wererire gāme sērēñarā yári?

20 Diayeta m̄sārē werea. Ȳu boamakā īārā, buro bujawereri merā orerākaoa. I ūm̄a marā yure barenumerā gapu usuyari merā āārīrākuma. M̄sā bujawererā, p̄uru usuyarākaoa.

21 Āsū āārā. Nomeō majīgū kōāburo dupiyurogā, igore pūrīrīrē bujawereri merā gūñakumo. Majīgūgā deyoadire īāgō, usuyakumo. Igore pūrīladeare gūñanemobirikumo.

22 M̄sādē irasūta dapagorare bujawereri merā āārā. P̄uru ȳu m̄sārē dupaturi īāgū aariḡukoa. Ȳu irasirimakā īārā, m̄sā usuyari opatarirākaoa. M̄sā irasū usuyari merā āārīmakū, gajirā m̄sārē bujaweremakā irimasib̄rikuma.

23 'Irinurē yure neō sērēñabirikoa. Diayeta m̄asārē werea. M̄asā yure b̄remumakū īāgū, Ȳp̄u ãār̄pereri m̄asā yu wāī merā īgūrē sērērīrē pégū, m̄asā sērērōsūta sīgukumi.

24 Iro dupiyurogue m̄asā yu wāī merā Ȳp̄ure neō sērēbiribū. Dapagorare yu wāī merā īgūrē sērēka! M̄asā irasū sērēmakū, m̄asā sērērōsūta sīgukumi. Irasirirā ushayari opatarirāko.

Jesús i ūm̄u marā ñerārē tarinugādeare weredea

25 Ȳu keori merā m̄asārē wereabū. P̄urū keori merā werebirikoa. Irasirirā, Ȳp̄uyamarē yu wererire õārō pémasirākao.

26 M̄asā Ȳp̄uyamarē õārō pémasirānurē yu wāī merā īgūrē sērērākao. Irasū ãrīgū: "M̄asāya ãār̄burire yu īgūrē sērēbosagukoa", ãrīgū meta yáa.

27 Ȳp̄u m̄asārē mañmi. Irasirirā m̄asā yu wāī merā m̄asā basi īgūrē sērērākao. M̄asā yure maña. Irasū ãār̄imakū m̄asā yure: "Marípu p̄urogue ãār̄idi, īgū iriudi ãārā", ãrī b̄remua.

28 Ȳu, Ȳp̄u p̄urogue ãār̄idi, i ūm̄aguere aaribá. Dapagorare i ūm̄ague ãār̄adi, Ȳp̄u p̄urogue waagukoa doja, ãrīmi Jesús.

29 īgū irasū ãār̄imakū pérā, ḡua īgū buerā īgūrē ãrībū:

—Dapagorare keori merā mu ḡare werebea. Irasirirā mu wererire pémasā.

30 Dapagorare ḡua masā. Mu ãār̄pererire masípeokōāa. Gajirā mu rē sērēñabirikeremakū, īgūsā gūñarīgue sērēñadharire mu masā. Irasirirā: "Marípu p̄urogue ãār̄idi, īgū iriudi ãārā", ãrī b̄remua, ãrībū.

31 Jesús ḡare ãrīmi:

—¿Dapagorare bñremurí?

32 Mérõgã dñyáa, mñsã yure béowágãburo. Mñsãya wiirigue waasiri, yure suguta dujamakã irirãkaoa. Mñsã irasirikeremakã, Yñpñ gapu yu merã ãärími. Irasirigu yu suguta ãäríbea.

33 Mñsã yu merã õärõ siñajãrõ opaburo, ãrígã, mñsärẽ i ãärípererire wereabu. Mñsã i ñmugue ãäríripoe i ñmã marã mñsärẽ ñerõ tarimakã irirãkuma. Ígãsã irasirikeremakã, yu merã gññaturaka! Yu i ñmã marã ñerãrẽ tarinugädigue ãärã. Irasirirã yu merã gññatura ushyaka! ãrími Jesús.

17

Jesús ñgñ bueräya ãäríburire Marípñre sérëbosadea

1 Jesúus irasü ãrĩ odo, ñmugasigue ñämu, ñgñ Pagure ãsü ãrími:

—A, dapagorare mñ ãriderosüta yure waaburi ejasiáa. Irasirigu masakare yu mu magu, mñ iriudi ãärírñrẽ ñmuka! Mu irasirimakã, yu mu turagu, mu õagã ãärírñrẽ ñgãsärẽ ñmuguko.

2 Mu yure masaka ãärípererärẽ doregu píbu, mñ yure sñnerärẽ ñmugasigue perebiri okari opamakã iridoregu.

3 Masaka mñ diayeta Marípñ sugu ãärígú ãärírñrẽ, irasü ãärímakã yu Jesucristo mñ iriudi ãärírñrẽ masírã, ñmugasigue perebiri okari opamurã ãäríma.

4 I ñmuguere mñ yure iridoredeare yu iriyuwarikübu. Irasirigu i ñmã marärẽ mu turagu, õagã ãärírñrẽ ñmubu.

5 Au, mu i ûmur  iriburo dupiyuro yu mu mer   o  r   a  r  b  . Mu a  r  ik  rire opab  . Irasirig   dapagorare mu a  r  r  gue yu mu mer   o  r   a  r  mak   m  r  r  t  a irika!

6 'Mu yure s  ner  r   i ûmu mar   watope a  r  r  r   beyener  r   mu a  r  ik  rire mas  mak   irib  . Mu yure s  ner   m  yar   a  r  ma. Mu dorerire irima.

7 Dapagorare mas  ma. A  r  pereri yu opari, mu yure s  idea a  r  r  .

8 Mu yure weredoredeare   g  s  r   wereb  . Yu wererire p  r  , b  remuma. Yu diayeta mu puro a  r  di a  r  r  r   mas  ma. Yu mu iriudi a  r  r  r  : "Diayeta a  r  r  ",   r   b  remuma.

9 'Yu   g  s  ya a  r  burire s  r  bos  a. Gajir   i ûmu mar   yure b  remumer  ya a  r  buri gapu  re s  r  bosabea. Yure b  remur   mu yure s  ner   m  yar   a  r  ma. Irasirig     g  s  ya a  r  burire s  r  bos  a.

10 A  r  perer   yaar  , m  yar   a  r  ma. Irasirir   m  yar  de, yaar   a  r  ma.   g  s  ya yaar   a  r  s  f  , yu o  r   a  r  r  ik  rire masakare mas  mak   y  ma.

11 'Yu i ûmuguere dujabirikoa. Mu yure s  ner   gap   i ûmuguere dujar  kuma. Au, mu o  g   a  r  r  . Mu w  i mer   mu turari mer     g  s  r   koreka, mar   sug   a  r  n  r  s  ta   g  s  ade suro mer   a  r  n  k  buro,   r  l  g  .

12 Yu i ûmuguere mu yure s  ner   mer   a  r  g  , mu turari mer     g  s  r   o  r   koreb  . Ne  o sug   dederibirima. Sug  ta peamegue waadederibu a  r  mi. M  ya weren  r   gojadea p  gue   r  deros  ta iri iras   waab  .

13 'Dapagorare yu mu p  rogue waabu y  a. Yu waaburi dupiyuro i ûmugue a  r  g   i a  r  pererire

yure b̄remurārē werea, īgūsāde yu irirosūta usayari opatariburo, ãrīgū.

14 Maya kerere īgūsārē werebu. Yu i ūmūmū ãārībea. Irasirirā yure b̄remurāde i ūmū marā irirosū ãārībema. Irasirirā i ūmū marā yure īāturirosūta yure b̄remurādere īāturima.

15 Yu m̄ȳrē: "Yure b̄remurārē i ūmūrē ãāka!" ãrī sērēbea. Asū gapu ãrī sērēa. īgūsārē õārō koreka, wātī ñerī iridorerire pēbirikōāburo, ãrīgū!

16 Yu i ūmūmū ãārībea. Irasirirā yure b̄remurāde i ūmū marā irirosū ãārībema.

17 Maya kere diayema ãārā. Irasirigu iri merā īgūsārē mu dorerire irirā ãārīmakū irika!

18 Mu yure maya kerere i ūmū marārē weredoregu iriuderosūta yure b̄remurārē maya kerere i ūmū marārē weredoregu iriuia.

19 īgūsāya ãārīburire mu dorerire irigu yáa, īgūsāde diayeta mu dorerire iriburo, ãrīgū.

20 Yu īgūsāya ãārīburi ditare sērēbosabea. īgūsā maya kere wererire pérā, gajirāde yure b̄remurākuma. Irasirigu yu īgūsāya ãārīburidere sērēbosáa.

21 Yu irire sērēbosáa, yure b̄remurā ãārīpererā suro merā ãārīburo, ãrīgū. Au, mu yuguere õārō ãārā. Yu mu merā ãārā. Irasirirā marī ãārīrōsūta īgūsā marī merā õārō ãārīburo. īgūsārē suro merā ãārīmakū irika, i ūmū marā yu mu iriudi ãārīrīre b̄remuburo, ãrīgū!

22 Mu ãārīrikurire yure sibu. Irasirigu īgūsārē yu irirosū ãārīrikumakū iribu, yu mu merā sugu ãārīrōsūta īgūsāde suro merā ãārīburo, ãrīgū.

23 Yu īgūsāguere ãārā. Mu yuguere ãārā. Marī īgūsā merā ãārā, īgūsā diayeta suro merā ãārīburo,

ãrãrã. Ígüsã suro merã ãärímakã ïärã, i ãmã marã yã mã iriudi ãärífrã, mã yare mañrõsüta yare bãremurãrã mañrãrã masãrãkuma.

24 'Aã, mã i ãmãrã iriburo dupiyuro yare mañbu. Irasirigã mã ãärírikãrire yare sãbu. Yare mã sãnerãrã yã ãäríburogue yã merã ãärímakã gãamea mã yare ãärírikãri sãdeare masãburo, ãrãgã.

25 Aã, mã keoro irigã ãärã. I ãmã marã yare bãremumerã mãrã masãbema. Yã gapã mãrã masã. Yare bãremurã yã mã iriudi ãärífrã masãma.

26 Mã ãärírikãrire Ígüsãrã masãmakã iribã. Yã Ígüsãguere ãärãgã mãrã irasã masãmakã irinikõãgukoa, mã yare mañrõsüta Ígüsãde gãme mañburo, ãrãgã, ãrãmi Jesús.

18

Jesúre peresu ñeãwãgãdea

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)

1 Jesús Ígã Pagare sãrã odoadero purã, gua Ígã buerã merã Jerusalãrã wiri, Cedrón wãikãri ùmayuridijari mãrã taribuja, olivos wãikãri yuku otederogue waami.

2 Iro dupiyuro wári Jesús irogue guare siiuwãgãnamí. Irasirigã Judas Jesúre ñaturirãguere Ígurã ñmubu irore masãmi.

3 Jesús gua merã irogue ejadero phru, Judas subu surara merã aarimí. Gajirã surara Maripuya wiire korerãde Ígã merã aarimá. Ígüsã paía oparã, fariseo bumarã iriunerã surara ãärímá. Ígüsã mojökãri merã, sãgoriduparu, sãgori tururi merã aarimá.

4 Jesús Ígūrē waaburire masísiami. Irasirigu, Ígūsā Ígū puro ejarimakū, bokatírī sérēñami:

—¿Noárē ãmarí musā?

5 Ígūrē yujuma:

—Jesús Nazaretmurē ãmáa.

Jesús Ígūsārē ãrīmi:

—Ígūta ãärā yu*.

Judas Jesúre wējedharāguere Ígūrē Ímubu surara merā ãärīmi.

6 Jesús: “Ígūta ãärā yu”, ãrīmakū pérā, duusiri-mawāgā, yebague meémejākōāma.

7 Jesús Ígūsārē dupaturi sérēñami doja:

—¿Noárē ãmarí musā?

Ígūrē yujuma:

—Jesús Nazaretmurē ãmáa.

8 Jesús Ígūsārē ãrīmi:

—Yu musārē: “Yu Ígūta ãärā”, ãrī weresiabu. Yure ãmarā, līsā yu merāmarārē waadoreka!

9 Ígū: “Yupu yure sínérarē neō sugħre dedeubiribu”, ãrīdeare keoro waaburo, ãrīgū, irire irasū ãrīmi.

10 Ígūsā Jesúre ñeāmurā irimakū Íāgū, Simón Pedro sareri majīrē opagħu tħāwex āi, paía opure moāboegħre Malco wāikugħre diaye gapu ma gāmipürē dititá dijukōāmi.

11 Jesús gapu Pedrore ãrīmi:

* **18:5** Exodus 3.13-15: Iripoegue Moisés Marīpħare sérēñadi ãärīmi: “Israel bumarā yure: ‘¿Mie iriudi wāi naásū ãärīrī?’ ãrī sérēñamakū, ¿naásū ãrī weregħukuri?’” Marīpħu Ígūrē ãsū ãrīdi ãärīmi: “Yu wāi ‘YO SOY EL QUE SOY’ ãärā. Irasirigu Israel bumarārē ãsū ãrī wereka: ‘YO SOY yure musāguere weredoregħu iriumi’, ãrīka!” ãrīdi ãärīmi. “YO SOY EL QUE SOY”, ãrīrō: “Yu ãärīnígħuta ãärā, o Ígūta ãärā yu”, ãrīdħaro yáa.

—M̄aya sareri majr̄ē duripíka! Ȳp̄a ȳre ñerō taridorederosūta ñerō tariḡra, ãr̄imi.

*Jesúre paía op̄a p̄rogue ãiadea
(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54; Jn 11.49-50)*

¹² Íḡu irasū ãr̄imak̄, surara, Íḡusā op̄a, Maríp̄uya wiire korerā surara Jesúre ñeā, suama.

¹³ S̄a odo, Íḡurē Anás wāik̄uḡya wiigue ãiwāḡap̄urorima. Anás, Caifás wāik̄uḡ māñek̄ ãär̄imi. Caifás iri bojorire paía op̄a ãär̄imi.

¹⁴ Íḡuta iro dupiyuro judío masaka oparārē: “Suḡta masaku marī judío masakaya ãär̄iburire boabosamak̄ õärok̄a”, ãr̄idi ãär̄imi.

*Pedro Jesúre masik̄eregu: “Masibea”, ãr̄idea
(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)*

¹⁵ Íḡusā Jesúre ãiāmak̄, ȳa, Simón Pedro merā Jesúre yoaweyarogue ïāt̄uyab̄. Paía op̄a ȳre masími. Irasirigu ȳa Jesúre ïāt̄uyawāḡa, paía op̄uya wii makāp̄uroma yebague ñajāb̄.

¹⁶ Pedro gap̄u iri wii t̄ero ñajāri makāp̄u rogue dujanuḡāmi. Íḡu iro dujanuḡāmak̄ ïāḡu, ȳa iri makāp̄uro korego merā werení, Pedrore siiu ñajāb̄.

¹⁷ Íḡu ñajāmak̄, makāp̄uro korego Pedrore s̄erēñamo:

—¿M̄u s̄iñ buerā merām̄u ãär̄iberi?

Pedro igore ãr̄imi:

—Ãär̄ibea ȳa.

¹⁸ Ȳsagorab̄. Irasirirā iri wii moñboerimasā, surara merā Íḡusā peame diudeame t̄ero s̄uma níma. Pedrode Íḡusā p̄rota s̄uma ními.

*Paía opʉ Jesúre sērēñadea
(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Lc 22.66-71)*

¹⁹ Paía opʉ Anás Jesúre sērēñayupʉ:
—¿Noā ãārīrī mʉ buerā? ¿Ñeénorẽ ïgūsārẽ bueri?
ãārīyupʉ.

²⁰ Jesús ïgūrẽ yʉjuyupʉ:
—Yʉ ãārīpererā péurogue buebʉ. Marī judío
masaka nerērī wiirigue, irasū ãārīmakũ Marīphya
wiguedere masaka nerērōgue buebʉ. Gajirogue
durisīā, neō buebiribʉ.

²¹ ¿Nasirigʉ yure sērēñarī? Yʉ buerire
sērēñaduagʉ, yure pénerārẽ sērēñaka! Ígūsā yʉ
weredeare masīma, ãārīyupʉ.

²² Ígū irasū ãārīmakã pégu, Marīphya wii koregu
surara ïgū mojō merā Jesúya diapure pá, ïgūrẽ
ãārīyupʉ:

—¿Nasirigʉ irasū yʉjuri paía opʉre? Irasū ãārībita
ïgūrẽ!

²³ Jesús ïgūrẽ yʉjuyupʉ:
—Yʉ ñerō werenímakã: “Ñeéno werenía”, ãārīka
yure! Yʉ diayema gapure keoro weremakū,
¿nasirigʉ yure pári?

²⁴ Jesús irasū ãārādero pʉru, Anás ïgūrẽ ïgūsā
sʉadire paía opʉ Caifás pʉrogue iriuyupʉ.

*Pedro Jesúre masīkeregʉ, dupaturi: “Masībea”,
ãārīdea*

(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)

²⁵ Irasiriripoe Simón Pedro peame tʉrota sūma
níkōñamakã ñārā, iro ãārīrā ïgūrẽ sērēñama:

—¿Mu sīñ buerā merāmu meta ãārīrī?

Pedro ïgūsārẽ ãārīmi:

—Ãārībea yʉ.

26 Ígū irasū ãrādero p̄arʉ, sugʉ paía opure moãboegʉ Pedro ígūya gãmipū dititádiyagʉ Pedrore ãrīmi:

—Yʉ olivos otederogue mʉ ígū merā ããrīmakʉ ïãbʉ.

27 Pedro dupaturi: “Ããrībea, ígū merā ããrībirabʉ”, ãrīmi. Irire ãrīripoeta, ãgãbo weremi.

Pilato Jesúre sérēñadea

(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Lc 23.1-5)

28 Pʉrh Jesúre Caifáya wii ããrādire Pilato pʉrogue ãiãama. Boyoripoe ããrībʉ. Pilato romanomʉ judío masakare doregu ããrīmí. Jesúre ígū pʉrogue ãiãrã, ígūya wiiguere ñajãbirima. “Marī judío masaka, ígū judío masaku ããrībiya wiiguere ñajãrã, marī dorerire tarinʉgābukoa. Irasirirã pascua bosenʉ baaburire baabiribukoa”, ãrī gũñama.

29 Ígūsã ñajãbirimakʉ ïágū, Pilato ígūsã merā werenígū wiririmí. Ígūsärē sérēñami:

—¿Neénorẽ iriari ïí, mʉsã yʉre wajamoãdorerã aarimakã?

30 Ígūsã Pilatore ãrīma:

—Íí ñerī iribirimakʉ, mʉrẽ wiarã aaribiri-boakuyo.

31 Ígūsã irasū ãrīmakʉ, Pilato ãrīmi:

—Ãiaka! Mʉsärē doreri ãrīrōsūta mʉsã basi ígūrẽ wajamoãka!

Ígūsã ígūrẽ ãrīma:

—Gʉa judío masaka sugure mʉ gʉare: “Wẽjẽka!” ãrīrō marīrō wẽjẽmasĩbea.

32 Ígūsā irire irasū ārīrā, Jesúre ígū curusague boaburire iro dupiyuro weredea keoro waamakā irima[†].

33 Ígūsā irasū ārīmakā pégū, Pilato wiigue gāmenugā ñajāa, Jesúre siiu, sērēñayupu:

—¿Mu ta judío masaka Opu āārīrī?

34 Jesúr īgūrē ārīyupu:

—¿Mu basi gūñarō merā yure irasū sērēñarī, o gajirā mūrē yaamarē wereari?

35 Pilato īgūrē ārīyupu:

—Yu judío masaku meta āārā. Mu ya nikū marā judío masaka, irasū āārīmakā paía oparā mūrē òò yu pürogue āijama. ¿Ñeénorē iriari mu?

36 Jesúr ārīyupu:

—Yu Opu āārīrī, i ümu ma āārībea. I ümu ma āārīmakā, yaarā gāmekēābukuma, judío masaka yure ñeā, peresu iribirikōāburo, ārīrā. Yu Opu āārīrī, gajiroguema āārā.

37 Ígū irasū ārīmakā pégū, Pilato īgūrē ārīyupu:

—¿Mu irasū ārīgū: “Opu āārā”, ārīrī?

Jesúr īgūrē ārīyupu:

—Mu ārīrōsūta Opu āārā. Yu deyoabu i ümu marāguere diayemarē werebu. Āārīpererā diayema āārīrīrē péduarā, yu wererire péma.

38 Ígū irasū ārīmakā, Pilato īgūrē ārīyupu:

—¿Ñeéno āārīrī diayema?

Judío masaka Pilatore: “Jesúre wējēka!” ārī dore-dea

(Mt 27.15-31; Mr 15.6-20; Lc 23.13-25)

[†] **18:32** Judío masaka sugu ñerō irigure ütäyeri merā dea wējēnerā āārīmá īgūrē wajamoārā. Romano masaka gapu īgūrē wajamoārā, curusague pábiatú wējēnerā āārīmá.

Irasū ãrī odo, Pilato judío masaka oparā merā werenígū wiriri, īgūsārē ãrīmi doja:

—Īrē neō ñerī iridea máa yu ïāmakū.

³⁹ Bojoriku pascua bosenū ãārīmakū, mūsā irinarōsūta sugu peresu ãārīgūrē yure wiudorea. ¿Mūsā judío masaka Opure mūsārē wiumakū gāāmekuri?

⁴⁰ Īgū irasū ãrīmakū pérā, īgūsā gaguiníma:

—Īgūrē wiubirikōaka! Barrabás gapure guare wiuka! ãrīma. Barrabás yajarimasū ãārīmí.

19

¹ īgūsā irasū ãrī gaguinímakū pégu, Pilato īgūyarā surarare Jesúre tārādoreyupu.

² Jesúre tārā odo, pora bero iri, īgūya dipurure peoñurā. Peo odo, opuya suríro irirosū deyoriñe diiañiweyariñerē īgūrē sāñurā.

³ Sā odo, īgū puro ejanugā, ãsū ãrī bāridañurā:

—Óärō ãārīburo judío masaka Opū! ãrīñurā, Irasū ãrīrāta, īgūsāya mojōrī merā īgūya diapure páñurā.

⁴ Pilato dupaturi masakare weregu wiriri, ãsū ãrīmi:

—Īgūrē neō ñerī iridea máa yu ïāmakū. Irasirigū mūsārē masiburo, ãrīgū, īgūrē siiu wiugura mūsārē ïādoregu.

⁵ Irasū ãrī odo, Jesúre siiu wiumi. Irasirigū, Jesúr pora berore peyadi, opuya surírore sāñadi īgū wiririmakū, Pilato masakare ãrīmi:

—Íka! Íta ãārīmi īgū.

⁶ Paía oparā, Marípuya wii korerā surara Jesúre ïārā, gaguinínugāma:

—Ígūrē curusague pábiatú wējēka! Curusague pábiatú wējēka! ãrī gaguiníma.

Pilato Ígūsārē ãrīmi:

—Yu ñāmakū, Ígūrē neõ ñerī iridea máa. Irasirirā māsā Ígūrē ãñaka! Māsā basita Ígūrē curusague pábiatú wējērā waaka!

⁷ Judío masaka oparā Ígūrē ãrīma:

—Ígū: “Yu Marípū magū ãärā”, ãrīmi. Guare doreri irasū ãrīgūnorē wējēdorea.

⁸ Ígūsā: “Ígū: ‘Yu Marípū magū ãärā’, ãrīmi”, ãrīmakū pégu, Pilato Ígū dupiyuro güiadero nemorō güimi.

⁹ Irasirigu Jesúre dupaturi siiu ñajāa, sērēñayupu doja:

—¿Noómū ãärīrī mu? ãrīyupu.

Jesús gapu Ígūrē neõ yujubiriyupu.

¹⁰ Ígū yujubirimakū ñāgū, Pilato Ígūrē ãrīyupu:

—¿Nasirigu yure yujuberi? Yu yaarā surarare mārē peresu ãärīgūrē wiudoremakū, mārē wiurākuma, o Ígūsārē mārē curusague pábiatú wējēdoremakū, mārē pábiatú wējērākuma. ¿Iríre masíberi mu?

¹¹ Jesús Ígūrē yujuyupu:

—Mu yure irasū iridoreri, Yu pū ûmugasigue ãärīgū mārē pídea ãärā. Irasirigu yure māguere wiadi, mu nemorō waja opami, ãrīyupu.

¹² Ígū irasū ãrīmakū pégu, Pilato Jesúre: “¿Nasiri wiugukuri yu Ígūrē?” ãrī pémaádiyupu. Ígūrē irasū wiudhamakū ñārā, judío masaka gapu gaguiníma:

—Mu Ígūrē wiugu, romano marā opu merāmu ãärībirikoa. Sugu: “Yu judío masaka opu ãärā”,

ãrīgāno romano marā opare marīrē doregure béoduagu, īgūrē īāturgu yámi, ãrīma.

¹³ Ígūsā irasū ãrīmakū pégū, Pilato Jesúre wiigue ããrīgūrē ûtā majīrī merā Ígūsā iridea yebague wiriridoremi. Ígū, masaka weresārīrē beyerimasū doarogue eja doami. Iri ûtā majīrī merā Ígūsā iridea yeba, hebreo ya merā Gabata wāikubu.

¹⁴ Irasū waarínu, gúa pascua bosenama baaburi ãmurínu ããrībú. Goeripoe dupiyuro ããrībú. Pilato Ígū doarogue eja doa, judío masakare ãsū ãrī weremi:

—Ílta ããrīmi mäsā Opú.

¹⁵ Ígū irasū ãrīmakū pérā, judío masaka gaguiníma:

—Boaburo Ígū. Boaburo. Curusague pábiatú wējēka Ígūrē! ãrīma.

Pilato Ígūsārē ãrīmi:

—¿Yú yaarā surarare mäsā Opare curusague pábiatú wējēdoremakū gäamerí mäsā?

Paía oparā Ígūrē yujiama:

—Gúa opú, romano marā opú ããrīmi. Gajigu gúa opú mámi.

¹⁶ Ígūsā irasū ãrīmakū pégū, Pilato Jesúre Ígūsārē wiami, curusague pábiatú wējēdoregu. Irasirirā Ígūrē ãiākōama.

*Jesúre curusague pábiatú wējēdea
(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Lc 23.26-43)*

¹⁷ Irasirigú Jesús curusare kōā, “Masakú dipuru boaweedea pero” wāikurogue waami. Hebreo ya merā Gólgota wāikubu.

¹⁸ Irogue eja, Jesúre curusague pábiatúma. Gajirā pērārē pábiatúma. Sugure Ígū diaye gapú, gajigure

Ígū kúgapʉ curusague pábiatú ãīwāgūnúma. Jesúre Ígūsā deko ãīwāgūnúma.

19 Pilato taboa majírē Ígū gojadea majírē curusague Jesús dipuru weka pábiatÚdoreyupʉ. Åsū ãrī gojasüdero ãärībú: “Íí Jesú Nazaretmʉ, judío masaka Opʉ ãärīmi”.

20 Hebreo ya merā, latín ya merā, griego ya merā gojadea ãärībú. Jesúre curusague Ígūsā pábiatú ãīwāgūnúdero, makā purogā ãärībú. Irasirirā wárā judío masaka irogue aari, iri gojadeare ïā buema.

21 Paía oparā judío masaka ãärīsīā, Pilato gojadeare gāāmebirīñurā. Irasirirā Ígūrē wererā waañurā. Åsū ãrīñurā:

—Mu: “Íí judío masaka Opʉ ãärīmi”, ãrī gojadeare gorawayuka! Åsū gapʉ gojaka: “Íí: ‘Judío masaka opʉ ãärā’, ãrīmi”, ãrī gojaka! ãrīñurā.

22 Pilato gapʉ Ígūsārē ãärīyupʉ:

—Yu gojadeare gorawayubirikoa, ãrīyupʉ.

23 Jesúre curusague pábiatú ãīwāgūnúaderō pʉrʉ, wapikʉrā surara Ígūya surí ãärādeare sea, Ígūsākʉ suñeno dita gāme dʉkawama. Suñe suríro su gasirota suadea suríro, eañeāña marīrō merā iridea gasiro ãärībú.

24 Iri suríro irasū ãärīmakʉ ïārā, gāme ãrī wereníma:

—Iñe surírore yeguebirikōãrā! Ubu ãrīboka birarā! “¿Noãrē dujarokuri?” ãrīma.

Ígūsā irasirimakʉ, Marīpʉya werenírī gojadea pūgue gojaderosūta keoro waabʉ. Åsū ãrī gojasüdero ãärībú: “Yaa suríre: ‘¿Noãrē dujarokuri?’ ãrīboka birarākuma, irire gāme Ígūsā

basi d^ukawamurā”, ãrī gojasūdero ãārībú. Iri pūgue gojaderosūta surara irasirima.

²⁵ Jesúya curusa p^uro īg^u pago, igo tīgō, María Cleofas marāpo, María Magdalena níma.

²⁶ Jesús, īg^u pagore, irasū ãārīmakū y^u īg^u mañsūg^u igo p^uro nímakū īg^u, igore ãrīmi:

—Meō, ñ^u mag^u ãārīmi.

²⁷ Irasū ãrī odo, yure:

—Igo, mu^upo ãārīmo, ãrīmi.

Irasirigu Jesús pagore yaa wiigue ãia opab^u.

Jesús boadea

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

²⁸ Jesús irasū ãrī odo: “Ãārīpereri Y^up^u yure iridoregu pídeare iripeo odosiáa”, ãrī masīmi. Irasirigu ãsū ãrīmi:

—Ñemesibukoa yure. Irire ãrīg^u, Marīpuya werenírī gojadea pūgue gojadeare iriyuwarik^umi.

²⁹ Irogue suru borewariru igui deko sūrī deko utaudiru ãārīb^u. Irasirirā iro ãārīrā Jesús irasū ãārīmakū pérā, iri igui deko sūrī merā yurayus^u merā yosa, hisopo wāikudima d^up^u yuwague suatú, Jesúya disire soemuúma.

³⁰ Jesús iri yurayus^u igui deko sūrī yosadeare mimimi. Mimi odo, ãsū ãrīmi:

—Ãārīpereri iripeo odosiáa, ãrīmi. Ire ãrīg^uta, īg^uya dipurure mumusiudija, īg^uya yujupūrārē Marīpure wia, boakdāmi.

Surara Jesúre curusague boadire saredea

³¹ Jesús boarin^u g^ua pascua bosen^uma baaburire ãmurin^u ãārīb^u. Gajin^u gap^u g^ua judío masaka siñajärin^u, irasū ãārīmakū pascua bosen^u

għa iririn, ubu āārīnha meta āārībá. Irinurē boanerā curusarigue āārīmakā judío masaka oparā għāmbebirima. Irasirirā Pilato purogue īgħurē sērērā waanurā: “Muyarā surarare curusarigue pābiatúsūnerārē mata boaburo, ārīrā, īgħasāya īnġā għoarrīrē pánuadoreka! Puru īgħasāya daphorire āidju, gajirogue pídoreka!” ārīnurā.

³² Irasirirā surara Jesús merā curusarigue pābiatúsūnerāya īnġā għoarrīrē pánuama. Sugħure irasū iripħor, gajigħudere irasūta irima.

³³ Jesús puro waa ejaniegħi, boadiguere īāma. Irasirirā īgħuya īnġā għoarrīrē pánuabirima.

³⁴ Sugħi surara īgħya sareri merā Jesúre īgħya arupāma doka saremi. Īgħi saremakā, mata īgħya dī, deko merā wirib.

³⁵ Yie, i waamakā īāb. Irasirigu yie i pürē gojagħi, diayema āārīrīrē mħsära werea. Yie ire masħa. Yie īādea diayeta waabb. Yie wereri diayeta āārā. Irasirigu mħsära irire werea, mħsäde Jesúre burremuburo, ārīgħi.

³⁶ Surara Jesúya īnġā għoarrīrē pánuabirimakā, Marīpħaya werenir ġoja dea pūgue ārīderosūta waabb. Iri pūgue āsū ārī gojasūdero āārīb. “Igħix għoarrīrē, neċċi su għoarrīrē pánuabirima”, ārī gojasūdero āārīb.

³⁷ Gajirogue Marīpħaya werenir ġoja dea pūgue āsū ārī gojasūdero āārīb: “Igħasā saredire īārākuma”, ārī gojasūdero āārīb.

*José Jesúya daphre masāgħobegue ārwāgħi yáadea
(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)*

³⁸ Jesús boadero paru, José Arimatea wālkuri makamha Pilatore Jesúya daphre sérégħi waayup.

José judío masaka oparārē güisīñā, Jesúre b̄uremugā ãārīrīrē gajirārē werebiridi ãārīmí. Pilato īgūrē: “Jáu, īgūya d̄apure ãāaka!” ãārīmakū, José curusa p̄uro waa, Jesúya d̄apure ãādijumi.

³⁹ Nicodemode wári s̄urōrīrē treinta kilo nukārīrē ãājami, Jesúya d̄apure ðārō ãamubu. īgū iro dupiyuro ñami merā Jesúre werenígū ejadi ãārīmí. īgū ãāidea: mirra wāik̄uri s̄urōrī, áloes wāik̄uri s̄urōrī merā morēdea ãārīyuro.

⁴⁰ Irasirirā īgūsā pērā Jesúya d̄apure iri s̄urōrī merā piueo, ðārī surí gasiri merā ðmama. Judío masaka īgūsā boanerāya d̄apure yáaburi dupiyuro ãamunaderosūta irima.

⁴¹ Jesúre curusague pábiatú wējēdero p̄uro pooe ãārībú. Iri pooeguere masāgobe ûtāyegue mádea gobe ãārībú. Iri gobere neō sugū boadire yáabirima dapa.

⁴² Gua judío masaka siñajārīnū ejaburo iribu. Irasirirā iri gobe curusa ãāwāgūnúadero p̄urogā ãārīmakū, Jesúya d̄apure irogue yáama.

20

Jesús masādea

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)

¹ Judío masaka siñajārīnū* waadero p̄uru, boyoburo dupiyurogā María Magdalena īgūsā Jesúya d̄apure yáaderogue īágō waayupo. Irogue ejago, iri gobere biadea ûtā majīrē bojegue ãārīmakū īáyupo.

² Irasirigo, gua pērā Simón Pedro, irasū ãārīmakū yu Jesú mañsūgū p̄urogue ûmawāgārimo. Igo gua p̄urogue ejago, guare ãārīmo:

* **20:1** Judío masaka siñajārīnū, sábado ãārā.

—Marī Opuya dūpare āikōānerā āārāma. Īgūrē īgūsā píaderore marī masībea, ārīmo.

³ Igo irasū ārīmakū pérā, yu, Pedro merā īgūsā Jesúya dūpare yáaderogue īārā waabu.

⁴ Irogue waarā, gúa pérāgueta ūmawāgābu. Yu gapu Pedrore ūmatariwāgā, masāgobegue ejapuroribu.

⁵ Irogue ejagu, iri gobere muúbia īā sóobu. Irasū īā sóogu, Jesúya dūpare ūmadea surí gasiri ditare īābu. Iri gobegue ñajābiribu.

⁶ Mérōgā puru Simón Pedro ejami. Irogue eja, iri gobegue ñajāa, īgūde Jesúya dūpare ūmadea surí gasiri ditare īāmi.

⁷ īgūya dipurure īgūsā ūmadea suríro gasirodere īāmi. Iri gasiro túpeasūbu. Gaji surí gasiri merā peyabiribu.

⁸ Pedro irasū ñajāmakū īāgū, yude iri gobegue ejapuroridi ñajāa, iri ditare īāgū, būremubu.

⁹ Gúa, Jesúya dūpare masāgobegue marīmakū īākererā, Marīpuya werenírī gojadea pūgue Jesús boadigue masāgukumi, ārīdeare pémasībiribu. Keoro waarokoa, ārī gūñabiribu.

¹⁰ Irire īā odorā, guaya wiigue goedujáakōābu.

Jesús María Magdalena re deyoadea

(Mr 16.9-11)

¹¹ María gapu masāgobegueta dujáa, buro oreypu. Oregota, iri gobegue muúbia īā sóoyupo.

¹² Irasū īā sóogo, pérā Marīpuye wereboerārē boreri surí sāñarārē Jesúya dūpu peyaderogue īgūsā doamakū īāyupo. Sugu, īgūya dipuru āārīdero gapu, gajigu, īgūya guburi āārīdero gapu doañurā.

¹³ īgūsā igore sērēñañurā:

—¿Nasirigo ore go yári?

Igo Ígūsārē ãrīyupo:

—Yu Opaya düpüre ãikōñerā ããrāma. Ígūrē Ígūsā píderore yu masibea, ãrīyupo.

14 Irire ãrī odo, gämenugā ïãgō, Jesúre iro nímakū ïayupo. Ígūrē ïákerego: “Jesúta ããrīmi”, ãrī ïãmasibiri yupo.

15 Jesú igore ãrīyupu:

—¿Nasirigo ore go yári? ¿Noãrē ãmarī?

Igo gapu: “Íl, i pooere koregu ããrīkumi”, ãrī gūñagō, Ígūrē ãrīyupo:

—Mu Ígūya düpüre gajirogue ãïadi, yure wereka! ¿Noógue piári? Mu weremakū, Ígūya düpüre ãigō waagoráa.

16 Igo irasū ãrīmakū, Jesú igore ãrīyupu:

—María.

Ígū irasū ãrīmakū pégo, gämenugā, hebreo ya merā Ígūrē:

—Rabuni, ãrīyupo. “Rabuni”, ãrīrō, hebreo ya merā: “Buegu”, ãrīduaro yáa.

17 Jesú igore ãrīyupu:

—Yure pirika! Yugu pürogue müríabea dapa. Gajirā yaarā pürogue waaka! Ígūsārē ãsū ãrī wereka: “Jesú ãrāmi: ‘Yugu pürogue waabu yáa. Ígū mäsädere mäsäpta ããrīmi. Ígū yu Opu, irasū ããrīmakū mäsädere mäsä Oputa ããrīmi’, ãrāmi”, ãrīka Ígūsārē!

18 Ígū irasū ãrīmakū pégo, María Magdalena gua Jesú buerā pürogue aari, guare igo marī Opure ïädeare, Ígū igore weredoreadeare weremo.

*Jesús īgħi buerārē deyoadea
(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49)*

19 Irin u semanā āārīpħorinu ta† ñamigue gua Jesú斯 buerā guaya wiigħe nererā, judío masaka oparārē güirā, makāpħororire õħarrō biabu. Guha irogue āārīripoe Jesú斯 gua dekogue deyoa, guare õħadoregu, āsū ārīmi:

—Musā õħarrō siñajārī merā āārīrikuka!

20 Irasū ārī odo, īgħya mojōrīrē, īgħarē arupāma doka sarederore guare īmumi. Guha īgħarē marī Opure īħarrā, bħro u sħayabu.

21 Dupaturi Jesú斯 guare ārīmi doja:

—Õħarrō siñajārī merā āārīrikuka muusā! Yipu yure iriuderosu ta yude muusārē iriuia, ārīmi.

22 Irasū ārī odo, guare puripeo, āsū ārīmi:

—Õħagħi deyomar īgħurē bokatīriñne āka, muusārē iritamubure!

23 Muusā masakare īgħissā ñerō irideare kātimak, īgħissā ñerō irideare kātisurākuma. Muusā gajirārē īgħissā ñerō irideare kātibirimak, īgħissā ñerō irideare kātisubrikuma, ārīmi Jesú斯.

Tomás Jesúre masādire īħada

24 Jesú斯 guare deyoamak, Tomás Jesú斯 buegħi “Sħudħuadi” īgħissā ārīdi guha merā āārībirimi.

25 Puru īgħi guha merā āārīmak, īgħarē ārību:

—Guha marī Opure īħabbu.

Tomás gapu guare ārīmi:

—İgħiġi mojōrīgue īgħissā pabiadea goberire īħabi, iri goberire yaa mojōsūr merā puuñabi, irasū āārīmak īgħi arupāma dokare īgħissā saredea gobere

† **20:19** Semana āārīpħorinu no, domingo āārā.

yaa mojō merā soesóoñabi, īgū masādea kerere neō būremubirikoa.

26 Su semana Jesúz guare deyoader o pūru, gua īgū buerā dupaturi wiigue nerēbu. Iripoere Tomás gua merā ãārīmí. Iri wii biadea wii ãārīkeremakū, Jesúz ñajāa, gua dekogue deyoa, guare õādoregu, ãsū ãrīmi:

—Musā siñajārī merā õārō ãārīrikuka!

27 Irasū ãrī odo, Tomárē ãrīmi:

—Íaka yaa mojōrīrē! Mu mojōsūrū merā yaa mojōrīgue īgūsā pábiadea goberire puuñaka! Mu mojō merā yu arupāma doka īgūsā saredea gobere soesóoñaka! Yu masādeare: “Diaye ãārībea”, ãrbirikōäka! “Diaye ãārā”, ãrī būremuka!

28 īgū irasū ãrīmakū, Tomás ãsū ãrīmi:

—Mu, yu Opu, yu būremugū ãārā.

29 Jesúz īgūrē ãrīmi:

—Mu yure ïāsïā: “Diayeta boadigue masādi ãārā”, ãrī būremua. Gajirā gapu yure ïābirikererā, yu boadigue masādeare būremurākuma. Irasirirā īgūsā būro usuyari merā ãārīrākuma, ãrīmi.

I pūgue ãārīrīrē nasiriburo, ãrī gojadea

30 Jesúz gua merā ãārīgū, wári gaji Marípu turari merā iri ïmurīrē irimi. Iri ãārīpereri īgū irideare i pūguere gojapeobiribu.

31 Irire gojapeobirikeregū, surāyeri Jesúz irideare gojáa, īgū Marípu iriudi Cristo ãārīrīrē, īgū diayeta Marípu magū ãārīrīrē būremuburo, ãrīgū. Irasū ãārīmakū musā īgūrē būremurī merā okari opaburo, ãrīgū, irasū ãrī gojáa.

21

Jesús dupaturi īgū buerārē deyoadea

1 Pħaruh Jesús Tiberias wāikħari ditaru tħoro dupaturi guare īgħi buerārē deyoami. Guare deyoagħu āsū irimi.

2 Għażiex irogue āārīrā īħiġi kien āārīb: Simón Pedro, Tomás “Suduadi” īgħi, Natanael Galilea nikumha Caná wāikħari makamha, għażiex pērā Zebedeo pūrā, irasū āārīmak għajnej għidher.

3 Għażiex irogue āārīripoe Simón Pedro ārīmi:

—Waaí wěj ċejjex waagħu yáa.

—Guade mu merā waara, ārību.

Irasū ārī, buáa, doódiru merā waabu. Iri ħamir ħwa waaí wěj ċebot amuak oħoddib.

4 Boyowāg ġārripoe Jesús ditaru tħoro nímak īħabu. Īgħi īħabu īäkerer, īħmas ībirikub.

5 Irasirigu guare ārīmi:

—¿Waaí wěj ċejjex?

—Neō wěj ċebrikub, ārī yużeju.

6 Għażiex irasū āārīmak pégħu, Jesús ārīmi:

—Doódiru diaye gapu buidire meéyoka! Iro gapu waai wěj ċebrik. Īgħi ārīr oħsna meéyomak, wárā waai ħajja. Wárā waai ħajja, buidire doódirugħe neō āħi sħabur biribbu.

7 Irasū waamak īħabu, yu Jesús maīs ugħi Pedro re ārību:

—Īgħi marī Opu āārīmi.

Yu irasū āārīmak pégħu, Simón Pedro īgħi waekama surirore túweadi, sānna, ditarugħe meébia bawgħam.

8 Gua īgū merāmarā ditaru turore cien metros yoaro payarā, budire waaí wárā ñajādire guayaru merā tūānumuabu.

9 Majānugārā, peame nitī dita gose oyanírīme weka waairé Jesús mupūnugūnerārē, pādere īabu.

10 Jesús guare ārīmi:

—Gajirā waaí, mérā m̄asā wējērārē āīrika!

11 Īgū irasū ārīmakū, Simón Pedro doódirugue ñajāa, budire īmiparogue tūāmajāmi. Pagarā waaí ñajānerā ciento cincuenta y tres āārīmá. Wárā waaí ñajānerā āārīkererā, budire neō yeguebirima.

12 Jesús guare ārīmi:

—Baa yoberā aarika!

Gua neō suguno īgūrē: “¿Noāno āārīrī m̄u?” ārī sērēñabiribu. “Īgū marī Op̄ta āārīmi”, ārī masibu.

13 Jesús peame p̄uro waa, pā, waairé āī, guare gueremi.

14 Jesús boadigue masādero p̄urū, pea guare deyoasiami. Irasirigu ditaru t̄erogue deyoagu, urea guare īgū buerārē deyoagu irimi.

Jesús Pedro merā werenídea

15 Gua baadero p̄urū, Jesús Simón Pedrore sērēñami:

—Simón, Jonás magū, ¿m̄u īlsā nemorō yure mañī?

Pedro īgūrē ārīmi:

—Yū Op̄u, m̄urē maña. M̄u irire masīa.

Jesús ārīmi:

—Irasirigu ovejare koregu oveja majīrārē õārō korerosūta yure b̄uremurārē majīrā irirosū āārīrārē õārō koreka!

¹⁶ Irasū ãrī odo, dupaturi Simón Pedrore sērēñami doja:

—Simón, Jonás magū, ¿yure mařī mū?

—Yū Opū, mūrē maña. Mū irire masña, ãrīmi.

Jesús ãrīmi doja:

—Ovejare koregu ovejare õärō korerosūta yure būremurārē õärō koreka! ãrīmi.

¹⁷ Irasū ãrī odo, dupaturi Simón Pedrore sērēñami:

—Simón, Jonás magū, ¿diayeta yure mařī mū?

Urea īgūrē irasū sērēñamakū pégu, Simón Pedro būro būjawerereri merā ãärīmí. īgūrē ãrīmi:

—Yū Opū, mū ãärīpereri masña. Mūrē yū mařīrē masña.

Irasirigu Jesús īgūrē ãrīmi:

—Ovejare koregu ovejare õärō kererosūta yure būremurārē õärō koreka!

¹⁸ Diayeta mūrē werea. Mū maamū ãärīgū suríre sāña, mū gāāmerō noó waaduaro waaunabu. Puru buguero ãärīgū, mūya mojōrīrē soemugukoa. Gajigu mūrē suríre sāgukumi. Mū waaduaberogue mūrē ãiwāgāgukumi.

¹⁹ Jesús, Simón Pedro īgū boaburi merā masakare Marīpu turagu, õagū ãärīrīrē masimakū iriburire irasū ãrī weremi. Irire were odo, Jesús īgūrē ãrīmi:

—Yure tuyaka!

Jesús Juãrē īgū mařīrē weredea

²⁰ Pedro gāmenugā, yū īgūsārē tuyawāgāmakū īāmi. Yū, Jesús mařū, iro dupiyuro Jesús pūro baa doanígū īgūrē: “Yū Opū, ¿noā mūrē wējēdharāguere mūrē īmubu ãärīkuri?” ãrī sērēñadi ãärībú.

²¹ Pedro yure īagū, Jesúre sērēñami:

—Yu Opu, ¿naásu waarokuri īgārē?

22 Jesús īgārē ãrīmi:

—Yu i ûmaguere dupaturi aariripoeta īgū okamaku yu iriduarire, o iridabirire muya meta ãärã. Irire gûñarikabirikõaka! Yure tyaka!

23 Jesús irasu ãrīrī kerere péra, gajira īgārē buremura: “Juan boabirikumi”, ãrī gâme werecirima. Jesús: “Juan boabirikumi”, ãrīdi meta ãärīmí. “Yu i ûmaguere dupaturi aariripoeta īgū okamaku yu iriduarire, o iridabirire muya meta ãärã”, ãrīdi ãärīmí.

24 Yu Jesús bueguu, yu ïdeare i pûre gojáa. Irasirira msa yu gojarire: “Diayeta ãärã”, ãrī masia.

25 Jesús wári gaji irimi. Iri ãärīpererire yu gojapeomaku, wári pûri ãärībukoa. Yu p  namaku, masaka iri pûrre i ûmaguere duripiduamaku, uturiakobukoa.

Iropata ãärã.

Juan

Marípuya Kerere Wereri Turi New Testament in Siriano

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Siriano

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Siriano

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-08-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
1a0774e8-d152-5929-891b-95e0d2238786